

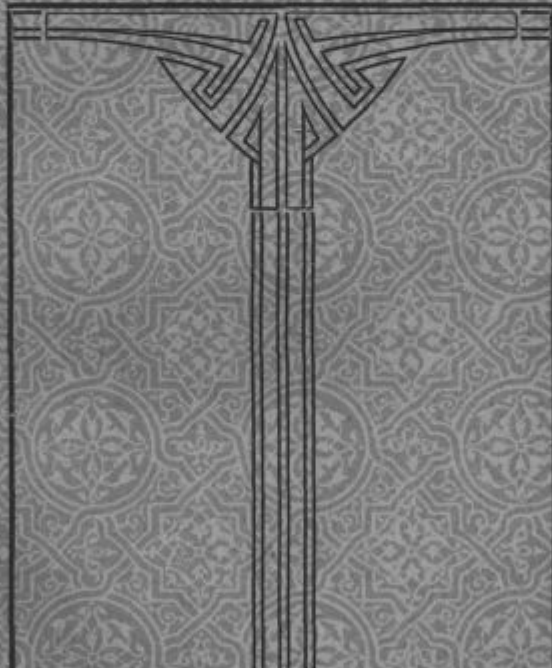

:: XII. zvezek. ::

::

Pedagoški Letopis.

:: V Ljubljani 1912. ::

XII. zvezek.

Pedagoški Letopis

Na svetlo daje

Slovenska Šolska Matica
v Ljubljani.

Uredil

H. Schreiner.

Ljubljana, 1912.

Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

CVI 36480 c

VII 36480 c

030024242

Vsebina.

□, □ □

	Stra
I. Pedagoško slovstvo:	
1. Verouk. <i>Anton Kržič</i>	3
2. Spisi za mladino. <i>Josip Brinar</i>	11
3. Zemljepis. Prof. <i>M. Pirc</i>	30
4. Prostoročno risanje. <i>J. Schmoranzer</i>	40
II. Razprave:	
Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.	
Dr. <i>K. Ozvald</i>	51
III. Poročilo o delovanju „Slovenske Šolske Matice“ l. 1912.	
Dr. <i>Ljudevit Pivko</i>	61
IV. Poročilo o V. občnem zboru „Slovenske Šolske Matice“ .	71
V. Upravni odbor in imenik društvenikov „Slovenske Šolske Matice“. <i>Jakob Dimnik</i>	79
VI. Zaznamek dozdej izdanih in založenih knjig „Slovenske Šolske Matice“ .	103
VII. Naznanilo	107

I. Pedagoško slovstvo.

1. Verouk.

(Anton Kržič.)

Od zadnjega mojega poročila iz l. 1904. se je katehetsko slovstvo nadaljevalo v oni smeri, na katero je bilo krenilo v novejšem času in ga je ponekoliko že označila moja razprava, ki je bila tudi objavljena v posebnem ponatisku z naslovom „Verouk. Zgodovinsko-slovstvena razprava. V Ljubljani 1904.“

Bistvo našega napredka je zlasti v tem, da naj se kolikormožno odstranja gola „razlaga“ ali „komentar“ katekizmovih vprašanj in bibličnih zgodb ali celo zloglasni „verbalizem“ ter naj se katekizmovna razlaga naslanja na konkretne podatke, pri obojnem pa uporabljajo novejše metodiške zahteve. Poglavitna reč bodi vzgoja: blaženje srca, krepljenje volje, utrditev značaja. Kateheza naj se ozira na potrebe časa. Tudi poudarjamo, da naj se pri verouku izdatneje uporablja molitvenik in pesmarica ter naj se zelo pazi na to, da bi se mladina dostojno in pobožno udeleževala službe božje.

I. Katehetika sploh.

Leta 1906. je izšla, kot ponatis iz „Slov. Učitelja,“ „Kratka katehetika s praktičnimi pojasnili.“ Spisal Ant. Kržič, c. kr. profesor v Ljubljani. Odobril jo je knezoškofijski ordinarijat in c. kr. šolski svet za Kranjsko kot pomožno knjigo za učiteljišča.

Naslanja se ta drobna knjižica na katehetiko, ki jo je spisal g. Ant. Zupančič, bogoslovni profesor v Ljubljani. Vendar se loči zlasti v tem, da se bolj ozira na

novejši katehetski pokret, ki jako pridno zasleduje in uporablja splošna metodiška pravila novejše dobe, ter krepkeje poudarja psihološki moment, zlasti v razpravah o razumu, spominu, domišljiji, čustvih in volji otroške duše. Pri tem pa ne zametuje tega, kar so dobrega nasvetovali katehetje prejšnjih stoletij, a tudi ne vzprejema slepo vsega, kar so zahtevali, morda nekoliko prenačljeno, novejši. Razdeljena je na štiri dele ter govori: I. o katehetovi nalogi in izobrazbi, II. o učnih knjigah, kako se spretno uporabljajo, III. o duševnih silah, kako naj se izkoriščajo za verouk, in IV. o metodični obravnavi veroučne tvarine.

Neka prednost te knjige je tudi v tem, da pravila pojasnjuje z obilnimi zgledi. Namenjena je v prvi vrsti učiteljiščnikom, a porabna je tudi za duhovnike katehete, in ljubljansko knezoškofijstvo jo je priporočilo bogoslovcem v pomožno uporabo.

V Zagrebu je letos vnovič izdal prof. Ferdo Heffler svojo katehetiko, ki je v prvem natisku izšla l. 1903, in smo jo omenili in priporočili že v svojem zadnjem poročilu. V prvi izdaji je imela knjiga še naslov: „Metodika za verouk v nižjim pučkim školoma,“ ker jo je bil g. pisatelj prvotno namenil le učiteljiščnikom. Za drugo izdajo pa ji je določil naslov: „Katehetična obučna i uzgojna Metodika za bogoslovce i učiteljske škole“ ter jo je tako preosnoval in razširil, da jo morejo rabiti tudi bogoslovci. V to svrhu je g. pisatelj izpustil praktične kateheze v zadnjem delu; pridejal pa je v tej novi izdaji razpravo o psihologiji, v kolikor je v zvezi s katehezo. Pridejana je tudi katehetično-vzgojna metodika ter precej razširjena zgodovina verskega poučevanja. Tudi sicer je knjiga v marsičem prenovljena in izboljšana. Seveda bo jako uporabna tudi za Slovence.

Za temeljiteje pojasnilo posameznih oddelkov katehetike sta objavila več krepkih sestavkov naša lista „Slovenski Učitelj“ in „Voditelj v bogoslovnih vedah“.

V nemškem jeziku so izšle nekatere že v mojem zadnjem referatu imenovane jako uporabne katehetike v novih, pomnoženih in izboljšanih izdajah; več pa jih je izšlo na novo, ki kolikor toliko obširno obravnavajo vso v to stroko spadajočo tvarino ali pa le posamezne oddelke. Znamenite so za katehetsko izobrazbo zlasti v tem zmislu, ker nekatere odločno poudarjajo novo smer „monakovskih“ katehetov, drugi še vedno zagovarjajo staro stališče, tretji pa ubirajo srednjo pot med obema, uvažujoč dobri namen pa tudi vrle zasluge obeh za pravi napredek kateheze.

Izmed množice naj imenujemo le nekatere važnejše:

Weber Ant. Die Münchener katechetische Methode. (Kempten 1905.) Lepe razprave nam nudi ta knjiga o učenju sploh in posebe o novi metodi pri verouku po Herbartovih, nekoliko skrčenih stopnjah.

Meunier W. H. Die Lehrmethode im Katechismus-Unterrichte. (Köln 1905.) Župnik Meunier je nasprotnik nove (monakovske) metode in zagovornik starejše metode. Vsekako pa je to njegovo delo jako instruktivno za vsakega kateheta, ker iz natančnejšega opisovanja obeh metod lahko spozna dobro pa slabo stran pri obeh.

Eising J. Die katechetische Methode vergangener Zeiten in zeitgemässer Ausgestaltung. Ein Vergleich der Münchener katechetischen Methode mit der Methode des Fürsterzbischof Gruber von Salzburg nebst einer kritischen Würdigung des Meunier'schen Werkes: „Die Lehrmethode im Katechismusunterricht.“ (Wien. H. Kirsch 1905.) Pisatelj dokazuje, da so zastopniki novejšje struje nekoliko preveč ponosni na svoje delo ter ne sodijo vselej dovolj pravično o zaslugah sta-

rejših metodikarjev. Posebno pohvalno se spominja zaslug, ki jih ima za katehetski pouk solnograški nadškof Avguštin Gruber, ki je že kot ljubljanski škof (1816—1823) kazal posebno spretnost v katehezi. V svojih teoretičnih in praktičnih spisih stavi Gruber enake zahteve, kakor jih razvijajo monakovski katehetje v svoji „novi“ struji, dasi morda v formalnem oziru ne tako izrazito. Posebna korist te knjige je v tem, da na drobno razlaga postopanje „nove“ (moderne) metode in postopanje „klasične“ (stare) metode, ki jo je posebe razvil nadškof Gruber teoretiško in praktično. Seveda med Gruberjem in „novimi“ vodilnimi kateheti je pa precejšna vrzel drugačne metode, za katero se poteguje tako odločno Meunier. Zato ga pa Eising v tej svoji knjigi v dodatku z neko — skoraj preveliko vehemenco zavrača, češ, da se je pregrešil zoper staro in novo katehetsko metodo.

Fr. W. Bürgel. Handbuch der Geschichte und Methode des katholischen Religionsunterrichtes. (Düsseldorf 1909.) To je pač najobširnejše delo te stroke, zanimivo ne le v oziru zgodovine kateheze, marveč tudi radi metodičnih podatkov.

Dr. Gatterer S. J. — Dr. Krus S. J. Katechetik und Methodik. (Innsbruck 1909, druga izdaja 1911.) Jako temeljito delo, na podlagi Jungmannove zasnove z ozirom na novejšo zahtevo.

Dr. Fuhr. Der Religionsunterricht in der Volksschule, seine Methodik und geschichtliche Entwicklung. (Köln 1909.)

Dr. Ferd. Rast. Zur Theorie und Praxis in der Katechese. (Luzern 1909.)

Blickle Wendelin. Zur Methodenfrage im Katechismusstreit. (Kempten 1909.) Kratka pa poučna razprava o novejšem katehetskem stremljenju.

W. Pichler. Unser Religionsunterricht. Seine Mängel und deren Ursachen. Streiflichter. (Wien.

Norbertus-Verlag 1907.) O tej knjigi je prinesel prav dobro oceno „Voditelj“ v Mariboru.

II. Praktična kateheza.

a) Katehizmove kateheze. Poleg v zadnjem referatu omenjenih pomožnih knjig, ki so medtem večinoma izšle v novih izdajah, naj navedem kot posebno uporabne novejšje knjige:

H. Stieglitz (mestni župnik v Monakovem in sourednik pri „Katech. Blätter“). *Ausgeführte Katechesen über die katholische 1) Glaubenslehre, 2) Sittenlehre, 3) Gnadenlehre.* Iz teh knjig lahko katehet razvidi, kaj je in koliko velja „monakovska“ metoda. Za naše okoliščine je seveda treba marsikaj preurediti. — Jako uporabna je tudi knjižica istega pisatelja „*Reuemotive für die Kinderbeicht*“. Kritika je opozorila, da pisatelj prehudo sodi otroke, češ da še nimajo tako grozovitih hudobij itd. Katehet, ki pozna svoje „jagnjičke“, bode že pravo pogodil tudi v tej zadevi.

J. Ev. Pichler. *Katholische Volksschulkatechesen. Für die Mittel- und Oberstufe ein- und zweiklassiger und für die Mittelstufe mehrklassiger Schulen.* (Wien, St. Norbertus-Verlag.) Izšle so v štirih delih, prvi trije deli že v tretjem natisku. Pri svetih zakramentih je tudi pridejan obširnejši nauk za prvo izpoved in prvo sv. obhajilo ter za sv. birmo. Jako uporabne kateheze! — Isti g. pisatelj je začel izdajati kateheze za šole višje kategorije z naslovom: „*Katechesen für die Oberstufe höher organisierter Volksschulen, für Bürger- und Fortbildungsschulen sowie für die Christenlehre.*“ Prvi zvezek o veri je že izšel l. 1911.

Jak. Nist. *Methodisch ausgeführte Katechesen.* V treh zvezkih: o veri, o zapovedih in o

sv. zakramentih s posebnim poukom za prvo izpoved. Ni popolnoma po novi metodi, pa jako porabno delo.

J. Bernbeck. *Katechetische Skizzen*, zunächst für die ungeteilte und zweiteilige Landschule. (Kempten 1909.) V enorazrednicah je pač najtežje poučevati. Dasi ta knjiga ne reši prav povoljno te težke naloge, zlasti za naše razmere, vendar nudi katehetu marsikak migljaj.

b) Biblične kateheze. Najboljše delo za razlago bibličnih zgodb je gotovo „Fr. J. Knecht. Praktischer Kommentar zur biblischen Geschichte“. Že 22. izdaja (Herder 1910). Na te vrle kateheze se naslanjajo tudi „Priprave za biblične kateheze“, ki jih je priobčil „Voditelj“ v Mariboru.

J. Seidl. *Praktisches Hilfsbuch zu Panholzer's Grosse Biblische Geschichte*. (Graz 1909.) Po Knechtovem uzoru skrbno izdelana knjiga ter je jako primerna kot komentar „Velikim zgodbam sv. pisma“, ki jih je poslovenil J. Kociper.

Za nadaljnji razvoj biblične kateheze utegneta biti posebno merodajni oni dve struji, ki se v novejšem času pojavljata v izdajah šolskih knjig in ju označujeta naslova: „Schulbibel“ in „Biblische Geschichte“. Nekateri kateheti-metodiki zahtevajo, da naj se biblične zgodbe tesno naslanjajo na besedilo sv. pisma, seveda z izločitvijo vsega, kar ni za mladino; drugi pa svetujejo, da naj bi se biblične zgodbe prosto pripovedovale, ter tako razširjale, da se že med pripovedovanje vpleta takozvani „komentar“, posebno naj bi se prirejale tako psihološko in slikovito, da bi otroke zanimale in jim segale do srca. Za zgled navajajo ti poslednji biblične zgodbe, kakor jih je bil nekdanj napisal mladinski pisatelj Krištof Šmid. Vprašanje to seveda še ni toliko dozorelo, da bi se dalo za stalno rešiti, in se še ne vé, kako se bo končno rešilo. Po moji misli bi bilo najbolje tako, da naj se pripove-

dovanje v šolskih knjigah naslanja na besedilo sv. pisma. Pri obravnavi pa naj bi bila glavna točka takozvano podavanje, kjer bi katehet pripovedoval dogodke živo, slikovito, preprosto in v kolikormoč otrokom jasni obliki, tako da bi si jih učenci že zdaj zapomnili v glavnih potezah, obenem pa tudi že kar sami nekakšno čutili „uporabo“ — zahteve za življenje, v kolikor se dajo posneti iz lepega ali zlobnega vedenja opisanih oseb in drugih življenskih okoliščin. Za memoriranje bi pa ostal slejkotprej tekst šolske knjige. Tako postopanje sem že priporočal v svoji Katehetiki za višje razrede ljudskih šol; upal bi si pa sedaj tako nasvetovati vsakemu katehetu, tudi za prvence, seveda s tem pogojem, da se nič ne pretirava, ne pripoveduje nič takega, kar bi bilo v nasprotju s časovnimi in krajevnimi razmerami dotičnih dogodkov, ter psihološkim razpoloženjem zgodovinskih oseb in sploh z logičnim mišljenjem. Iz takega obširnejšega pripovedovanja izluščeni glavni podatki za memoriranje pa naj bi bili ravno oni, ki jih podaja učna knjižica. Na ta način bi bila biblična kateheza precej enostavna in bi je ne bilo treba vklepati še v posebne formalne sponse.

c) Liturgične kateheze. V navadnih ljudskih šolah liturgika nima posebnih katehez, marveč se liturgični pouk privzema, kolikorkrat se nudi primerna priložnost, biblični ali pa katekizmovi katehezi, največkrat pri uporabi. Samo meščanskim in enakovrstnim ljudskim šolam je dovoljen poseben pouk iz liturgike. Takim šolam je namenjena Strojeva Liturgika (v Ljubljani 1907). Za izdeljavanje liturgičnih katehez sta posebno porabni knjigi: „K. Müller, Das Kirchenjahr. Eine Erklärung der hl. Zeiten, Feste und Feierlichkeiten der katholischen Kirche.“ (Freiburg 1911) in pa: „Jos. Schiffels Handbuch für den Unterricht in der Liturgik oder Darstellung des katholischen Kirchenjahres“ itd. (Paderborn, 1908, v 3. izdaji.)

c) Kateheze iz cerkvene zgodovine. Isto, kar o liturgiki, velja tudi o pouku cerkvene zgodovine v ljudskih šolah. Posebne kateheze so le v meščanskih in istovrstnih ljudskih šolah, kot posebno dober pripomoček za izdeljavo takih katehez utegne katehetu služiti: „Jos. Minichthaler. Die Heiligenlegenden. Katechetisch bearbeitet.“ (Kempten 1911.) Posebno pa: „W. Jaksch. Kath. Kirchengeschichts-Katechesen für die Oberstufe der Volksschule nebst einer Theorie des Kirchengeschichts-Unterrichtes.“ (Dunaj, 1911.) Sicer so pa za cerkvenozgodovinski pouk v navadnih ljudskih šolah posebno rabne epizode svetniškega življenja, predvsem iz mladostnih let. V to svrhu se priporoča: A. Kržič. Zgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva. Trije zvezki. Dalje: „Kako ti je ime? ali vzorno življenje naših svetih priprošnjikov v nebesih.“ (Kršč. Detoljub. V Ljubljani.) V nemščini pa: Fr. Hattler S. J. Katholischer Kindergarten oder Legenden für Kinder. (Freiburg 1911, že 7. izdaja.)

* * *

Končno moram omeniti še dve, za katehetsko slovstvo jako pomembni zadevi.

Zelo velikega pomena za splošno katehetsko izobrazbo so katehetski sestanki in učni tečaji. A tudi v katehetskem slovstvu jih nikakor ne smemo prezirati, zlasti zato ne, ker se važnejši referati potlej natisnejo in so lahko v korist tudi neudeležencem, pedagoško slovstvo pa se tem potom pomnožuje in izpopolnjuje z najboljšimi, temeljito premišljenimi spisi, ker se k takim tečajem za predavatelje navadno povabijo najboljši pedagogi in katehetje. Obravnavajo pa se tu poleg strogo katehetskih stvari tudi splošni pedagoški problemi, ki odločilno vplivajo tudi na katehetiko. Taki katehetski tečaji so bili v Solnogradu, v Monakovem, na Dunaju itd. O solnograškem

tečaju je napisal Ferdo Heffler jako instruktivno knjigo z naslovom: „Pobjeda (zmaga) psihološke metode“. Hrvaško-slovenski tečaj se je že petkrat vršil v raznih krajih, lansko leto v Zagrebu, — ter se je povsod dobro obnesel.

Drugo sredstvo za plodovit razvoj katehetskega slovstva so katehetski listi. Slovenci in Hrvatje sicer še nimamo posebej katehetskega lista, pa nam ga vrlo nadomestujeta „Slovenski Učitelj“ in „Voditelj bogoslovskih ved“, na Hrvaškem pa „Krščanska škola“.

Tu smo čitali že mnogo jako poučnih razprav, pa tudi nekaj praktičnih katehez, mnogo uporabnih zgledov, temeljite razprave o slikah za verski pouk, izborna predavanja pri katehetskih sestankih in tečajih itd.

Nemški katehetje pa imajo več strokovnih listov na razpolago, n. pr. „Katechetische Blätter“ (glasilo katehetskega društva v Monakovem, že 38. letnik); „Christlich-pädagogische Blätter, Monatsschrift für Religionsunterricht und Jugendseelsorge.“ (Glasilo katehetskega društva na Dunaju.) „Katechetische Monatsschrift. Blätter für Erziehung und Unterricht, mit besonderer Berücksichtigung der Katechese.“ (Münster, 24. letnik.)

Jako podpira katehezo tudi splošni pedagoški list „Pharus“. (Donauwörth, 3. letnik) i. dr.¹

2. Spisi za mladino.

(Josip Brinar.)

Pedagoški Letopis je pred nekaterimi leti² nasplošno očrtal razvoj slovenskega mladinskega slovstva od prvih

¹ Najznamenitejša dela katehetskega slovstva je zbral jezuit Fr. Krus v knjigi, ki je ravnokar izšla z naslovom: „Grundstock einer katechetischen Bibliothek“. (Innsbruck, 1912.)

² Jos. Brinar: O slovstvu za mladino. (Ped. Letopis, 1905, str. 14.)

pričetkov pa do novejšje dobe. Obširno se je takrat razpravljalo o nalogi in kakovosti mladinskega slovstva ter se vsestransko dokazalo, da vsak spis, namenjen mladini, mora biti umetniško delo. In po Stormovem izreku „Wenn du für die Jugend schreiben willst, so darfst du nicht für die Jugend schreiben“, se je dognalo, da so dvomljive vrednosti vsi tisti spisi, ki na vsiljiv način pri našajo mladini tendenciozne „zgodbe“, zabeljene z raznimi moralnimi nauki. Vsa resna slovenska kritika se od tistih dob naslanja pri presojevanju spisov za mladino na to edino pravilno umetniško stališče. Pav. Flerè je o tem vprašanju napisal uvaževanja vredno „Besedico o naših mladinskih knjižnicah in njih rabi“.¹ Odkrite in jasne besede je izpregovoril o mladinski literaturi Ferdo Plemič, ocenjujoč Meškovo knjigo „Mladim srcem“²: „Kdor hoče mladini podati kaj dobrega, mora biti vprvo res umetnik, vdrugo pa naj piše, ker mora pisati mladini, a ne ker hoče pisati „za mladino“. Kdor sede k mizi z izrečnim namenom pisati za mladino, je že vse pokvaril, in njegov proizvod bo le pomnožil ponesrečene poizkuse te vrste. . . . Pustimo naše pisatelje-umetnike, da nam veselo pišejo tjavendan samo zaradi umetnosti. Za njimi pa pobiraj pedagog stopinje, izbiraj in zbiraj, tu izpusti eno besedico, tam jo drugače postavi, če se ti zdi fraza pretežka otrokovemu umevanju, in najkrasnejše mladinske knjige bodo v kratkem krasile naše mladinske knjižnice. To je najkrajša in najgotovejša pot. Desetletni fant bere s slastjo Jurčiča, mladinskih knjig pa ne mara. Zakaj? Sam vam odgovori: „Ker so preveč za otroke pisane!“

Medtem ko se je slovenska kritika tako postavila na povsem pravilno stališče, pa korakajo nekateri mladinski pisatelji še vedno po izvoženih kolovozih tendencioznosti,

¹ Popotnik, l. 1911, str. 193, 225.

² Učiteljski Tovariš, l. 1911, štev. 46.

drugi pa so zablodili v pregoreči ljubezni do otrok pre-daleč ter so „pipo s pepelom bacili“, t. j. svoje spise so „pootročili“ tako, da nastopajo v glavnih vlogah izključno le otroci, ki govore često samo še jezik „plidkanih samoslajčnikov“. Zato se pa ni čuditi, ako se javno priznava („Slov. Narod“ je pisal o tem mes. julija 1912.), da naši otroci rajši prebirajo razne „indijanerice“, spise naših „priznanih“ mladinskih pisateljev pa puščajo v nemar.

Na nedostatke takih „preotročjih“ spisov sem opozarjal že pred petnajstimi leti,¹ a še danes bi bilo za marsikaterega mladinskega pisatelja umestno se ozirati na Herbartov izrek: „Ako hočemo, da zapusti povest trajne sledove, mora imeti jasen pečat moške vzvišenosti. Deček razločuje, kakor mi starejši, podlo in plitvo od plemenitega in vzvišenega; da, ta razlika mu je prirasla še bolj v srce, zakaj otrok neče biti majhen, ampak bil bi rad že mož! Pogled pravega dečka je obrnjen nakvišku; z osmim letom že presega njegovo obzorje vse otroške „istorije“. Take može mu torej narišite in opišite, kakršen bi deček rad kdaj postal!“

Med učiteljstvom, ki je naravni posredovalec med mladinsko literaturo in čitajočimi otroci, se je v novejšem času pojavilo stremljenje, da se naj primerno ozira na „konsumente“ mladinskih spisov, t. j. naj se pazno zasleduje, kakšno sodbo si otroci sami ustvarjajo o prečitanih knjigah. V to svrhu so se posebno priporočale takozvane „osebne pole“.

V Nemcih se je ponekod udomačila navada, da sprejemajo v šolske knjižnice le nekaj vzornih spisov, primernih za mladino, a teh spisov si nakupi šola večje število ter se čitajo v višjih razredih skupno z vsemi učenci. Tako uživajo in tudi prebavijo vsi učenci isto duševno hrano, in to branje nekako izpopolnuje šolske čitanke.

¹ Brinjos: Mrvica o mladinskih spisih. (Popotnik, l. 1897, str. 55.)

V tem se kaže stremljenje, da naj mladina bere manjše število knjig, ki pa naj bodo po obliki in vsebini najboljše iz slovstva dotičnega naroda. Pri nas Slovencih bi bilo v to svrhu treba še izbirati iz najboljših naših pisateljev primerne spise ter jih izdati za mladino, zbrane v posebne knjižice. Začetek je v tem oziru storila Družba sv. Mohorja, ko je zbrala Meškove črtice v knjigo „Mladim srcem“. Želeti je iskreno, da pridejo kmalu na vrsto tudi Jurčič, Levstik, Erjavec, Stritar, Cankar i. dr.

Razen na naše klasike se bomo pri izbiranju primernih knjig morali še vedno ozirati tudi na najboljše spise iz naše strogo mladinske literature. V to svrho pa je treba, da se spisi za mladino večkrat vzamejo na kritično rešeto, da se ne bodo naše knjižnice polnile morebiti s plevami namesto z dobrimi spisi. V nastopnih vrsticah podajem vsledtega pregled večjih mladinskih spisov, ki so izšli tekom zadnjih let.

* * *

Dedek je pravil. Spisal Julij Slapšak. (I. zvezek: Marinka in škrateljčki. — Bom že še! Pravljici. S tremi slikami. Založila Katoliška Bukvarna. V Ljubljani 1910. Str. 115. Cena 1'60 K.)

Pisatelj imenuje na naslovnem listu oba spisa pravljici. V knjigi sami pa se označuje prvi spis za pripovedko, a drugi sestavek se naziva povest. V resnici pa je spis „Marinka in škrateljčki“ v prvi, večji polovici navadna povest, proti koncu pa se zasuče dejanje v značaj pravljice. Drugi spis „Bom že še!“ pa ni niti povest niti pripovedka, marveč le opis čudovitih sanj brez sleherne dogodbe iz življenja.

Vsebina spisa „Marinka in škrateljčki“:

Vdova Mina živi z edino hčerko Marinko v gostaški hiši tik gozda. Ko Mina zbolí, se naseli velika revščina v kočó; s hčerko nimata ne denarja, ne hrane in še celo iz hiše ju že izganjajo. Gospo-

darjeva dekla Tereza omeni, da bi edino zdravilni koren „grenkulja“ mogel pomagati bolni Mini. Nevedna, dobrosrčna Marinka gre v temni gozd iskat lečilnega korena, a se izgubi sredi goščave. Tu jo najdejo škrateljčki, ki prinese izgubljenko domov, obdarovano z različnimi dragocenostmi. Medtem se mati Mina okrepeča z jedmi, ki jih je prinesla gospodinja, ko je izvedela za bolezen pridne gostačinje. Z darovi škrateljčkov si kupita naposled posestvo, kjer živita mati in hči še dolgo in srečno.

Povest o Marinki je preprosto zasnovana, a ponekod preširoko razpredena; drugo in šesto poglavje, kjer se pripoveduje o minulih srečnih dneh in nadalgo opisovanje sanj bi pisatelj s pridom črtal. Zelo neukusno se mi zdi tisto neprestano „govorčkanje“ s pomanjševalnicami: pečka, sokec, mokica, molčkati, mlekec i. dr. Pisatelj ima v svoji jezikovni zalogi obilico lepih narodnih rekel in besed, samo škoda, da jih prepogosto seje med govorico, ki postaja vsled tega ponekod prisiljena, da celo trivialna, n. pr. „Marinka je skakala okrog bajte veselo, kakor živahni martinček na toplem solncu.“ (Str. 4.) „Stara Tereza je jaskala in kvakala.“ (Str. 47.) „Kogar bi zgrabila (ptica) s tem orožjem: raztrgan bi bil ko rušje pod ostro brano, strt ko zrnje med težkimi mlinskimi kamni.“ (Zadostuje vendar ena primera! — Str. 52.) „Materi je bilo, kakor da bi ležala v trnju, na brani ali v ognju.“ (Nemogoča predstava! Str. 60.) „Ustnice so se ji zazibale v prijazen smehljaj.“ (Str. 81.) „Štrbosnila“ je na skrinjo (str. 18); „štrbosnilo“ je v sobo (str. 21.); „štrbosne“ v štor (str. 35.). „Pricitrala“ je čopko. (Str. 50.) Tereza je „koleštrala“, „lovila trape“. (Str. 59.) — Cankarjevo „dete nebogljenko“ v „Alešu iz Razora“ se pač čisto drugače sliši kakor Slapšakovo „revše nebogljenko“ ali „nebogljenče malo“ = tele. (Str. 41.) — V splošnem pa tako pametnih in modrujočih štiriletnih deklic, kakor jo je opisal Slapšak v Marinki, ni nikjer na svetu.

Dočim je „Marinka in škrateljčki“ vsaj v osnovi in splošni izvršitvi še precej zadeta, je pa takozvana povest

„Bom že še“ v vsej svoji celoti ponesrečena. Kdor meni, da bodo otroka strašne sanje speljale na pravo pot, ta pač še ni gledal globoko v otroško dušo. Bolj kot vsa „povest“, bo pretresla mladega čitatelja grozna slika, ki ilustrira „sanje“. Marinko in škrateljčke v prvi povesti pa je M. Gaspari pošteno zarisal.

Pisatelj v predgovoru prijazno obljublja mladini, da ima takihle „zgodb“ še „za zvrhan koš in pol“; ako bi bile vse podobne „Marinki in škrateljčkom“ in pa „Sanjam“, je pač želeti, da ostanejo lepo mirno v „košu“.

Turki pred Sv. Tilnom. Zgodovinska povest. Spisal Julij Slapšak. (Jan Legove mladinske knjižnice II. zvezek. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski. — Založilo „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani, 1910. Str. 79. Cena K 1'20.)

Knjižica „Turki pred Sv. Tilnom“ nam pripoveduje, kako je nerodni velikan Boltarjev Tilen rešil pred Turki slovenske vaščane, ki so se pred sovragi branili v taboru pri Sv. Tilnu pod Šmarno goro. Ko so Turki že vreli črez obzidje v tabor, je prignal Tilen čredo govedi, ki jim je bil namazal repe s smolo ter jo užgal. Ta čudna „goreča vojska“ je Turke tako uplašila, da so zbežali po bregu na Repenjske travnike, kjer so vsi sovragi žalostno potonili v tamošnjem močvirju. Zato pa še dandanes na tistem kraju rado — straši.

Ker ima povest zgodovinsko ozadje in se vrši na znanih slovenskih tleh, ne visi tako „med nebom in zemljo“, kakor nekatere druge Slapšakove povesti. Sicer je pisatelja tudi v tem spisu ponekod zanesla domišljija nekoliko preveč pod oblake — posebno proti koncu povesti, kjer čreda goved uniči veliko turško vojsko — vendar pa bodo otroci, osobito dečki, z veseljem prebirali knjižico. V tem spisu je v splošnem ubral pisatelj pravo pot: veliko dejanja, malo klepetanja in nič moralnih pridig! Saj plemenito dejanje nauči otroke več, nego dolge strani moralizujočih naukov.

V povesti so nekateri neverjetni prizori, ki bi se jih bil pisatelj lahko izognil: „Na vsakih deset korakov je

bil trhel, gnil štor, ki je dajal svetlobo v tej temni noči. Hvaležna, da jima je prižgal Bog to luč, sta z novo močjo prešinjena stopala roko v roki dalje po stezi.“ (Str. 44.) — Turek (t. j. izurjen vojak) zamahne z mečem na Tilna, a meč zadene njegovega lastnega konja. (Str. 56.) — Nerodni Tilen in puščavnik, ki že jedva hodi, se priplazita v tabor neopažena, „kakor bi se iz tal izkopala“, medtem ko divja na obzidju tabora najhujši boj. (Str. 66.)

Beseda teče pisatelju gladko, posebno, ker se je izogibal nepotrebnemu nakitu. Opomnim pa: Glagol „moléti“ ima neprehoden pomen, „moliti“ pa prehoden; nepravilno je torej: „Strah je môlel (prav: molil) dve nogi kvišku.“ — Neumestna je podoba: „Turki so že zdavnaj prah in pepel“ (t. j. pogreznjeni v močvirju). Pravitako prisiljeni so izrazi: „Ta poizkus se jim bo utepal.“ (Str. 51.) — „Tilen motovili z motorogami.“ (Str. 12.) „Motoroga“ pravimo nerodnemu človeku, ne pa nogam.) — Jezdec je pribesnel. (Str. 31.) — Turek stisne rep ter jo popiha. (Str. 53.) — Pravopisno: Nek (prav: neki) glas. (Str. 24.) — Ljubi bog, prav: Bog. (Str. 24.) — Iztežaj, prav: stežaj. (Str. 44.) — Gnječa, prav: gneča. (Str. 74.)

Našteti nedostatki se pri drugem natisku knjižice čisto lahko odpravijo. Vobče pa povest „Turki pred Sv. Tilnom“ šolskim knjižničarjem priporočamo.

Spisi Mišjakovega Julčka. I. zvezek. (Z 11 slikami. Založilo „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1909. Str. 76. Cena 1.— K.)

Knjižica prinaša sedmero spisov:

1. Sosedovi purčki. Prav lična sličica iz narave, ki kaže, kako se zakrknjenemu možu zbudi usmiljenje v srcu, ko vidi muke ranjenega purčka.

2. Dobri bratec. Ta spis ni pisan samo „otročko“, marveč že „otročje“.

3. V skobec ga ujemi!

Mali Jože silno ljubi golobe, a ko mu jih pobere kragulj ter nato hlapec roparico ulovi, se mu zopet tatinska ujeda silno zasmili.

S takim slikanjem pretirane ljubezni do ptic pač ne bomo zbudili v mladini sočutja do živali! Vrhutega pa še nesrečna pomota v naslovu: „skobec“ = ptica roparica, a past za živali se imenuje „skopec“.

4. Prepovedan sad.

Mihec in Tone si prvičkrat v življenju zapalita smotko. Mihec obide slabost; zato gre ležat na skedenj. S tlečo smotko zapali skedenj, kjer neoprezni dečko zgori. —

Zelo neverjetno je, da bi deček, ki se zvija v bolečinah, še vedno tiščal tlečo smotko v roki. Kako prisiljena je primera smotk s „prepovedanim sadom“, se vidi v stavku „Dečka sta šla za zid ter palila prepovedani sad — smodke“. (Str. 33.) — Pisatelj piše „smodka“, a je pravilno „smotka“.

5. Videl je angelca.

Berač-pijanec se izprobrne ob pogledu na nedolžno dekletce, ki mu je podarilo štiri novce. —

Skrajno neverjetno!

6. Lisica starega Boštjana.

Stari Boštjan silno vzljubi lisice, ker najde pred lisičino zakopano ugrabljeno kokoš, ki jo z največjo slastjo uživa.

Ker pisatelj gotovo ni lovec, mu odpuščamo to ponesrečeno „latinščino“. Sicer pa vsa „zgodba“ malko cika na poveličevanje tatvine.

7. Tomažek in Jerica. V „Abecedniku“ nekje smo svoj čas čitali priliko o „Dragocenem zelišču“. To nedolžno stvarco je pisatelj razblinil na dolgo in široko, da se človeku milo stori.

Trivialnih izrazov, kakor „zaguzniti“, naj bi se pisatelj skrbno ogibal. Po vsej knjižici se v vseh mogočih in nemogočih varijantah ponavlja reklo: Na uho počiti, n. pr. koraki so počili na uho (str. 49.); veliki zvon mu počiči na uho (str. 59.); svareč glas jima počiči na uho (str. 35.).

— Človek navsezadnje že nič več ne „sliši“, če ti vedno tako „poka na uho“!

Ako bi mi ne bilo žal ljubkih „Sosedovih purčkov“, bi dejal, da ne bo slovenska mladina prav nič izgubila, če ne dobi te „mladinske“ knjižice v roke.

Spisi Mišjakovega Julčka. II. zvezek. (Z 9 slikami. Založilo „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1911, Str. 111. Cena 1'50 K.)

Mišjakov Julček nam je podal v II. zvezku šest svojih spisov:

1. **Prababica** je pripovedovala. To je nekak uvod v venček povesti, čisto subjektivno navdahnjen, brez slehernega pomena za mladino. Spisan je menda nalašč za sliko (str. 14.), ki jo je založništvo imelo že prej v rokah, nego je bil spisan uvod.

2. Dve Mucki.

Mala mucka nauči nesnažno Micko umivanja.

Zveni lepo za vzgojitelja, pa je predolgočasno in pretočje za otroke.

3. V hudih dneh.

Odlomek iz življenja siromakov: Berač z leseno nogo prinese revni ženici in otrokom pomoči, ko je prikipela beda do vrhunca in že glad trka na vrata.

Star, a za nas Slovence, žal, še vedno aktualen motiv.

4. Čopke ni!

Kmetica obdolži po krivem cigane, da so ji ukradli čopko. Ko se izkaže, da so cigani nedolžni, jim z darežljivostjo poplačuje krivico.

Čisto po nepotrebnem je v to „Lešansko zgodbo“ vpletена epizoda s Čenčo-Marino, menda na ljubo robati popevki „Ima kaj vina Čenča-Marina?“

5. Prebrisana Belčičevka.

Ko so še Turki prihajali na Gorenjsko, so zalotili kmetico Belčičevko samo doma, baš ko je kruh pekla. Turki „poiščejo“ še moža in sina v gozdu, pa hajdi z vsemi tremi globoko v Turčijo, da jim bodo tam pekli kruh. Pa že med potjo se Turkom zbude skomine po dobrem kruhu; zato našeno Belčičevko, naj jim ga napeče. Pre-

brisana kmetica nameša v testo „dišečih koreninic“, ki Turke upijajo, tako da ujetniki srečno ubežijo nazaj v domovino.

Bralcu nekako dobro de, ako sliši tudi kaj veselega, smešnega iz tistih „krvavih“ turških časov. A čemu sta zašla v povest Belčičevkin mož in sin, tega ne vem, in najbrž tudi pisatelj ne!

6. Za prenočišče. Dogodba s Posavja.

Blaž iz Žabje luže je dobil delo v tvornici v Ljubljani, ni pa mogel nikjer v mestu dobiti zastonj stanovanja. Zaraditega je hodil prenočevat na hlev k Florjančkovemu botru na Posavje. Tam se je domačima hlapcema prav prikupil, ker je razkrinkal hudo strašilo — dehorja.

Pravi naslov tej dogodbi bi bil „O strahovih“; zakaj prvo poglavje, ki kaže Blaža kot gorjanskega zarobljenca-skopuha, je v tej knjižici čisto odveč. Sicer je pa takihle zgodb o strahovih v naši mladinski književnosti že tako obilo, da bi pričujoči spis prav lahko ostal v pisateljevem „košu“.

V II. zvezku svojih spisov je Mišjakov Julček vsaj v tem napredoval, da mu teče beseda bolj naravno in se bralec ne spotika neprestano ob neprimerno vpletene besede in rekla. Tistih „uh-ov“, „mhm-ov“, „o-jev“ je pa še vedno preveč nasejanih. Nekatere slike (Ciganček (?) pleza po krokarje. — Piščeta pri skledi. — Porednica.) niso v nobeni zvezi z besedilom; zato tudi ne sodijo v knjigo.

Spisi Mišjakovega Julčka. III. zvezek. (S 16 slikami. Založilo „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1911. Str. 111. Cena 1'50 K.)

Mišjakov Julček je najplodovitejši mladinski pisatelj v najnovejši dobi. Že prav lepo vrsto knjižic je napisal naši mladini; le škoda, da so njegovi spisi tako različne vrednosti. Poleg povestic mične vsebine in vzorne oblike je dosti takih spisov, ki naj bi še delj časa zoreli na pisateljevi mizi. Prevelika naglica in hlastavost ni na korist nobenemu duševnemu proizvodu, najmanj pa spisom, namenjenim

mladini. Pisatelj naj bi pomislil z Lessingom: „Meine ersten Gedanken sind gewiß kein Haar besser als jedermanns erste Gedanken und mit jedermanns Gedanken bleibt man am besten zu Hause.“

Ako ne bi pisatelj pošiljal svojih spisov v svet, brž ko se je črnilo na rokopisu posušilo, bi morebiti izdal samo eno knjižico namesto treh, pa bilo bi zbrano samo kleno zrnje brez malovrednih plev. — III. zvezek ima nastopno vsebino:

1. Uganila sta, res je bilo drugače!

Potresna noč l. 1895. je za nekaj ur iztreznila tudi pijančka Boštjana in Grogeljčka. Sklenila sta, da se odpovesta žganju in da postane potresna noč konfinček v njunem življenju. Pa žganje in frakeljček nazadnje le zmagata; za slovo, da bo obrat v življenju bolj zaznamovan, gresta še enkrat v krčmo k Janezu ter se upijanita tako, da je bila posledica — smrt.

Na koncu povesti je še čisto po nepotrebnem za bralca pridejana protialkoholna pridiga. Takile tendenciozni spisi nimajo seveda nikakšne umetniške vrednosti, a tudi od uživanja opojnih pijač najbrž ne bodo nikogar odvrnili.

2. Kočarjev Peter.

Ko korakajo vojaki skozi vas, kupi Peterček bolnemu vojaku — za vojakov denar — jabolk ter hiti eno uro daleč za vojaki, da izroči bolniku sadje.

Zgled „angelske“ dobrote, pa vsaj presrčno opisane.

3. In vendar ga je izmodrilo!

Tonček je skrajno neubogljiv deček. Pisatelj napravi neubogljiveca za gospodarja v hiši in ko gre vsled tega vse narobe, si dečko zlomi nogo, nato pa se seveda Tonček „izpreobrne“.

Čisto po Krištof Šmidovem kopitu, samo da je še manj dejanja, pa več nauk.

4. „Jozve Lajnar“ je prav verno iz življenja posnet in umetniško dobro zasnovan in izpeljan.

Nerodni in duševno zaostali Jozve ima tri ideale na svetu: da pozvanja v cerkvi na Breznici, da goni meh pri orglah in da občuduje monštranco v cerkvi. Ker pa je neroda pregoreč v izvrševanju

svojih poslov, ga napode od njegovih „idealov“, in siromak odide skrušen in nesrečen iz domače fare.

Povest bi dosti pridobila, ako bi črtali tretje in še posebno četrto poglavje, kjer goni oče mladega Jozveta na motvozu kot živinče na pašo.

V jezikovnem oziru Mišjakov Julček napreduje od zvezka do zvezka; beseda mu teče v III. zvezku izvečine gladko, naravno in neprisiljeno. Vzklik „pa še prav zares!“ ne izgovarja v povestih morebiti samo ena oseba, marveč to razvado imajo domalega vsi pisateljevi junaki, tako da postaja že bistven znak Mišjakovega sloga.

Glede slik bi svetovali založništvu: Ni treba toliko slik (16) v pripovednih spisih, osobito, ako ni med slikami in povestni stvarne zveze, kakor n. pr. str. 8, 18, 28, 35, 38, 46, 52, 64. Slika na platnicah (ozir. na str. 26.), bi človek menil, da kaže avtomobilskega šoferja v ječi, ne pa branjevca Vipavca.

Andrej Rapè, Dane. (Povest za mladino s štirimi slikami. Spis je odlikoval s prvo častno nagrado občinski svet ljubljanski. Jan Legove mladinske knjižnice I. zvezek. Založila „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1909. Str. 71.)

Dane je živahen dečko, ki zapusti mater in sestrice na kmetih ter živi pri stari teti v Ljubljani. Prve dni svojega bivanja v velikem mestu se Dane izgubi; pozno zvečer ga najde železničar Peter, pri katerem izgubljenec prenoči; tu sklene prijateljstvo s Petrovimi otroci. V Ljubljani hodi nekaj let v šolo, preživi vesele dni s svojimi tovariši ter se naposled izuči za železniškega strojevodjo.

V povest je vpletena prilika o „Srajci zadovoljnosti“, ki smo jo že večkrat brali v starejših knjigah. Mladina se bo posebno smejala hudomušnim nagajivostim, ki jih zagreše Dane in njegovi tovariši v mladostni prešernosti; pridigarsko poveličevanje mladih let (na str. 45.) pa ne bo mladim bralcem napravilo nikakega vtisa.

Vse štiri ilustracije so menda vzete iz nemških mladinskih listov; zato se tudi prav nič ne ujemajo z Rapetovo povestjo.

Andrej Rapè, Mladini. (I. zvezek z osmimi slikami. Založilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1909. Str. 74. Cena 1-50 K.)

Rapetova knjižica „Mladini“ prinaša 8 spisov:

1. Povest o Marici je opis Božiča in otroške smrti.
2. K Miklavžu! Kopicca otroških dogodljajev, napisanih na ljubo sliki, ki jo je založništvo imelo ravno na razpolago.

3. Turki na Podreči bodo izmed vseh spisov — vsaj dečkom — še najbolj ugajali. Turki niso zavzeli Carigrada leta 1452. (str. 14), ampak l. 1453.

4. Živali — medsebojne prijateljice. Bolan konj se zgrudi v hlevu, in vsa živina muka in tuguje vsled te nezgode.

5. Koščena miza je varianta obrabljenege motiva: Bogataš se ne usmili siromaka, na stara leta pa pride sam na beraško palico.

6. Zima je „prirejena“ po enakem orisu Ogrinčevem, priobčenem v „Zvonu“ l. 1870. (Primeri tudi „Čitanko za meščanske šole, II. del“, str. 187!)

7. Dvanajsti. Pozimi ob hudi burji je priletel na okno že dvanajsti ptiček, ki ga vsega premrlega zgrabi mačka in ga prinese še živega (!) v sobo. Janko skrbi vso zimo za ptička ter ga spomladi spusti sfrčati na prosto.

8. Vražar Jošt ima navado, da vlačí razbeljeno verigo okrog voglov, kadar pride tujec v hišo. Te vraže ga ozdravi cigan, ki obljubi Joštu, da mu odkrije zaklad v podstrešju, a v resnici ga „ocigani“ za trideset kron.

Pisatelju bi svetoval, naj v prihodnjem zvezku ne podaje „Mladini“ sličnega preotročkega drobiža, marveč krene naj rajši na pot, kakor ga je očrtal v „Danetu“. Zakaj se je knjiga s takimi „strašili“ ilustrirala (gl. str. 25., 30., 62.), mi je neumevno.

Ksaver Meško, Mladim srcem. (I. zvezek. Ilustroval Saša Šantel. Izdala in založila „Družba sv. Mohorja v Celovcu“. 1911. Str. 96.)

Družba sv. Mohorja je započela jako važno delo: zbirati iz spisov naših boljših pisateljev take črtice in povesti, ki niso bile prvotno napisane izrečno za mladino, ki pa so po svoji vsebini primerno berivo našim otrokom. Z Meškovo knjigo „Mladim srcem“ je prišel v svet I. zvezek te zbirke, in za Meškom željno pričakujemo drugih slovenskih klasikov, iz katerih naj se izbere vse, kar je primerno otroškemu duhu. Tako šele dobimo našo pravo mladinsko literaturo, ki ni namenoma pisana „za mladino“, pa je vzlic temu mladini najboljša duševna hrana.

Meško podaje „Mladim srcem“ tri zgodbe:

1. Romanje na Goro. Ta povest je vzeta iz Meškove knjige „Mir božji“ in je nekaka „poezija v prozi“. Jezik je pesniško nadahnjen, poln bleščečih podob, slikajočih izrazov i. dr. A ravno ta pesniški sijaj slepi mladini pogled, da prezre druge lepote v povesti in — bojim se — odloži spis neprebran. Zato pa je priporočati, da se ta Meškova povest polagoma uživa pri skupnem branju v šoli, zakaj doma bodo otroci zaspali sredi cvetočih „rožic poezije“. Marsikatera lepota bo seveda tudi pri skupnem branju ostala mladini prikrita, pa kaj zato, saj se, recimo, tudi slikarski okus šele počasi ustvarja ob opazovanju mojstrskih podob. Sicer pa: Otroci bodo Meškovo „poezijo v prozi“ s pridom „okušali“, ko pa dora-
stejo, bodo še enkrat Meškov spis s slastjo „uživali“.

V stvarnem oziru bi bilo oporekati staremu Urhu, ki navdušuje Vančka za romanje, tako nevarno za šibko dete. Urh in kovač Janko (v tretji povesti) sta, kar se tiče navduševanja za visokimi cilji, čisto enaki figuri. — Da se opisuje v isti povesti dvakrat romanje na isto goro, to kvari pesniško zaokroženost in jemlje drugemu romanju zanimivost.

2. Poljančev Cencek je bil prvokrat „fotografiran“ v koledarju Družbe sv. Mohorja. Sličica je posneta čisto natanko iz življenja naših malčkov; Cencek ni niti

„angelček“, niti „škrateljček“, kakršni tako pogosto strahijo po naših mladinskih knjigah, marveč navaden dečko je iz naše slovenske vasi: danes ljubezniv in priden, jutri mu pa že materina šiba iztepa muhe. Ves spis je osoljen s humorjem, ki mu je pa poznati, da je osnovni ton Meškove duše uglašen na „mol“. Zakaj je neki pisatelj izbral svojemu junaku trdo ime „Cencek“? Stritarjeva razprava o izberi imen v povestih je še vedno aktualna!

3. Zgodba o Martinku, otroku, ki je iskal raj na zemlji, je v glavnih potezah slična „Romanju na Goro“, samo da Martinek govori dosti bolj razumljivo prozo in da dejanje ni prepletено z lirsko navdahnjenimi razmotrivanji. Zanimivo je primerjati potovanje Meškovih otrok, Martinka in Vanka, in pa potovanje otrok Cankarjevih „O prešticah“. Konec „Zgodbe o Martinku“ je za človeka, ki se je že ukvarjal s problemi življenja, obdan z gloriozno globoko čuvstvenosti; naši malčki pa morejo kvečjemu slutiti pomen izreka: „Otrok, iz tvojih oči sije paradiz — mamica, v vaših očeh je raj!“

Fran Milčinski, Pravljice. (Z risbami G. Birolle in M. Gasparija. Založil L. Schwentner v Ljubljani. 1911. Str. 135. Cena 4 K.)

Pravljice Milčinskega niso nikakšna „mladinska“ knjiga, spisana nalašč za otroke, in ravno zato mladini tembolj ugajajo. Vodilo pisatelju je menda bilo: Ako píšeš mladini, ne smeš pisati — za mladino! Pravljam je dajalo primerno obliko edinole umetniško čustvo; zato jih tudi odrasli z užitkom prebirajo, ne le otroci. Da pa niso pravljice izven otroškega obzorja je šel pisatelj zajemat snov k preprostemu narodu; naslonil je svoje pravljice na slovenske narodne pesmi, tri izmed njih pa na Valjavčeve „Narodne pripovedi“. Vsledtega tudi pravljice ne pripovedujejo toliko o dobrih in slabih otrocih, kakor je to navada v „mladinskih“ spisih. Celó snov kakor „Zakon, zakon, ti si svet!“ vpletajo v poetično obliko,

ne da bi zašle na opolzlo pot. Seve, kdor meni, da morajo otroci posnemati noja in vtikati glavo v pesek pred vsakim količkaj „nevarnim“ vprašanjem življenja, tak „moralni“ vohun bo zasledil v tej ali oni pravljici kaj „spokljljivega“. Toda mladina se pri tem čisto gotovo ne bo pohujšala; pač pa bodo Milčinskega pravljice marsikatero plemenito kal takole neopazno, potihoma zasejale v otroško srce, a vsakemu malemu bralcu bodo prinesle nekaj ur nekaljene zabave.

Izmed mladinskih spisov, ki so nam jih prinesla zadnja leta, so Milčinskega pravljice med najboljšimi knjigami, ki jih bomo dajali v roke naši mladini.

Engelbert Gangl, Zbrani spisi za mladino. II. zvezek. Pripovedne pesmi. (Založilo „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1912. Str. 59. Cena 1·50 K.)

E. Gangl je povil 50 drobnih pesemc v tri vence: 1. Zgode in nezgode. 2. Pesemce o živalih. 3. Pisano življenje. — Ako vzame odrasel človek takele poezije za malčke v roke, jih prebira z veseljem, saj jim vdihne pesniško življenje glorijsola lastne mladosti. Mladina pa ne čuti pesniške lepote v otroških prizorih; njej se hoče junakov, ona si želi zanimivih dogodkov. Zato pa se otroci v lepoto pesmi vtope največ šele ob roki učiteljevi. Za domače berivo se otroci branijo — saj opazimo to pri izposojevanju — večinoma vseh „poezij“, pa najsi bodo zložene tudi tako lepo, kakor so pričujoče Ganglove.

Ako primerjamo ceno Ganglovih pesmi z drugimi mladinskimi spisi, ki so izšli v istem založništvu, se nam vidi cena (1·50 K) previsoka. Spisi Mišjakovega Julčka, III. zvezek, n. pr. obsezajo 111 strani v večjem formatu ter stanejo prav toliko (1·50 K) kakor Ganglove pesmi, ki so natisnjene na 59 straneh v manjši obliki. Morda pa dobimo utemeljitev v moji gornji trditvi, da mladina pesmi ne bere posebno rada in jih zato tudi malo kupuje.

**Kraljevstvo čebel, Mladinski spis. Spisal Jožef Ri-
bičić.** (Jan Legove mladinske knjižnice III. zvezek. Zalo-
žila „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Natisnila Učiteljska tiskarna. V Ljubljani 1912. Str. 72.
Cena kart. 80 h.)

Iz naslova knjižice „Kraljevstvo čebel“ bi utegnil kdo
sklepati, da nam podaja pisatelj nekako celotno sliko
čebelnega življenja. Ali vsebina ne odgovarja pričako-
vanju; zakaj v tem mladinskem spisu je naslikanih le
nekaj prizorov iz mnogoobraznega življenja v panju;
zato bi se tudi pravilneje naslovil „Iz čebelnega življenja“,
ali kakoržekoli, samo da ne ustvari v čitatelju neutel-
meljenega pričakovanja.

Pisatelj nam pripoveduje v tem mladinskem spisu v obliki po-
vesti. Vsebina je nakratko tale: Čebeli Jamida in Oola stražita po-
noči pred panjem ter ujameta mlado čebelico Tiila, ki se je pravkar
izvalila in se izgubila iz panjů. Ko se zdani, spoznata stražnici, da je
ujetnica mlada čebelica. Vedeta jo v panj, kjer jo sprejme v varstvo
čebela Keketa, ki uživa med tovarišicami največji ugled. Keketa uči
mladico letati, snažiti panj, nabirati strdi in drugih umetnosti. Med-
tem odleti matica na ženitovanjski izlet. Ko se matica vrne v panj,
pomore čebele sovražne trote; matico pa nekatere zveste čebele skri-
jejo med bojnim metežem. Po trotovski vojni doživi Tiila čarobni
prizor rojenja. Naposled umre stara Keketa na cvetu sredi poljane in
tudi Tiila konča svoje mlado življenje vsled srčne bolesi, ko ugleda
mrtvo svojo vodnico.

Življenje čebel je sila mikavno; toda med Slovenci
se nam dozda, žal, še ni porodil drug Erjavec, ki bi nam
pokazal to življenje v poetični, a tudi naravni luči.

Pred leti je sicer napisal Fr. Pengov nekaj vzornih
črtic o čebeli; pa ostalo je le pri teh odlomkih.¹ Da bi
nam vstal kak Maurice Maeterlinck², tega se sicer ne

¹ Fr. Pengov „Iz temne zgodovine čebelnega življenja“. —
„Vrtec“ I. 1899.

² Maurice Maeterlinck „Življenje čebel“; poetično-znanstvena
razprava.

nadejamo, a kako željno vendar posegamo po vsakem spisu, ki se tiče čebel, to kaže že dejstvo, da so Ribičičevo knjižico ocenili kar trije kritiki: v „Popotniku“, v „Učit. Tovarišu“ in v „Slov. Čebelarju“. Ribičičev spis se povzpne na nekaterih mestih na prav znatno višino: oris solnčnega vzhoda, smrt Kekete i. dr. je opisano s pravim poetičkim zanosom. Tudi jezik teče pisatelju neprisiljeno in naravno, kar tako pogosto pogrešamo ravno pri mladinskih spisih. Zato je pa tembolj obžalovati, da ni šel pisatelj se učiti k čebelarjem, ampak da si je nabral svojega znanja iz — knjig. Vsled tega so se mu vrinile v spis take netočnosti, ki mu jih ne more prezreti najblagohotnejši čebelar. Da jih popravi pisatelj pri morebitni drugi izdaji knjige, in da opozorim učitelje, ki bi morebiti čitali ta spis skupno z učenci, zato navedem najvažnejše stvarne nedostatke: Čebele trotov ne koljejo in mesarijo (str. 50.), ampak jih zrinejo v kot panju ali izženo na prosto, da poginejo lakote. — Ko so čebele trote pokončale, ne rojijo tisto leto več. (Str. 64.) — Dokler niso čebele izrojile in je še dovolj paše, so jim troti prav ljubi ter jih ne črte tako zdržema, kakor kaže pisatelj. (Str. 37. in 47., 48.) — Oko čebelino je opisano netočno. (Str. 1. in 39.) — Mlada čebela ponoči ne zapušča panju. (Prvo poglavje.) — Čebela, ki piči, umre le takrat, ako se z želom vred utrga del čreves. (Str. 10.) — Rojev, ki bi šteli 40.000 čebel, menda še ni bilo na Slovenskem. (Str. 16. in 22.) — Ko posije solnce, ne izlete vse čebele na pašo, da bi ostala mladica sama. (Str. 23.) — Kraljica gre s troti na prašenje okoli poldneva, ne pa zgodaj zjutraj. (Str. 22.) — Čebele se spoznavajo med seboj najbolj po tipu in vonju, a ne edinole z očmi. (Str. 12.) — Mlada čebela se ne izuri v dveh dneh v letanju, in vaje se ne vrše v panju. (Str. 26. in 27.) — Kadar čebele panj prezračujejo, jih ni kar več sto na „mostu“ (po čebelarstvu: na panjevi bradi). (Str. 29.) — Smeti ne pobirajo čebele z nogami

(str. 28.) in cvetnih prašnikov ne pregrizujejo, marveč ometajo cvetni prah z nožnimi ščetkami. (Str. 40.)

Slike v govoru naj bi ne nasprotovale prirodni resničnosti, n. pr. Čebela se smeje in se tolče s sprednjima nogama ob trebuh. (Str. 17.) Dvorniki (troti) so spali v znak in noge so imeli prekrižane na tolstih trebuhih. (Str. 36.) — Čebeli sta napenjali ušesca. (Str. 52.) — Izraz „kraljevstvo“ je sicer pravilen, a splošno se piše oblika „kraljestvo“. Na račun tiskovnih napak gredo menda izrazi „neizkušano“, prav: „neizkušeno“ (str. 7.); „ne kraljevsko“, prav: „na kraljevsko“ (str. 7.); „govornikov“, prav: „dvornikov“ (str. 33.); „oplazil“, prav: „priplazil“ (str. 44.).

Ako bo pisatelj Ribičič, ki je nedvomno velik ljubitelj prirode, v prihodnje še pogosteje zahajal v šolo narave, se imamo nadejati izpod njegovega peresa še odličnih spisov: vsaj njegova živa domišljija in lepa slovenščina nam zbudjata najboljše nade.

Božena Němcová: Češke pravljice. I. zvezek. Slovenski mladini priredil Janko Osojnik. (Knjižnica „Mariborskega Sokola“ 7. zvez. 1912. Str. 79. Cena elegantno vez. K 1'60.)

Kot prevod iz češčine označena knjiga pravzaprav ne pomnožuje slovenske literature. Ker pa je prevod izvršen izredno svobodno in ker so te „Češke pravljice“ med najboljšim berivom, kar ga je dobila slovenska mladina v zadnjih letih v roke, zato se mi zdi potrebno, da opozorim na to drobno, dragoceno knjižico, ki prinaša šestero pravljic Božene Němcove: 1. O zlatem kolvratu. 2. O črni kraljični. 3. O Jošku in Janku. 4. O labodu. 5. Kako je Jaromil našel svojo srečo. 6. O treh zakletih pseh.

Janko Osojnik je navedene pravljice prav spretno priredil za mladino: izpustil je tuintam kak spotakljiv stavek ter vpletel nekaj pesniško vznešenih mest. Jezik

mu teče skozinskoz gladko, brez tistega vsiljivega nakita, ki nam priskuti marsikak „mladinski“ spis.

Spričo teh vrlin in pa znanega dejstva, da otroci baš take vrste pravljice s posebnim veseljem prebirajo, se gotovo te „Češke pravljice“ uvrste med tiste knjige, ki jih naj nabavi šola večje število izvodov, da se bo mogel vsak otrok naslajati ob njih lepoti.

3. Zemljepis.

(Prof. M. Pirc.)

V Pedagoškem Letopisu Slov. Šolske Matice je podal 1903. l. prof. Fr. Orožen med pedagoškim slovstvom razpravo o zemljepisju; v tej razpravi obdeluje zemljepisno slovstvo do sredi 18. stoletja, zemljepisni pouk v prejšnjih časih, novejše zemljepisje, zemljepisno slovstvo slovenskih pokrajin ter novejše slovensko zemljepisno slovstvo. Od tedaj pa do danes je izšla zopet velika množica spisov, ki se tičejo zemljepisa. Naslednjim vrsticam je namen, da izpolnijo vrzel, ki je nastala od omenjene razprave pa do lanskega leta. A število novih knjig je preveliko, da bi se mogel ozirati v svojem poročilu na vse. Zato se omejujem samo na najznamenitejša dela. Samo slovenska dela navajam kolikor toliko v polnem številu.

A. Najnovejše slovensko zemljepisno slovstvo.

Ciperle J., Kranjska dežela. V Ljubljani 1899. Miličeva tiskarna. (V komisiji L. Schwentner.)

Vrhovec Iv., Avstralija in nje otoki. Dr. sv. Mohorja.

Rutar S., Slovenska zemlja III. del. Beneška Slovenija. (Matica Slovenska.)

Hözlzlova zemeljska obla, za slov. jezik, priredil Fr. Orožen. Dunaj, Hözlzlova zaloga. 1901.

- ... *Lavtižar J.*, Med Jugoslovani. Slov. Matica.
- ... *V. pl. Haardt*, Zemljepisni atlas za ljudske šole. Priredil Fr. Orožen. Izdanje I., za Štajersko in Koroško v 7 zemljevidih. Cena 60 h. Posamezni zemljevidi 16 h. — Izdanje II. za Štajersko in Koroško s 14 zemljevidi. Cena K 1·40. — Hölzel na Dunaju.
- ... *Kocbek Fr.*, Savinske planine. Vodnik po gorah in dolinah v Savinskih planinah. Založil A. Cvenkel v Št. Petru v Savinjski dolini.
- ... *Beg Ante*, Slovensko-nemška meja na Štajerskem. Kulturno zgodovinski in narodnopisni doneski. Ponatis iz „Slovenskega Naroda“. Z zemljepisnim načrtom. 109 str. Cena 1 K.
- ... *Lavtižar Jos.*, Pri severnih Slovanih. Potopisne črtice s slikami. Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1906. 192 str.
- ... *Dr. Potočnik*, Vojvodina Koroška. Prirodoznanski, političen in kulturni opis. S 17 slikami in z jezikovnim zemljevidom. Izdala Matica Slovenska. 2 zvezka. 1909. 1910.
- ... *Pajk M.*, Zemljepis za srednje šole. 1. del. Ljubljana. Katoliška Bukvarna. K 1·80.
- ... *Orožen Fr.*, Zemljepis Avstrijsko-ogrske države (Domoznanstvo) za četrti razred srednjih šol. L. Schwentner, Ljubljana. K 2·20.
- ... *Orožen Fr.*, Zemljepis za meščanske šole. Enodelna izdaja. Ljubljana 1911. Zadružna tiskarna. K 3·20.
- ... *Gabršček A.*, Kažipot po Ljubljani in kranjskih mestih. Goriška tiskarna.
- ... *Majcen G.*, Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli razkazana na svojem razvoju. Goriška tiskarna. K 2·20.
- ... *Kožuh Jos.*, Pregledni izpisek iz navodila h kartografičnim osnovam. Zvezna trgovina v Celju. 20 h.
- ... *Maier A.*, Učne slike iz zemljepisja. 1. Vojvodina Kranjska. 2. Avstrija. L. Schwentner, Ljubljana.

Mešiček Jos., Domovinska dežela Štajerska. Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi iz domoznanstva. Založil izdajatelj.

Marolt Francišek, Vojvodina Kranjska. 17 zemljepisnih nariskov. Cena K 10'—.

Orožen Fr., Stenski zemljevid Primorskega. Merilo 1:300.000. Ed. Hölzel. Dunaj. Cena v mapi K 42'—, na palicah K 44'—.

Seidl Ferd., Kamniške ali Savinjske Alpe. Poljuden geološki in krajinski opis. Slovenska zemlja 5. del. Dva zvezka. Slov. Matica v Ljubljani 1907 in 1908.

Orožen Fr., Stenski zemljevid vojvodine Kranjske z deli obmejnih pokrajin. Merilo 1:300.000. Ed. Hölzel na Dunaju. V mapi K 32'—, s palicami K 34'—.

Beg Ante, Slovensko-nemška meja na Kočevskem. L. Schwentner. Ljubljana. 1911. K 0'80.

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja zgodovinsko društvo v Mariboru.

B. Metodika zemljepisja.

Schwarz, Unsere Schülerreisen. 24 S., mit 6 Tafeln. Schülerskizzen. Altona, I. Harder, M 1'50.

Potovanja z učenci prihajajo v zadnjem času tudi pri nas bolj in bolj v navado. Seveda je združen s takimi popotovanji tudi pouk na prijeten način. Imenovana knjiga podaja učitelju pot, kako se vrši tak pouk na popotovanjih, a tudi na krajših izprehodih z učenci.

Becker, Methodik des geographischen Unterrichts. Für Lehramtskandidaten und Lehrer. 92 S. Wien 1905. F. Deuticke. Subskriptionspreis M 2'50, Einzelpr. M. 3'—.

To knjigo priporočam zlasti mladim učiteljem. Služila jim bo prav izvrstno.

Michalitschke A., Die mathematische Geographie und die Himmelskunde im elementaren Unterrichte an der

Volks- und Mittelschule. 24 S. Wien. 1907. F. Deuticke. 80 Pf.

Lampe F., Zur Einführung in den erdkundlichen Unterricht an mittleren und höheren Schulen. Anregungen und Winke. 225 S. Halle a. d. S. Buchhandlung des Weisenhauses. 3 M. (1908.)

To delo smemo pač prištevati med najboljše metodiške knjige zemljepisnega pouka na srednjih in višjih šolah. Pisatelj razvršča vsebino v pet poglavij: o učni stroki, o učni snovi, o učencih, o učiteljih in o učnih sredstvih zemljepisnega pouka. V prvem poglavju govori o razmerju med individualnostjo in metodo, o raznovrstnosti zemljepisnih metod ter o zahtevah, ki jih stavimo učiteljem zemljepisja. Drugo poglavje obdeluje raznovrstne nazore o zemljepisju, zgodovino zemljepisnega pouka, vsebino zemljepisja, sorodne znanosti in občni zemljepis. Tretje poglavje se peča z vplivom zemljepisnega pouka na нравno osebnost učencev, z dokazi o potrebi zemljepisnega znanja ter z enotnostjo splošne izobrazbe. Četrto poglavje govori o učitelju zemljepisja ter o učenju tega predmeta. Zlasti zadnji del tega poglavja bo zanimal gotovo vsakogar, kdor poučuje zemljepis na srednjih in višjih šolah. Peto poglavje slednjič pa obdeluje učna sredstva. Knjigo moramo pač kar najtopleje priporočati učiteljem zemljepisja omenjenih šol. To so res „Anregungen und Winke“.

Rusch G., Methodik des geographischen Unterrichts. 8. Aufl. 148 S. mit 10 Fig. Wien. Pichlers Witve & Sohn. 2 M. 1910.

Kar je ravno opisana Lampetova knjiga za profesorje srednjih in sorodnih šol, to je Ruschova metodika za ljudskošolske učitelje. Večinoma jo tudi vsi poznajo, ker je uvedena na mnogoštevilnih učiteljiških in se torej uče kandidatje metodike zemljepisnega pouka po nji. A napačno bi bilo, če bi jo mladi učitelj odložil po pre-

stanem usposobljenostnem izpitu, tudi v poznejših letih mu bo knjižica služila kot dober vodnik v vsaki zemljepisni uri.

Müllner J., Methodik des geographischen Unterrichts. 1901. Wien. A. Pichlers Witwe & Sohn. M 3·15.

Ta najnovejši pojav pravzaprav ni metodika zemljepisnega pouka v ožjem pomenu, pač pa podaja pot, ki omogočuje izvršitev učnega načrta na avstrijskih srednjih šolah. Pisatelj se naslanja povsod na „Lehrplan und Instruktionen für den Unterricht an den Gymnasien (und Realschulen) in Österreich.“

Oberländer, Der geographische Unterricht nach den Grundsätzen der Ritterschen Schule historisch und methodologisch bearb. 7. Aufl. herausgegeben von Weigeldt. 386 S. Leipzig, Dr. Seele & Co. 5 M.

To knjigo je priporočal že Fr. Orožen v zgoraj omenjeni razpravi. Da je res dobra, o tem nam pričajo že mnogoštevilne njene izdaje. Zato naj bi vsak segel po nji, komur je zemljepisni pouk pri srcu.

Tischendorf, Die Länder Europas. Ein methodischer Beitrag zum erziehenden Unterricht. 21. verm. Auflage, 338 S. mit 27 Abb. (Präparationen für den geogr. Unterricht an Volksschulen, 4 Tl.) Leipzig, Wunderlich. Geb. 3·40 M.

Tischendorf, Die aussereuropäischen Erdteile. 361 S. Leipzig, Wunderlich. Geb. 3·80 M.

Obe ti knjigi je najbolje priporočati.

Seibert, Methodik des Unterrichtes in der Geographie. 3. neubearb. Auflage. Mit 30 Illustrationen. 58 Seiten. Hölder, Wien, 1913.

Ta knjižica je zadnji pojav na metodiškem polju ljudskošolskega zemljepisnega pouka. Knjižica je večinoma znana; kdor se ni učil po Ruschu, ta je zajemal iz Seiberta. Učenje zemljepisnega pouka razdeljuje Seibert tako-le:

Predpriprava v šolski sobi, predpriprava pod milim nebom, vpeljava v razumevanje zemljevida, elementi, zemeljske oble, nadaljna uporaba globusa. Nato podaja pisatelj zahteve, ki jih stavimo na učna sredstva, posebne opazke k posameznim točkam zemljepisnega pouka ter metodiška načela. Navedba zemljepisnega slovstva je prav obširna, zadnji del knjižice pa tvorijo zemljevidne skice posameznih kronovin naše monarhije.

C. Domoznanstvo.

V tem in v naslednjih oddelkih ne posezam v svojem poročilu tako daleč nazaj kakor v navedbi metodiškega slovstva. Menim, da ne v škodo bralcev, ker se je to, kar je bilo dobrega, ohranilo v novih izdajah, slabo pa je utonilo v morju pozabnosti.

Becker, Ergebnisse einer Studienreise (Studien zur Heimatkunde von Niederösterreich). J. Tempsky. M. 2'50.

Kdor hoče popotovati z učenci po deželi, v kateri bivajo, naj prečita poprej to knjigo in naj prikroji potem svoje popotovanje po nji.

Maiertl Ed., Unser Vaterland, die Österr.-ung. Monarchie. Geographische Präparationen. Leoben 1902.

Izboren pripomoček za pouk domoznanstva.

Č. Zemljepisne knjige vobče.

Heiderich Fr., Österreichische Schulgeographie. Im Anschlusse an Kozenn's Geogr. Atlas für Mittelschulen bearbeitet. Wien. Ed. Hölzel. I.—IV. Teil.

Izjemoma navajam to knjigo, ne zaradi srednješolskih profesorjev, temveč zaradi ljudskošolskih učiteljev. Knjigi je pridejano namreč mnogo lepih slik, ki so izšle tudi kot stenske slike za šole. Vsaka slika je opremljena s kratkim opisom. Učiteljem, ki razpolagajo v svojih šolah z omenjenimi Hölzlovimi stenskimi slikami, bo torej razlaga teh

slik dobro služila, poleg tega pa bodo dobili seveda tudi drugih potrebnih podatkov v izvrstni knjigi.

Marquardt R., Quellenbuch f. d. Unterricht in der Länder- und Völkerkunde. Für Lehrer und Lehrerbildungsanstalten. 447 S. Hannover, Mayer, M. 3·50.

Čeravno ne vsebuje to delo popisov vseh znamenitih geografov, bo vendar marsikom dobro služilo pri pouku.

Hettner A., Grundzüge der Länderkunde. 1. Bd. Europa. 751 S. Mit 8 Tafeln und 347 Kärtchen. Leipzig 1907. O. Spamer. M. 16.—.

Za višje izobražene izvrstna knjiga. Le škoda, da še zdaj ni izšel drugi, željno pričakovani zvezek, ki bo vseboval izvenevropske dele sveta.

Rusch G., Lehrbuch der Geographie für österreichische Lehrerbildungsanstalten. In 3 Teilen. Wien. A. Pichler's Witwe & Sohn.

Seibert A. E., Schulgeographie in 3 Teilen. Bearbeitet nach den neuen Lehrplänen für die österr. Bürgerschulen. Wien. A. Hölder.

D. Matematični in fizikalični zemljepis.

Wagner Hermann, Lehrbuch der Geographie. Erster Band: Allgemeine Erdkunde. Hannover & Leipzig, Hahn-sche Buchhandlung. M. 14.—.

Za one, ki streme po višji izobrazbi v zemljepisju, najboljše delo. Željno pričakujemo Wagnerjevo „Evropo“ in „Izvenevropske dele sveta“.

Eggert E., Mathematische Geographie für Lehrerbildungsanstalten. Leipzig, Dürsche Buchhandl. M. 1·50. Dobro delce.

Klose A., Eine Sammlung von Aufgaben aus der astronomischen und mathematischen Geographie. Ein Behelf für das Selbststudium, insbesondere zur Ablegung der Prüfung für Bürgerschulen. 42 S. Freiwaldau. A. Blažek. M. 2·50.

Priporočljiva knjiga.

Magnus K. H., Merkbuch für Beobachter. Hannover-List, Mayer. M. 1.—.

Posebno za mladino na srednjih šolah in učiteljišjih priporočljiva knjižica.

Lindemann, Die Erde. Eine allgemein verständliche Geologie. Frankh.-Stuttgart. Jede Lieferung 80 Pf.

Zvezki so posebno za ljudske knjižnice pripravni.

Linke u. Clössner, Der wetterkundliche Unterricht. Frankfurt, Auffarth. M. 3.—.

Knjiga vsebuje vse, česar potrebuje učitelj za pouk o vremenu.

E. Opisi posameznih dežel, mest i. t. d.

Städte und Landschaften. Herausgegeben von Leo Greiner. Stuttgart, Karl Krabbe Verlag. Preis jedes Bandes 2 M. Izvrstne monografije.

Machatschek Fr., Die Alpen. Leipzig, Quelle & Meier. (Wissenschaft und Bildung.) 1 M.

Oppermann E., Geographisches Namenbuch. Erklärung geographischer Namen nebst Aussprachebezeichnung. Hannover, Carl Mayer. M. 3'60.

Land und Leute. Geogr. Monographien. Bielefeld-Leipzig. Velhagen & Klasing. Je M. 4.—.

Kdor se zanima za natančnejši seznamek teh izvrstnih monografij, naj se obrne na založnika.

Hellwald, Die Erde und ihre Völker. Ein geographisches Hausbuch. 2 Bde. Stuttgart-Union. Je M. 10.—.

Hübner O., Geographisch-statistische Tabellen aller Länder der Erde. Frankfurt a. M., Heinr. Keller, M. 1'50.

Ta knjižica izide vsako leto in podaja najnovejša poročila iz statistike; zato jo mora vsak učitelj zemljepisja imeti v svoji zbirki.

Buchholz P., Hilfsbücher zur Belebung des geographischen Unterrichts. Leipzig, J. C. Heinrichs. M. 1'20.

Založnik postreže z natančnejšim zaznamkom te zanimive zbirke.

Göschensche Verlagsbuchhandlung, Berlin und Leipzig.

Ta tvrdka izdaja od učenjakov spisane zvezke po 80 Pf. Zaznamki znamenite zbirke so v vsaki knjigarni na razpolago.

„*Aus Natur und Geisterwelt*“ je naslov zbirke tvrdke B. G. Teubner v Lipskem in v Berlinu. Vsak zvezek M. 1'25.

F. Zemljepisne knjige in zemljevidi.

Wollensack-Heilmann, Die hauptsächlichsten Formen der Erdoberfläche. Zwei Bilder 69 × 87 cm. A. Pichlers Witwe & Sohn, Wien. à M. 2'50.

1. Blatt: Im Hochgebirge.

2. „ An der Meeresküste.

Dve izvrstni in poučni sliki.

Gerasch & Pendl, Geographische Charakterbilder aus Österreich - Ungarn. 66'5 × 84'5 cm. Wien. Pichlers Witwe & Sohn. Jedes Blatt M. 3.—.

Hölzels Geographische Charakterbilder für Schule und Haus. 59 × 79 cm. Wien. Pichlers Witwe & Sohn. Preis eines jeden Bildes roh 4 M, auf starkem Deckel 5 M.

Lehmann Adolf, Geog. Charakterbilder. 66 × 80 cm. Leipzig, F. E. Wachsmuth. Jedes Bild roh M. 1'40, schulfertig M. 1'60.

Bamberg, Wandkarte von Österreich - Ungarn. Physikalische Ausgabe mit rotmarkierten politischen Grenzen und einer politischen Übersichtskarte. 1:750000. Aufgezogen M. 22'00.

Za šolsko rabo jako priporočljiv zemljevid.

Lehmann Adolf, Völkertypen (ethnographische Bilder). 66 × 88 cm. Leipzig, F. E. Wachsmuth. Jedes Bild roh M. 2'—, aufgezogen M. 2'20.

Hölzels Wandkarte der Alpen. Neu bearbeitet von Heiderich. 1:600.000. Wien, Ed. Hölzel. M. 31.—.

Najboljša karta Alp!

Rothaug und Trunk, Schulwandkarte des Herzogtums Steiermark. 1:150.000. Wien, Freytag & Berndt. K. 30.—.

Jako lep zemljevid!

Rothaug, Geographischer Atlas zur Vaterlandskunde an den österreichischen Mittelschulen. Wien, Freytag & Berndt. Geb. M. 5.—.

Izvrstno delo!

Kdor se zanima za podrobnejše podatke o učnih sredstvih zemljepisja, naj naroči cenike tvrdk:

A. Pichlers Witwe & Sohn, Dunaj: Die Lehrmittel für den Geographieunterricht.

Lechner A., Dunaj: Preisverzeichnis der vom k. k. militärgeographischen Institute herausgegebenen Kartenwerke.

A. Müller-Fröbelhaus, Dunaj: Illustrierter Fachkatalog für Geographie und Geschichte.

Justus Perthes, Gotha: Atlanten, Karten, Bücher und Zeitschriften für den Geographischen Unterricht und zum Gebrauche des Lehrers.

Freytag & Berndt, Dunaj: Schulwandkarten.

Ed. Hölzel, Dunaj: Lehrmittelkatalog für Geographie und Geschichte.

G. Časopisi in razprave.

Petermanns Mitteilungen, aus J. Perthes Geographischer Anstalt. Herausgegeben von Dr. A. Supan. Gotha. Jährlich 12 Hefte für M. 24.—.

Najodličnejši časopis za zemljepis.

Geographische Zeitschrift. Herausgegeben von Dr. A. Hettner. Leipzig. B. G. Teubner. Jährlich 12 Hefte für M. 18.—.

Za nadaljevanje izobrazbe v zemljepisni znanosti odličen list.

Geographischer Anzeiger, Blätter für den geographischen Unterricht. Gotha. Justus Perthes. Jährlich 12 Hefte. M. 6.—.

Illustriertes Jahrbuch der Weltreisen und geographischer Forschungen. Teschen, K. Prochaska. M. 1'50.

Kartographische und schulgeographische Zeitschrift. Redigiert von Rothaug. Wien, Freytag & Berndt. Jährlich 10 Hefte. 3 K.

4. Prostorčno risanje.

(J. Schmoranzler.)

K novim učnim načrtom za risanje, ki jih je uvedlo naučno ministrstvo z naredbo z dne 15. septembra 1911, št. 27.348 (gl. Letopis za l. 1911, str. 25), je isto ministrstvo izdalo z odlokom od 5. junija 1912, št. 16413 obširna navodila za vse kategorije šol, ki veljajo za nje novi učni načrti. Ta navodila so bila zelo potrebna; marsikatera točka je bila večini učiteljev nejasna. Osebito je bilo treba pojasniti izraz „upodabljanje (Darstellung)“, ki stoji skoro povsod za risanje.

Kakor smo omenili že lani, so novi učni načrti zgrajeni na naziranju, da se ne sme gojiti risanje le samo kot spretnost, temveč kot sredstvo izražanja misli in predstav, torej kot jezik. Zaradi tega se ne sme omejiti risarski pouk na samo risanje, temveč se mora okoriščati vseh sredstev, ki mu omogočujejo izražanje. Zato govore učni načrti o „upodabljanju“ in navodila naštevajo kot sredstva in tehniko upodabljanja: 1. risanje in to: s pisalom (kamenčkom), svinčnikom in barvnikom; z belo in pisano kredo na šolsko tablo; z ogljem, črno kredo, rdečilom

(Rötel) in belo kredo na papir; s peresom in črnilom ali tušem brez predrisavanja s svinčnikom; s čopičem in vodenimi barvami in sicer izpolnjevaje obrisne ali pa neposredno risaje; 2. modeliranje; 3. izrezavanje iz papirja (na dekliških šolah tudi iz drugih snovi, kakor iz sukna, svile i. dr. za tako zvana aplikacijska dela); 4. zgibanje papirja; 5. spletnje; 6. pečatni tisek in šabloniranje; 7. rokotno delo v lesu in kovini.

Navodila so obširna in natančna; navzlic temu pa puste učitelju vso prostost, ki si jo le more želeli. Opušiti mora le vse, kar se ne strinja z naravnim razvojem otroških obrazovalnih sil in kar ovira samostojno delovanje. Tako je risanje v stigmati ali mreže popolnoma izključeno in tudi pri ornamentalnem risanju so preobširne geometrijske razporedbe odveč. Prerisanje predlog ali učiteljevih risb na tabli je povsem odvrženo. Vse mora sloneti na lastnem delovanju.

In zdaj dospemo zopet do tega, kar smo že ponovno poudarjali: v prvi vrsti je potreba učitelju nadaljnje izobrazbe v risanju v smislu izražanja, da lahko ugotovi zahtevam učnih načrtov in navodil.

Neobhodno potreben je študij psiholoških del, ki se pečajo z risanjem otrok v predšolski in v kasnejši dobi in zato opozarjamo še enkrat na nekatera dela, ki smo jih omenili že l. 1904. in 1905. v „Pedagoškem Letopisu“. To so: 1. James Sully, Untersuchungen über die Kindheit. Prevod Stimpflov. Leipzig, Wunderlich. Cena 4:80 M. 2. W. Preyer, Die Seele des Kindes. 8. izdaja. Leipzig, Grieben (1912).

In pa novejše delo

3. Dr. Kerscheneiner, Die Entwicklung der zeichnerischen Begabung. Neue Ergebnisse auf Grund neuer Untersuchungen. München, Gärber (1905).

Prav v smislu novih učnih načrtov in njih navodil je spisana najnovejša avstrijska knjiga, ki je pisatelj zanjo

zbiral gradivo sedem let. Ta je: Alois Kunzfeld, Naturgemäßer Zeichen- und Kunstunterricht. Ein Wegweiser in das Gebiet der künstlerischen Erziehung für Eltern, Kindergärtnerinnen, Lehrer und Erzieher unter besonderer Berücksichtigung der neuen Lehrpläne für den Zeichenunterricht. Wien 1912. Gerlach & Wiedling. Cena K 27. V 5 delih, vsak del v posebnem snopiču, razvija pisatelj obširno in temeljito svoje nazore, ki slone povsem na psiholoških študijah zadnjih dveh desetletij in ki smo o njih obširneje govorili l. 1905. v Pedagoškem Letopisu v razpravi „Umetniška vzgoja“.

Kunzfeld je prvi metodik, ki je dosledno izvedel princip, da je risanje „izraževalno sredstvo“, skozi vsa šolska leta od otroškega vrta pa do 5. razreda (5. šolskega leta). Snov podaja iz prakse. Ker poučuje na zavodu (institut za oficirske hčere v Hernalsu na Dunaju), ki je z njim spojen otroški vrtec in 5. razredna vadnica s 5 šolskimi leti in ker vsa njegova izvajanja temelje na risbah učencev (izvečine učenk njegovega zavoda), zato manjka snov za 6.—8. šolsko leto. To pa ne škodi; misleči učitelj bo sam lahko nadaljeval započeto delo, ako je sposoben, da spozna bistvo te metode. Lahko to baš ni, to vemo vsi, v očigled one neplodne metode, ki smo bili „vzgojeni“ po njej skoro mi vsi. Ali nemogoče pa tudi ni in pri znani nam marljivosti učiteljstva in pa naravnost idealnem stremljenju za nadaljnjim naobrazovanjem, ki se javlja o vsaki priliki, smo povsem prepričani, da tudi naše učiteljstvo v tem oziru ne bo zaostalo. Znani so nam že zdaj prav lepi uspehi iz risanja v šolah raznih kategorij od dvo- do šestrazrednice, ki pa bodo postali tem splošnejši, čim postanejo pravi nazori o risanju splošnejša last in čim se temeljiteje pojasne.

V to pa Kunzfeldova knjiga izvrstno služi in zato je vredno, da izpregovorimo o njej nekoliko obširneje.

Prvi del je teoretiški in razpravlja risanje otrok v predšolski dobi. Marljivo preučenje vseh onih psihologov, ki smo jih l. 1905. navedli v svojem že navedenem članku o umetniški vzgoji in pa drugih do najnovejše dobe, se zrcali iz vsake vrste te z veliko ljubeznijo do predmeta pisane knjige. Slike, ki jih ima 1. snopič 100, so vse izvirne in risbe so na interesanten način in s polnim razumevanjem otroškega shvatanja obrazložene. Pri tem naj omenim, da je po pomoti izostala slika 1., ki se pisatelj sklicuje na-njo na 22. strani. Menda sodi tja slika 6. iz 2. dela ali pa kaka slična. V drugem delu je obravnana snov iz obrazovanja za otroški vrtec in 1. in 2. šolsko leto. Kar stoji v tem zvezku, je prav lepo in vredno uvaževanja. Posebno lep je zadnji odstavek o obravnavi umetniške slike.

Tretji del obsega snov za tretje, četrti del za četrto in peti del za peto šolsko leto. Vse delo je zelo bogato ilustrirano in kaže večinoma risbe učencev dotične stopnje. Obravnane so vse panoge upodabljanja, kar bode služilo vsakomur dobro. Pa ne v to, da bi se posnemalo kar kratkomalo. To tudi ni mogoče, ker ni vsaka šola v takih odnošajih, kakor pisateljeva. Pa tudi pisatelj noče tega, kakor izrečno pravi sam; on kaže le eno pot, ono, ki jo hodi sam in ki ga po njegovem mnenju vodi do zaželjenega smotra. Poti pa, ki vodijo do cilja, je več in vsak učitelj naj hodi svojo; to-le navodilo naj le učitelja uvede v pravo razumevanje naloge risarskega pouka in naj ga privede do razmišljanja o tem predmetu. V ostalem pa se bo moral vsak ravnati po danih razmerah svoje šole.

V smislu načel, ki smo jih že večkrat poudarjali in navajali, se vobče povse strinjamo s Kunzfeldom. V eni točki pa je naše prepričanje drugačno. In to glede študija predmetov po naravi (3. del, str. 58 in 59). Sicer je to, kar pravi tam Kunzfeld, čisto pravilno in mu ni oporekati. Ali kakor on izvaja to v praksi (kakor kažejo dotični

odstavki tretjega, četrtega in petega dela), to pa nam le noče popolnoma ugajati, četudi se sklicuje na avtoriteto Böcklinovo. Zdi se nam, ne, iz lastnega izkustva vemo to natančno, da je neobhodno potreba, intenzivneje gojiti naravni študij in to v prvi vrsti baš zaradi natančnega opazovanja. Koristen in pravilen je tu primer risanja s spisjem. Kdor bi gojil izključno prosto spisje, ne bi dosegel smotra, to je gotovo. In kdor bi pustil risati vedno le po predstavah, ne bi vzgojil v resnici dobrih risarjev. Temveč v enem, kakor v drugem predmetu je treba, da navajamo učence na zmirom pravilneje in strožje oblike. Pri risanju tega ni doseči brez temeljitega naravnega študija. Ta študij pa Kunzfeld nekoliko zanemarja. Res je seveda, da treba braniti malenkostnemu kopiranju naravnih predmetov, ali njegov način študiranja po naravi pa je le nekoliko prepovršen. Sicer se pa niti ni bati, da bi otroci prenatanko risali po naravi, za to so itak navadno previhravi.

Sicer pa nam delo izborna ugaja. Snov je pregledno razvrščena, jezik lep in živahen, ilustracije dovršeno lepe. Tudi nam ugaja, da ima vsak del svoj poseben snopič, ker tako najboljše služi učiteljem na večrazrednicah.

Ker Kunzfeld vse razprave naslanja na slike, zato ne bo nikomur težko, spoznati bistvo te sicer precej težko razumljive tvarine, tudi tistemu ne, ki se je doslej še malo bavil s tem predmetom. V vsakem delu, izvzemši prvega, je primer izbora snovi za tisto stopnjo, ki jo obravnava snopič, kar bo marsikomu dobra opora pri sestavljanju lastnega načrta.

V 5. delu je jako lepo pokazano, kako bi se lahko obravnavala slika „Hans im Glücke“.

Kolikor mogoče najtesnejša in povsem naravna koncentracija z ostalimi predmeti ljudske šole je dosledno izvedena.

Posebno vrednost dajejo knjigi navodila, kako je treba shvatati otroške risbe. To je pri nas še vse premalo znano, navzlic Sullyju in Kerscheneinerju in prav malo jih je, ki bi imeli zmisla za to, kar take risbe govorijo. Saj še ni dolgo tega, kar so se take risbe obsojale kot „človeške in živalske karikature“. (Pädag. Zeitschrift v kritiki Calistove knjige, l. 1910)¹. In vendar, koliko razbere učitelj lahko iz njih, samo ako se potruji, da jih razumeva!

Kunzfeldova knjiga je vsekako delo svoje vrste. Kar je pri nas izšlo novejših del, vsako je hotelo ubrati neko srednjo pot med staro in novo metodo. Pri Kunzfeldu tega ni; kakor smo omenili že začetkoma, izvaja on svoje stališče najdosledneje do skrajne meje. Kompromisa ne pozna. To utisne knjigi pečat značajnosti in priznati bo moral tudi nasprotnik, da ima delo kvalitete. Zato bo tudi imelo privrženec, mnogo privrženec, morda celo navdušenih; ne bo mu pa tudi manjkalo hudih nasprotnikov. Reakcionarjem bo zelo presedalo; to je gotovo. Ali ker stoji na stališču novih učnih načrtov, kakor smo omenili uvodoma, je bode treba vsekako upoštevati.

Pa tudi samoobsebi Kunzfeldovo knjigo lahko najbolje priporočamo. Toda cena, ta je seveda visoka, čeprav moramo priznati, da pri tako lepi opremi in pri tolikih ilustracijah ni pričakovati nižje cene. Posamič stanejo: I. snopič 3 K, II. 4·80 K, III. 4·80 K, IV. 5·40 K, V. 9 K.

Izmed slovanskih publikacij omenim dve, tri češke.

Škola měšťánská. Věstník Zemské Ústřední Jednoty učitelstva měšťánských škol českých v král. českém. Praga. Ta list, ki mu teče letos (1912) XIV. leto, prinaša v svoji „Přílohi odboru mathematicko-technického“ prav dobre članke iz naše stroke. Cena listu je 9 K na leto.

¹ Mimogrede bodi omenjeno, da se mi na to knjigo „Das Zeichnen in der Volksschule“ nismo ozirali. Povedala nam je premalo.

„Knjivna ‚Komenského‘ je izdala kot svoj Svazek XLI:“

Karel Vavroušek, Skola modelování. V Zábřezu. Tiskem a nákladem družstva knihtiskárny. 1912.

Knjiga je vredna priporočila. Dobro bo služila tistemu, ki bi se rad poučil o modelovanju v ljudski šoli. Sicer pa je na češkem jeziku izšlo že več takih navodil za modelovanje.

Pri tej priliki omenimo še to, da sta tudi epohalni deli Liberty Tadda in Pranga (gl. Letopis za leto 1902 in 1903) že prevedeni na češki jezik.

Posebno pa opozarjamo na strokovni list „Naš směr, revue pro uměl. výchovu, kreslení a umělecký průmysl v Brně“. O tej reviji je spisal prof. Suher v 11. štev. letošnjega Slovana oceno, ki se ji pridružimo do cela.

Tudi mi smatramo list kot enega najboljših, posebno pa konstatiramo z zadovoljstvom, da daleč presega nemško glasilo društva avstrijskih učiteljev risanja na Dunaju „Zeitschrift für Zeichen- und Kunstunterricht“. O tem listu je treba sploh izreči enkrat odkrito besedo. Tako-le strokovno glasilo bi moralo biti zanesljiv voditelj v vseh aktualnih vprašanjih. Tega pa o tem listu ne moremo reči. V svojem bistvu je reakcionaren; drapiral pa bi se sem in tja rad s plaščkom modernosti. Ali, to se povsod lahko opazuje, „die wahre Liebe ist das nicht“. In tako ni čuda, da je list poln nedoslednosti, da na eni strani kaj hvali, na drugi pa zopet zameta. Doslednosti ni, razven v kolikor toliko prikrite nasprotstvu vsemu, kar je modernega. Pa, nove ideje rastejo preko njega, in tako mora potem hočeš nočeš le pobirati stopinje za njimi. To pa vendar ni dostojno glasila, ki hoče biti vodilno. Čas bi bil, da se izpremeni ta struja, če ne, bodo začeli odpadati društvu člani in listu odjemalci.

Končno naj še z ozirom na svoj lanski članek v Letopisu dodamo to, da se je tam omenjenim stenskim

slikam¹ za šole in učitelje, državne urade in uradnike določila enotna cena po 2 K za sliko. Ta cena je tako nizka, da te izborne slike še enkrat prav toplo priporočamo. Doslej je izšlo 30 številčk. Ilustrovan seznam vseh 30 slik pošlje dvorna in državna tiskarna na Dunaju šolam zastonj. Da bi le pridno segale po njem!

¹ „Wandbilder für Schule und Haus.“

II. Razprava.¹

¹ Na tem mestu smo nameravali objaviti nekatera predavanja, ki so se vršila na 1. počitniškem tečaju v Ljubljani in ki so nam jih vsi gg. predavatelji, s katerimi smo imeli priliko o tem govoriti, radi dali na razpolago. Zaradi nepričakovanih ovir, ki so se javile v zadnjem času, se, žal da, ta namena letos ni dala izvršiti, ampak morali smo jo preložiti na poznejšo dobo. To je tudi vzrok, zaradi katerega je letošnji Letopis nekoliko drobnejši, nego navadno. Za to izgubo hočemo društvenike odškodovati naslednje leto.

Uredništvo.

1. Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.¹

(Dr. K. Ozvald.)

Zgodovina o izobraževanju učiteljev tvori eno najtemnejših poglavij iz zgodovine pedagogike, polno križajočih se krivih poti. A. Höfler.

„Ljudskošolski učitelj je kakor izvežban trgovski sodnik brez kapitala, srednješolski pa kakor imovit trgovec brez trgovske izvežbanosti“, tako mi je nekoč v pogovoru dejal velečisljan mož, pedagoški veščak. Duhovita primera me je takrat — bilo je pred več leti — tako fascinirala, da se nisem niti vprašal, ali so trditve, ki se nanje opira, tudi resnične. Nje sugestivnost je bila tem silnejša, ker se tedaj še nisem kdovekaj zanimal za pedagoške probleme; zato si nisem stavil vprašanja: „Ali je v pedagoškem oziru ljudskošolski učitelj res nekak zavdanja vreden Krez, a srednješolski mu kolega le ubogi Lazar, in obratno, ali je glede znanja srednješolski profesor v istini nekak milijonar, a ljudskošolski mu tovariš le brezpomemben nemanič?“ Danes bi rekel, da v tako brezpogojni obliki te trditve ne odgovarjajo resnici. Razlika med ljudsko- in srednješolskim učiteljem je po mojem mnenju marveč le relativna: ljudskošolski učitelj očituje povprečno več didaktične izvežbanosti, srednješolski pa več

¹ Predavanje na skupščini Slovenske Šolske Matice, dne 28. decembra 1912 v Ljubljani.

znanja. Le v toliko bi utegnila biti upravičena samozavest, s katero danes dosledno prezirata drug drugega; oba pa, rekel bi, zaslužita obsodbo iz ust nepristranskega motrilca.

Vedno češče in glasneje slišimo v najnovejšem času tako obsodbo objektivnih motrilcev — „čudakov“, kakor jim pravi osobito prizadeti svet. Na II. „kongresu za izobraževanje mladine in za mladinoslovje“ (Kongreß für Jugendbildung und Jugendkunde), ki se je od 3.—5. okt. 1912 vršil v Monakovem, smo n. pr., med drugim, slišali dvoje lepih, v tem zmislu se glasečih referatov. Enemu je bil naslov: „Stališče psihologije v pripravljanju za učiteljevanje“ (brez razlike šolskih kategorij);¹ drugemu pa: „Pedagoško in psihološko pripravljanje za učiteljevanje na višjih (= srednjih) šolah“.² — In pred nekaj dnevi sem dobil v roke temeljit spis, ki ga je avtorju morala narekovati sveta jeza: „Najnovejše naprave v Avstriji za izobraževanje srednješolskih učiteljev iz matematike, filozofije in pedagogike“;³ pisec mu je duhoviti profesor pedagogike na dunajskem vseučilišču, A. Höfler. —

Osobito na podlagi obeh omenjenih referatov in pa diskusije, ki jima je sledila, si dovoljujem izreči o pedagoškem in psihološkem izobraževanju bodočih učiteljev te-le trditve, oziroma predloge:

Popolno obvladanje predmeta, ki ga poučuješ, je prvi pogoj za uspešno učiteljevanje; to je nekak pedagoški aksiom. Zato pa ima strokovni študij tvoriti središče izobraževanju bodočih učiteljev.

Toda samo strokovna izobrazba ne zadostuje; poleg ljudskošolskih učiteljev prihajajo tudi vsi tisti, ki jim je

¹ Poročal vseučil. docent A. Fischer (Monakovo).

² Poročal glasoviti psiholog in pedagog W. Stern (Vratislava).

³ „Die neuesten Einrichtungen in Österreich für die Vorbildung der Mittelschullehrer in Mathematik, Philosophie und Pädagogik.“ Dunaj 1912. V komisijski založbi A. Hölder.

poverjeno izobraževanje mladine na srednjih in visokih šolah, vedno bolj do prepričanja, da ima tak izobraževatelj biti ne le veščak, temveč vsaj v isti meri tudi učitelj in vzgojevalec: „Za celotno izobrazbo učitelja matematike na srednjih šolah je matematika visoke šole sicer nujni, toda ne zadostujoči delni pogoj“, ta Höflerjeva¹ trditev bi se v marsikaterem oziru dala poobčiti.

Kdor je veščak v tej ali oni stroki, še ni da bi moral vsled tega biti tudi dober učitelj, t. j. tak, „ki se nima le sam za dobrega, ki ga marveč tudi učenci smatrajo za takega (kakor znano, je njihova sodba v tem oziru mnogo strožja in bolj neizprosna, nego sodba ravnateljev in šolskih nadzornikov)“. Komur je n. pr. mari le višja matematika sama na sebi ali pa, da se naslaja ob svojem umevanju tega ali onega starodavnega klasika, ta se ne bo kar meni nič tebi nič z glavo in srcem uživel v položaj, kjer početki matematike ali pa čitanje Cezarjevih zapiskov nima biti predmet proučevanja, temveč izobraževalno sredstvo.

Nisi zaklepal domà ti žlahtnega blagodarova,
sèbi zročèno mladost, druge si z njim bogatil“,

s tem Čopovemu spominu posvečenim distihom je Prešeren ob osebi predragega prijatelja za vse čase vzorno označil bistvo pravega učitelja. Zato pa bi moral že dijak, t. j. učiteljski kandidat, kaj izvedeti o tem, da se ima prej ali slej kot člen uvrstiti v ogromno verigo kulturnega gibanja in pa koliko odgovornosti prevzame s tem, da bo kedaj soodločeval o kulturnem, t. j. duševnem, socialnem in narodnem življenju bodočih pokolenj; jasno bi mu moralo biti, kaki odnošaji spajajo njegovo znanje in pa njegovo vrsto šole z drugimi izobraževalnimi sredstvi in šolskimi tipi; omogočiti bi mu trebalo, da ubere pravo pot skozi goščavo novih in starih idealov, čestokrat preradi-

¹ „Najnovejše naprave“, str. 5.

kalnega hlastanja po reformah in pogosto ma preboječih konservativizmov, in da si ustvari svojo sodbo o kipečem vrvenju na poprišču moderne pedagogike. Skratka, že učiteljski kandidat bi si moral priboriti prepričanje, da je poglobljena pedagoška izobrazba učiteljev sleherne vrste nad vse važna kulturna zadeva.

Na podlagi tega uvidevanja se vedno bolj oglašā zahtevek, da je bodočega učitelja treba izobraževati ne le v njegovi stroki, oziroma v posameznih učnih predmetih, temveč tudi v učiteljevanju. Zato že slišimo celo glasove, da tudi vseučilišče bodi ob enem — šola, in ne zgolj izsledovališče.

O kolikosti, načinu in poteh pedagoškega izobraževanja učiteljskih kandidatov pa se mnenja precej križajo. So ljudje, ki še vedno mislijo, da zadostuje strokovno znanje, ter se zanašajo na to, da ti je nekak minimum sposobnosti za učiteljevanje ali prirojen ali pa da se razvije iz logike učnega gradiva, oziroma da si to sposobnost sam pridobiš od slučaja do slučaja, kolikor je ravno potrebuješ. Drugi zopet so mnenja, da je dovolj, če poleg svojih predmetov proučiš še didaktiko teh predmetov v teoretičnem in zgodovinskem oziru. Nekateri poveličujejo zgolj praktično uvajanje v učiteljevanje pod vodstvom izkušenega šolnika, drugi pa pričakujejo pedagoški preporod od seminarskega tečaja po končanih študijah, ki bi uvajal v sistematiko in zgodovino pedagogike, združen s hospitacijami in učnimi poskusi.

Ako ne vpoštevamo peščičice nasprotnikov, se da reči: danes smo teh misli, da je bodočega učitelja treba tudi za učiteljevanje pripravljati, t. j. za njegovo učeče in vzgajajoče dejanje in nehanje. Kateri način pripravljanja pa bi bil najprimernejši, to je vprašanje, ki še čaka na svojega Kolumba.

Marsikdo morebiti začudeno poreče, da rešitev tega vprašanja leži vendar takorekoč na dlani, češ, študij

pedagogike bi pač organično vezal teoretično znanje s praktičnim učiteljevanjem ter tako najuspešneje pripravljaj za učiteljski stan. Da, res je! Prav gotovo prevzame pedagogika to vlogo, ko — bomo kedaj imeli enotni, na vse strani izdelani sestav pedagogike!

Danes pa je pedagogika kot veda še le nekaj nastajajočega, sredi razvoja se nahajajočega¹. Tudi v svetovju znanstva so morali namreč v zadnjem času priznati novo velesilo, Pedagogiko, ter se hočeš nočeš sprijazniti z mislijo, da pedagogika ni, kakor smo do sedaj bili vajeni slišati, le vsiljiv gostač v tej ali oni objestni hiši, ki se imenuje psihologija, etika, sociologija, kulturosllovje ali kako inace, temveč da je to vseskozi samostojna veda s svojimi problemi in svojo zakonitostjo; samo da si do sedaj še ni mogla urediti svojih notranjih in vnanjih zadev. Psihologija, etika, sociologija, kulturosllovje itd. so samo nje mogočne sosede, ki pa svoje interese najbolj ščitijo prav s tem, da žive s pedagogiko v lepi slogi. Res je, da se pedagogika opira na psihologijo, etiko, sociologijo, kulturosllovje . . ., ali te vede morajo tudi lojalno priznati, da jim malokatera druga soseda nudi toliko važnih surovin v proučevanje in podelovanje, kakor ravno pedagogika.

Ena izmed najvažnejših sosed pedagogike v svetovju znanstva je psihologija. Zato pa bi moral bistveni del pripravljanja za učiteljevanje tvoriti študij psihologije in pa še le skozi psihološka vrata dostopnih didaktičnih in vzgojnih vprašanj. Le pomisli, da so subjekt in pa objekt vsega učečega in vzgajajočega dejanja in nehanja duševne individualnosti, da poučevanje, učenje, učni načrt in učna

¹ Zelo poučen je v tem oziru članek „Die Lage der Pädagogik in der Gegenwart“, ki ga je že omenjeni vseučil. docent A. Fischer objavil v Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik, XII., 2, str. 81 do 93.

sredstva, še celo smoter vsega poučevanja in vzgajanja očituje strani, ki jih doumeš le s pomočjo psihologije.

Poudariti pa je treba, da te kako bore enotečajno predavanje o psihologiji ne bi kdovekaj pripravilo za uspešno učiteljevanje; v ta namen bi marveč bilo treba po nekem načrtu čez vso dobo kandidatovih študij razvrščenega vzporeda, ki bi mu bil smoter psihološko in pedagoško izobraževanje.

Temelj ima tudi bodočemu učitelju položiti podrobnejši študij splošne psihologije (ki proučuje duševnost dorastlega, povprečnega in psihično zdravega posameznika), uvajanje v njen predmet, t. j. v svet psihičnih dejstev, v njene probleme in metode, osobito tiste, ki se danes že tudi eksaktno, t. j. s pomočjo eksperimenta rešujejo.

Na tako položeni temelj pa bi se naj potem naslanjal globlje v posameznosti segajoči študij psihologije otroka v predšolski in šolski dobi in pa pedagoška psihologija, ki ne proučuje duševnih pojavov sleherne vrste, marveč osobite tiste, ki stoje v ospredju didaktičnega in vzgojnega dejanja in nehanja. Kako se vrši razvoj otrokovega spomina, razumevanja, pozornosti, zaznavanja; kako se javljajo duševne razlike z ozirom na starost, spol, sloj, nadarjenost, psihopatije učenca; zanesljivost otroških izpovedi, sugestibelnost, koedukacija ali ne, itd. so vprašanja, ki tukaj trkajo na duri našega spoznavanja. A študiju splošne, otrokove in pedagoške psihologije bi naj sledilo proučevanje psihološko-didaktičnih vprašanj in sicer, kolikor le mogoče, na podlagi hospitacij (saj si tudi bodoči tehnik in zdravnik svoje teoretično znanje utrjata z obiskovanjem tovarne, oziroma bolnišnice!). Tako bi se dijak vadil, svoje bodoče delovanje motriti kot premišljevanja vreden problem.

Nujnost psihološkega izobraževanja bodočih učiteljev izpričuje osobito še uvidevanje, da ima učitelj biti tudi vzgojevalec. Ni dovolj, da si le veččak v svoji stroki in

pa dober metodik: treba še ob enem uvaževati, da „učitelj, ki le znanosti vtepa, je rokodelec; učitelj pa, ki goji značaj, je umetnik“ (Parker). Res, da zgolj s pomočjo pedagoško-psihologiškega izobraževanja ne postaneš vzgojevalec „sekularne slave“ in da je n. pr. oblikovano hotenje osebito starejšega gojenca bolj uspeh indirektno učinkujočih činiteljev (n. pr. zgledne osebnosti učiteljeve); toda tak spoznanek še ni zadostni razlog, da bi puščali v nemar vzgajanje, t. j. neposredno, po premišljenem načrtu vršeno vplivanje na razvoj gojenčevih duševnih sil. Kot vzgojevalec bi moral vsak učitelj imeti izurjeno sposobnost za psihologično analiziranje, ta dušeslovni drobnogled, čeprav bi je kot veččak in didaktik lahko pogrešal; le tedaj se mu utegne posrečiti „vzgoja za življenje, ki sleherno vednost očitno spaja z resničnim življenjem, razvija in krepi značaj, ter na ta način zida trdno podlago, ki je porok, da se vsa strokovna in podrobna izobrazba pozneje ne bo brezplodno razblinila“ (F. W. Foerster).

Ako se je na tak način v učiteljskem kandidatu začasa njegovih študij vzbudilo zanimanje za duševnost učenca sploh in za psihični proces učenja še posebe, tedaj bo poznejše pravo uvajanje v prakso učiteljevanja hitreje in sigurneje doseglo svoj smoter in — vsaj v veliki meri — bo izključeno šablonstvo.

Prav izdatna mera pedagoške in psihološke orientiranosti je potemtakem orodje, ki ga učitelj vseh šolskih kategorij — poleg strokovnega znanja in pa didaktične izurjenosti — neobhodno potrebuje za uspešno učiteljevanje. A kje je kažipot, ki bi človeku nudil to orientacijo? Kaka sredstva, oziroma katere naprave so recimo učiteljskemu kandidatu na razpolago, da si pridobi kar največjo mero pedagoške in psihološke orientiranosti?

Kaj je v tem oziru bodočim srednješolskim učiteljem pri nas na razpolago, o tem rajši molčim; tako poglavje

bi moralo imeti naslov: pisan ništrec. Kogar bi stvar zanimala, temu priporočam že omenjeni Höflerjev spis „Naj-novejše naprave“, kjer nam ta navdušeni zastopnik pedagogike na prvem avstrijskem vseučilišču z bolestjo in skoraj bi rekel z rdečico sramu na obrazu slika križev pot, ki ga je, žal, z neznatnim uspehom prehodil v boju za izboljšanje razmer na poprišču pedagoškega in psihološkega izobraževanja srednješolskih učiteljskih kandidatov.

In kako je v tem oziru po naših učiteljskih? Kratko in jedrnato bi se to dalo povedati z besedami: ne dosti boljše! Vzgojeslovje in ukoslovje je ime temu, česar se — poleg zgodovine pedagogike — imajo gojenci učiti kot „pedagogiko“. V 3. letniku se jim kot pedagogika podaje nekaj pojmov in stavkov iz ukoslovja, v 2. pa iz splošnega vzgojeslovja, prvo malce garnirano z logičnimi, drugo pa s psihologičnimi, tu in tam celo žaltavimi ocvirki. Da tako ne more iti dalje in da bo tudi na učiteljskih treba v interesu pedagogike vpeljati samostojni pouk iz psihologije in logike, na to je pred par leti s poudarkom opozoril profesor pedagogike na graškem vseučilišču E. Martinak.¹ — Koliko koristi prinaša ob sedanjem ustroju učiteljskih pouk iz zgodovine pedagogike, ne morem reči; a bojim se, da tudi ne mnogo. Dokler namreč nisi ob lastnem pedagoškem dejstvom, takorekoč na svoji koži, doživel tega ali onega pedagoškega problema, toliko časa je nevarnost, da ne boš razumel tujih misli, tujega dejanja in nehanja, ali pa da oboje napačno razumeš; slednje bi bilo še večje zlo od prvega. Svojo pravo vrednost odkrije zgodovina pedagogike še le zrelemu, samostojnemu človeku, ki ga je lastno delo privedlo do sličnih vprašanj in misli, kakor so se že pojavile tu ali tam v preteklosti.

¹ S člankom „Lehrerbildung und Pädagogik“ (v Österreichische Zeitschrift für Lehrerbildung, 1905). Glej Höfler, Najnovjše naprave, str. 43.

Oficijelni kažipot po pokrajini Pedagogike je torej, kakor vidimo, nezanesljiv, ker zastarel. Se ob njem orientirati, bi bilo isto, kar potovati z zastarelo izdajo Baedekerja. In vendar učiteljstvo, zavedajoč se svetosti in odgovornosti svojega posla, vedno glasneje zahteva odgovora na vprašanje:

Kam drži na desno cesta,
kam drži na levo pot?
Mož, povejte mi po skušnji,
kje se ložje ognem zmot!

Živ dokaz za tako zahtevanje je pri nas n. pr. učiteljski kurz za meščanske šole, ki se pravkar v Trstu vrši ob ogromni udeležbi,¹ ali pa dejstvo, s katerim je slovensko učiteljstvo vseh pokrajin podalo sijajen dokaz idealnega in požrtvovalnega stremljenja: počitniški tečaj, ki se je letos tako imenitno obnesel v Ljubljani in ki vsaj meni ostane v trajnem spominu.

Kaj torej storiti, tako me utegneta vprašati. Ne bi vedel drugega recepta, nego geslo, ki v učiteljskih vrstah že itak uživa dober sloves. In to geslo se glasi — samopomoč! Pomagaj si sam in Bog ti pomore. Moj recept se ob enem sam priporoča, ker je že preizkušen. Tudi drugod namreč učiteljstvo na vse zadnje ni imelo druge poti, nego da še v tem oziru poseže po samopomoči, in poskus se je obnesel nad vse pričakovanje. Pred par meseci sem n. pr. imel priložnost, občudovati vzorno urejeni „pedagoško-psihološki zavod“ v Monakovem z bogato strokovno knjižnico in pripravami za gojitev eksperimentalne pedagogike, ki si ga je tamošnje učiteljstvo ustvarilo iz svojih moči in ki iz svojega žepa plačuje voditelja in predavatelja — vseučil. docenta A. Fischerja. In prava laterna magica za obstoječe razmere je pojav, ki smo ga

¹ Tudi v Ljubljani in v Mariboru se vršita letos (1912/13) taka kurza. Mariborski kurs obiskuje vsega vkup kakih 80 poslušalcev.

(Uredništvo.)

doživeli v najnovejši dobi; tudi akademično dijaštvo, v kolikor se pripravlja za učiteljski stan, je moralo seči po samopomoči ter si je ustanovilo „pedagoške skupine“ (pädagogische Gruppen) v Berlinu, Vratislavi, Freiburgu..., kjer se hoče v pedagoškem oziru učiti, orientirati, poizgovarjati.

In mislim, da bi se pač tudi pri nas dal ustvariti forum, kjer bi se vsaj učitelj, ki že stoji v praksi, mogel v pedagoškem in psihološkem oziru poučiti, najti sveta in osobito svoje misli razodeti. Pot je sicer strma, toda cilj je lep. V prvi vrsti so mi tukaj v mislih organizirana predavanja;¹ predavali bi naj šolniki najrazličnejših kategorij o vprašanih iz prakse, o reformnih idejah, o teoretični in porabni psihologiji itd. Dalje bi se naj gojilo obiskovanje različnih vzgojevalnic, tudi takih, ki niso v prvi vrsti šole, (oskrbovalnic, gluhonemnic, zavodov za slepce ali zanemarjene otroke, pomožnih šol, mladinskih sodišč itd.). Program bi se dal bogato sestaviti z združenimi močmi, ker — več oči več vidi. Jaz bi le to še dodjal, da vem za odvetnika, ki mu lahko s polnim zaupanjem poverimo ureditev te pereče zadeve. Mož, ki je slovenskemu učiteljstvu preko sto zaprek dal počitniški tečaj, dični in požrtvovalni predsednik naše Šolske Matice, g. ravnatelj H. Schreiner, nam pomore, ako ga zaprosimo, o tem sem uverjen, tudi do ugodnejšega pedagoškega in psihološkega status quo, do možnosti za poglobitev naše pedagoške in psihološke izobrazbe.

¹ Na omenjenem pedagoško-psihološkem zavodu monakovskem n. pr. se v zimskem tečaju 1912—13 vrše predavanja o „etiki in pedagogiki“ in sicer: 1. Temeljna etična vprašanja, s posebnim ozikom na naloge, ki jih ima npravno vzgojevanje. — 2. Platonova socialna pedagogika in nje etični temelji. — 3. Etična stališča v zgodovinskem pregledu. — 4. Novejši predlogi in poskusi na poprišču moralnega pouka. (Po Zeitschr. f. pädag. Psychol. u. experim. Pädagogik XIII, 12, str. 644).

III. Poročilo

o delovanju „Slovenske Šolske Matice“ l. 1912.

Priobčil tajnik dr. *Ljudevit Pivko*.

Društvene knjige za leto 1911 so izšle začetkom februarja 1912, in sicer:

1. Pedagoški Letopis, XI. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tomiňsek. V Ljubljani, 1911. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. 11¹/₂ tiskovne pole v 2500 iztisih.

2. Didaktika. Obče in posebno ukoslovje. III. del. Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. 3. snopič. Spisal prof. Luka Lavtar. V Ljubljani 1911. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. 4 pole v 2500 iztisih.

3. Poljudnoznanstvena knjižnica, II. zvezek. Zgodovina Slovencev. 3. snopič (devetnajsto stoletje). Spisal dr. Ljudevit Pivko. V Ljubljani 1911. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. 5³/₄ pole v 2500 iztisih.

4. Poljudnoznanstvena knjižnica, III. zvezek. Črtice o zrakoplovstvu in aviatiki. Zbral Jakob Zupančič, profesor na c. kr. realki v Gorici. V Ljubljani 1911. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. 5 pol v 2500 iztisih.

Društvenikom so se razposlale knjige sredi februarja 1912 po poverjenikih. Število društvenikov se ni moglo natančno določiti, ker dva poverjenika do februarja 1912 nista poslala seznama članov. Iz tega vzroka je izostal v Letopisu tudi statistični pregled društvenikov.

Naročil na prejšnje letnike in na „Spominske liste“ je bilo v preteklem letu obilo; dohajala so vse leto.

Društvom, s katerimi je Matica v knjižni zvezi, revijam in časopisom so se razposlale knjige meseca februarja.

V preteklem poslovnem letu se je sešel odbor trikrat.

1. odborova seja se je vršila dne 24. marca 1912 ob 3. uri popoldne v konferenčni sobi c. kr. učiteljsišča v Mariboru. Seje so se

udeležili: predsednik H. Schreiner, podpredsednik dr. Janko Bezjak, odborniki: Viktor Bežek, Fr. Finžgar, I. Krulec, H. Druzovič, dr. Ljud. Pivko.

I. Predsednik je čestital v odborovem imenu g. dr. Bezjaku povodom njegovega imenovanja vladnim svetnikom in ravnateljem c. kr. gimnazije v Gorici.

II. Zapisnik zadnje seje se je prečital in odobril.

III. Konstatiralo se je, da so se publikacije za leto 1911 nekoliko zakasnile, česar pa niso krivi pisatelji in uredniki, temveč tiskarna, ki je imela vse rokopise pravočasno na razpolago.

Tajniku se je naložilo, da objavi po listih kratko opravičilo glede zamude publikacij.

IV. Predsednik je izrekel zahvalo poverjenikom S. Š. M. za njihov požrtvovalen trud, zlasti goriškim poverjenikom. Seznamek članov kaže sicer, da smo leta 1911 glede števila članov neznatno nazadovali, toda treba je upoštevati dejstvo, da nekateri poverjeniki niso poslali ne imenika ne članarine za leto 1911 in da se vsled tega ni mogla objaviti statistika članov.

V. Tajnik naj naprosi vsa važnejša slovenska, slovanska in nemška založništva pedagoških, zlasti ljudskošolskih knjig, da pošiljajo odboru S. Š. M. recenzijske izvode.

VI. Priprave za počitniški tečaj. Prijavljenih je že precej udeležencev; južni kraji so bolje zastopani nego Štajersko in Gorenjsko. — Tajniku se nalaga, da objavi v učiteljskih listih in dnevnikih nekoliko reklamnihotic. Po veliki noči naj objavi seznamek vseh prijavljenih učiteljev in učiteljic, kar bo gotovo drugim v bodrilo. Ob binškoštih je zadnji termin za prijave, kajti takrat bo treba definitivnih sklepov glede tečaja. — Učiteljiščnikom-abiturientom se dovoljuje 75% popusta vpisnine za tečaj.

VII. Na c. kr. naučno ministrstvo in c. kr. deželni odbor kranjski je vložiti prošnjo, da naklonita Slov. Šolski Matici stalno denarno podporo.

VIII. Prof. M. Pirc v Mariboru je sestavil „Pregled zgodovine“, ki bo poraben učni pripomoček za srednješolce, učiteljiščnike in učitelje. Knjiga bi obsegala v žepni obliki okroglih 5 pol. Slov. Šolska Matica bi prevzela pogojno založbo.

IX. Leta 1912 izidejo naslednje knjige:

1. Letopis, XII. zvezek.
2. Glowacki, Botanika,
3. Kukovec, Ustavoznanstvo,
4. Hauptmann, Metodika fizike.

X. Knjiga „Pedagogika“, ki jo je spisal ravn. Bežek je nujno potrebna za slov. učiteljišče v Gorici; natisne naj se čim preje, dasi izide kot redna publikacija S. Š. M. šele za leto 1913.

XI. V Letopisu odpadejo letos „Teme in teze“. Pregled tem naj sestavi v bodoče g. Dimnik v sistematičnem redu po predmetih.

XII. Kmalu poide „Didaktika“ II., (dr. J. Bezjaka „Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli“). Za učiteljišča priredi novo izdajo ravnatelj H. Schreiner. Druga izdaja bo primerno okrajšana.

2. odborova seja se je vršila dne 14. julija 1912 ob 3. uri popoldne v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Navzoči: Predsednik H. Schreiner, podpredsednik dr. J. Bezjak, odborniki: V. Bežek, J. Dimnik, I. Krulec, dr. Lj. Pivko, urednik dr. Fr. Plešič, dalje predsednik „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, g. Luka Jelenc in prof. dr. Pavel Grošelj. Opravičil se je odbornik Fr. Finžgar.

I. Počitniški tečaj. Predsednik je izpremenil z ozirom na navzoče goste dnevni red in določil kot prvo točko „počitniški tečaj“. Naznanil je, da je v gmotnem oziru tečaj zasiguran, kar je objavil tajnik po listih že meseca junija. Pričakovati je dohodkov nad 900 K. Koroškim učiteljem je dovolil odbor izjemne olajšave. Tajnik je prečital zahvalno pismo g. Aichholzerja.

Glede prostorov, v katerih se bodo vršila predavanja, je že poskrbljeno. G. licealni ravnatelj prof. Ivan Macher je odgovoril na odborovo prošnjo, da daje po dogovoru z ljubljanskim županom, g. dr. Ivanom Tavčarjem, na razpolago dve učni sobi in pisarno.

Odbor je vložil prošnjo na c. kr. deželni šolski svet kranjski, naj vzame prireditve Slov. Šolske Matice na znanje in naj dovoli uporabo nekaterih učil ljubljanskih državnih srednjih šol in učiteljišča.

Glavno vprašanje še preostaja: kake olajšave bo mogel dati odbor udeležencem počitniškega tečaja? G. L. Jelenc je ponudil odboru svojo pomoč in obljubil, da bo izposloval pri mestnem zastopu dovoljenje glede „Mladike“ in telovadnice, v kateri bi imeli udeleženci skupno prenočišče. Razen tega bo mogoče dobiti po mestu precej privatnih stanovanj. Glede „Mladike“ se nalaga tajniku, da napiše prošnjo predsednici, g. Franji dr. Tavčarjevi.

Glede hrane svetuje g. Dimnik, naj se naroče skupni obedi „pri Novem Svetu“.

Prvi teden počitniškega tečaja predsednik Schreiner ne bo navzoč. V tej dobi bo dajal udeležencem vsa pojasnila g. Dimnik.

Načrt

Počitniškega tečaja Slovenske Šolske Matice v Ljubljani od 26. avgusta do 7. septembra 1912.

I. Predavanja.

A. Filozofija in pedagogika.

a) Estetika — kritika — naivnost, (6 ur. Ravnatelj dr. Josip Tomišek.)

b) Psihologija izpovedi s posebnim ozirom na otroka. (6 ur. Prof. dr. Karel Ozvald.)

c) Značajnost in značajna vzgoja. (6 ur. Ravnatelj Henrik Schreiner.)

B. Slovenščina.

a) 1. Ljudska etimologija. 2. Tujke in izposojenke. 3. Zgodovinski razvoj v pomenu besed. 4. Besedne skupine. 5. Jugoslovanski jeziki in dialekti. 6. Rekonstrukcija starejšega jezikovnega stanja iz sedanjih oblik in glasov. (6 ur. Prof. dr. Fr. Ilešič.)

b) O ustanovitvi slov. pripovednega slovstva: 1. Začetki, 2. Levstik in Glasnikovi novelisti, 3. Poizkusi slov. epa, 4. Jurčič, 5. Stritar in Zvonovi novelisti. (6 ur. Prof. Iv. Grafenauer.)

C. Prirodoslovje.

a) 1. Kako prebavljamo najvažnejša živila (s kemijskimi poizkusi). 2. Življenje v domači mlaki (biološko predavanje s projekcijami in slikami pod drobnogledom). 3. O mravljah. 4. O praživalih, ki povzročajo nalezljive bolezni. (6 ur. Prof. dr. Leopold Poljanec.)

b) 1. Žival — rastlina (z demonstracijami objektov in slik). 2. Pregled rastlinskega sistema (s poizkusi in demonstracijami slik). 3. Na rastlinskem cvetju (z demonstracijami živih rastlin, modelov in slik). 4. Pogled na botaniški vrt in prirodopisni oddelek dež. muzeja. 5. Naše kače. (6 ur. Prof. dr. Gv. Sajovic.)

Č. Prirodoslovje.

1. Spektralna analiza. Novi žarki in brezžični brzojav. 3. Visoke in nizke temperature v moderni tehniki. 4. Molekuli in atomi. 5. Naše osolnčje. 6. Kako je zgrajeno naše vesoljstvo. (6 ur. Prof. dr. Pavel Grošelj.)

D. Kemija in mineralogija.

Izbrana poglavja. (6 ur. Prof. Alfonz Vales.)

E. Matematika.

1. Logaritmi. 2. Neskončne vrste. 3. Obrestno-obrestni in rentni račun. (6 ur. Prof. Luka Lavtar.)

F. Poučni zlet (glej načrt).

Predavanja se vrše v mestnem dekliskem liceju.

II. Urnik.

D ne	7—8	8—9	9—10	10—11	11—12	Poučni zlet in demonstracije
Ponedeljek 28./VIII.	Dr. Jos. Tominišek	L. Lavtar	Dr. L. Poljanec	Dr. Gv. Sajovic	Od 7. do 8. zvečer predavanje, nato demonstracija (Dr. P. Grošelj)	
Torek 27./VIII.	"	"	"	"	Deželni muzej (Dr. Gv. Sajovic.)	
Sreda 26./VIII.	"	"	"	"	Botaniški vrt (Dr. Gv. Sajovic.)	
Četrtek 25./VIII.	iv. Grafenauer	"	"	"	Potresna opazovalnica in stacija za opazovanje brezlič. brzojavov. (Dr. Grošelj.)	
Petek 30./VIII.	"	"	"	"	Pisarna, elektrarna (Dr. Grošelj.)	
Sobota 31./VIII.	"	"	"	"		
Ponedeljek 2./IX.	Dr. Ilesič	H. Schreiner	Dr. Ozvald	A. Vales	Dr. Grošelj	Predilnica. (Dr. Grošelj.)
Torek 3./IX.	"	"	"	"	"	Deželni muzej. (Dr. Mantuan)
Sreda 4./IX.	"	"	"	"	"	Kleče. Vodonodna črepalka (Dr. Grošelj.)
Četrtek 5./IX.	"	"	"	"	"	Botaniški vrt. (Dr. Sajovic.)
Petek 6./IX.	"	"	"	"	"	Vevče. Papirnica. (Dr. Grošelj.)
Sobota 7./IX.	"	"	"	"	"	

V nedeljo 1. IX. poučni zlet v več skupinah. — Udeleženci tečaja se snidejo v nedeljo 25. avgusta zvečer na vrtu pri Novem

Svetu. — Sklepni večer v soboto 7. septembra. — Pojasnila daje g. Jakob Dimnik, I. mestna deška šola, Ljubljana.

Čast. poslušalke in čast. poslušalci naj se oglase v nedeljo 25. VIII. med 10—12. uro predpoldne ali pa prve dni tedna (26., 27. VIII. ob 9. uri v učiteljski zborovalnici dekliškega liceja v Ljubljani, kjer lahko izvedo, česar bi še bilo treba.

II. Zapisnik zadnje seje se odobri.

III. Nove poverjenike so dobili okraji:

1. Laško (levi Savinski breg): mesto odstopivšega g. Mateja Kavčiča, nadučitelja v Jurkloštru, je prevzel poverjenišтво g. Riko Pestevšek, učitelj v Laškem.

2. Ljubljanska okolica: mesto g. Janko Bajca, nadučitelja v Št. Vidu, je prevzel poverjenišтво g. Fran Lavtižar, nadučitelj v Spodnji Šiški.

3. Logatec: mesto g. Bezeljaka g. Leopold Punčuh v Gor. Logatcu.

4. Tolmin (č): mesto g. Jos. Kalana g. Anton Kutin, vodja c. kr. priprav. tečaja v Tolminu.

IV. Rodbini umrlega vseučiliškega profesorja dr. Karla Štreklja v Gradcu je izreči odborovo sožalje.

V. Tiskarna v Krškem je poslala predsedniku ponudbo glede tiska društvenih knjig. Cene bo primerjal g. Dimnik ter poročal v eni izmed prihodnjih sej.

VI. Letošnje (V) glavno zborovanje se je določilo na dan 28. decembra 1912 ob 3. uri v Mestnem domu v Ljubljani. Vršilo se bo po običajnem programu. G. dr. Karla Ozvalda je naprositi za predavanje.

VII. Dr. Fr. Ilešič opozarja na „Domeček“, otroško knjigo s slikami, ki jo je izdalo društvo „Dědictví Komenského“.

VIII. Blagajnik Dimnik poroča, da je poplačal vse društvene dolgove in da ima naloženih K 1247.17.

3. odboro va seja se je vršila dne 1. novembra 1912 ob 3. uri popoldne v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Navzoči: Predsednik H. Schreiner, odborniki: V. Bežek, J. Dimnik, I. Krulec, Fr. Finžgar, dr. Lj. Pivko, urednik dr. Fr. Ilešič; opravičila sta se podpredsednik dr. Jos. Bezjak in odbornik H. Družovič.

I. Zapisnik zadnje seje se je odobril.

II. Poročilo o počitniškem tečaju. Prvi počitniški tečaj Slov. Šol. Matice je izborno uspel v vseh ozirih. Predavanja so bila vseskoz zanimiva in primerna in udeleženci so sledili predavateljem z občudovanja vredno vztrajnostjo. Vpisnino po 20 K je plačalo 59

udeležencev, razen teh je pa obiskovalo tečaj precej koroških učiteljev, abiturientov in drugih oseb, ki se jim je vpisnina znižala ali izjemno popolnoma popustila. Nekaterim predavateljem, ki so imeli obilo stroškov pri tečaju, je izplačal predsednik višje honorarje nego je bilo določeno, kar odbor odobrava. Vseh dohodkov je bilo K 1038-74, izdatkov pa K 971-20; prebitek (67-54 h) se naloži kot fond za prihodnji počitniški tečaj.

Učiteljstvo se je izrekalo o tečaju zelo povoljno in tudi javna kritika je bila vseskozi ugodna. Slišalo se je obilo želja, da bi se podobni tečaji naj večkrat vršili.

III. Tajnik poroča, da je razposlal založnikom okrožnico naslednje vsebine:

Velecenjeno založništvo!

Podpisano pedagoško književno društvo izdaja poleg drugih publikacij vsako leto „Letopis“, v katerem seznanja učiteljstvo z novimi deli pedagoške književnosti. Vsled tega se obrača podpisano društvo na sl. založništvo z vljudno prošnjo, da mu blagovoli pošiljati recenzijske izvode novih del pedagoške literature, in upa tem bolj, da mu sl. založništvo ne bo odreklo prošnje, ker bo to brezdvomno tudi na korist in v interesu sl. založništva. Društvo je pripravljeno pošiljati sl. založništvu v dokaz svojih objav vsakoletni „Letopis“.

Vse pošiljatve blagovolite pošiljati na naslov: g. Henrik Schreiner, ravnatelj c. kr učiteljskega v Mariboru, Štajersko.

Z odličnim spoštovanjem

odbor „Slovenske Šolske Matice“
v Ljubljani.

Okrožnico je razposlal 8 slovenskim in slovanskim založnikom v slovenskem jeziku in 38 nemškim založnikom v nemškem jeziku. Nekateri založniki so se naši prošnji že odzvali ter poslali recenzijske izvode, pri večini pa poziv ni dosegel nobenega uspeha. Odslej bo odbor zahteval od založnikov samo tiste knjige, ki jih bodo poročevalci za „Letopis“ želeli.

IV. Predsednik javlja, da mu je faktor „Učiteljske tiskarne“ jamčil, da bo odslej lahko točno ustrezal vsem željam glede tiskanja knjig. Rokopis za eno knjigo, ki naj izide med letošnjimi publikacijami, leži že več mesecev v tiskarni.

„Letopis“ za leto 1912. bo po obsegu nekoliko manjši. „Teme in teze“ odpadejo letos popolnoma, ker ni bilo učiteljskih konferenc. Ako bo mogoče, izide v „Letopisu“ tudi eno izmed predavanj počitniškega tečaja. — „Botanika“ g. J. Glowackega bo obsegala letos 6—8 pol.

Odbor je nameraval izdati predavanja učiteljskega počitniškega tečaja v posebni knjigi. Ker bi pa taka knjiga bila precej obsežna in draga in ker ni pričakovati, da bi je občinstvo mnogo pokupilo, bi imela „Matica“ pri njej gotovo gmotno izgubo. Zaradi tega ne izide posebna knjiga, pač bo pa odbor skušal pridobiti posamezna predavanja za „Letopis“.

V. Glavno zborovanje. Program in vabilo je objaviti v učiteljskih listih in dnevnih. Prof. dr. Karel Ozvald bo predaval na občnem zboru o temi: Pedagogično in psihologično izobraževanje bodočih učiteljev.

VI. Blagajnik naznanja, da veliko število poverjenikov ni poslalo seznamka članov in članarine. V blagajniškem poročilu na občnem zboru se izloči zadnje leto, ker se letni račun koncem decembra ne more definitivno zaključiti. Račun za leto 1912. sklene blagajnik šele pomladi 1913.

VII. Novi poverjeniki:

1. Okraj Celje se je razdelil v 2 okraja:

a) mesto, poverjenik g. Franc Kranjc, učitelj v Celju,
b) okolica, poverjenik g. Franc Brinar, nadučitelj v Gortovljah pri Celju.

2. Komen (šolski okraj Sežana): poverjeništvo je odložil g. Josip Rustja, učitelj v Mavhinjah; sprejel je poverjeništvo g. Josip Macarol, šolski ravnatelj, Šempolaj pri Nabrežini.

3. Cerklje: umrl je poverjenik g. Anton Stres; novega poverjenika za ta okraj še ni.

4. Trst z okolico: poverjeništvo je odložil g. Ivan Neckermann, c. kr. okrajni šolski nadzornik. Ta preveliki okraj se je razdelil na tri okoliše, in sicer prevzamejo poverjeništvo:

a) g. Ivan Daneu, šolski voditelj, Sv. Ivan;
b) g. Josip Sorč, učitelj, Opčine;
c) g. Ivan Vrščaj, voditelj, Sv. Jakob.

VIII. Klub hrvatskih književnika v Osijeku prosi za „Matične“ knjige. Odbor je sklenil ugoditi prošnji.

IX. Za leto 1913. se pripravljajo naslednje knjige:

1. Pedagoški Letopis XIII,
2. Psihologija, spisal ravn. V. Bežek,
3. Botanika, 2. snopič, spisal ravn. v p. Julij Glowacki,
4. Ukoslovje računanja (konec), spisal prof. Luka Lavtar.

Vabilo
na
peti občni zbor
„Slovenske Šolske Matice“,

ki bo
v soboto, dne 28. decembra 1912 ob 3. uri popoldne
v „Mestnem domu“ v Ljubljani.

□ □ □

Dnevni red.

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje gospoda profesorja dr. K. Ozvalda: Pedagoško in psihologično izobraževanje bodočih učiteljev.
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo in nagrad za funkcionarje.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov;
b) treh odborniških namestnikov;
c) treh računskih presojevalcev.
9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej nanzanili odboru ter jih je isti poprej odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje.

Po treh letih stopa odbor zopet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju v četrti triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse društvenike, da se v obilnem številu udeleže občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor „Slovenske Šolske Matice“

H. Schreiner,
predsednik.

Dr. Ljud. Pivko,
tajnik.

IV. Poročilo

o V. občnem zboru „Slovenske Šolske Maticе“,
ki se je vršil dne 28. decembra 1912 v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

I. Pozdrav predsednika.

Po 3. uri popoldne je otvoril predsednik Henrik Schreiner zborovanje.

Pozdravil je goste in društvenike, ki so se v precejšnjem številu udeležili zborovanja; dalje je pozdravil poročevalce listov: „Slovenski Narod“, „Slovenec“, „Dan“, „Učiteljski Tovariš“ in „Laibacher Zeitung“ ter izrekel željo, da naj časnikarstvo pospešuje lepe namene „Slovenske Šolske Maticе“ kakor doslej. Namen in naloga „Maticе“ je strokovna izobrazba slovenskega učiteljstva in vzgoja slovenske mladine za resno delo. Sredstva so izražena v pravilih; predavanja in knjige. Društvo je nameravalo prirediti v glavnih počitnicah 1911 potovanje po Dalmaciji in Bosni. Zglasilo se je precej udeležencev, toda vsled „kolere“, o kateri je prihajalo baš v tisti dobi s Primorja obilo razburjajočih vesti, je moralo potovanje izostati.

V nadaljnem govoru se je spomnil predsednik krasno uspelega počitniškega tečaja ter izrekel v prvi vrsti svojo zahvalo počastitim tovarišem predavateljem, ki so z veliko vnemo in s požrtvovalnostjo posvetili svoje izkušene moči blagemu smotru. Zahvala gre tudi velečastitim gospodom: dr. Mantuaniju, ravnatelju deželnega muzeja v Ljubljani in profesorjema Ferd. Seidlu in M. Pajku, ki so si kot voditelji in razlagatelji pri različnih poučnih zletih pridobili velike zasluge na dobrem uspehu. Našo zahvalo so nazadnje zaslužili tudi: velečastiti gospod dr. Iv. Tavčar, župan ljubljanski in ravnatelj dekliškega liceja, Ivan Macher, ki so nas ljubeznivo sprejeli pod streho in nam dali potrebne prostore na razpolago v poslopju dekliškega liceja, in velečenjena gospa županja, ki je z izredno ljubeznivostjo gospodi-

čnam učiteljicam dala na razpolago prostore „Mladike“ za stanovanja. Tem in vsem drugim prijateljem našega podjetja bodi na tem mestu še enkrat izrečena najtoplejša zahvala.

V pretekli upravni dobi je vršila Matica svojo dolžnost zlasti v tem oziru, da je pomnožila z vsakoletnim knjižnim darom pomozne knjige za učitelje. Učiteljstvo jo je podpiralo v njenih stremljenjih in tako naj ostane tudi v prihodnje. Tiho literarno izobraževalno delo je največja moč naše organizacije. V „Slovenski Šolski Matici“ je združeno vse učiteljstvo, tukaj ni strankarstva. Sredstvo, ki nas združuje, je šola. Želeti bi pa bilo, da bi se število društvenikov še pomnožilo, zato je treba reklame.

Nato se je spomnil predsednik umrlih članov: prof. dr. Jakoba Sketa, prof. Josipa Apiha, šol. svetnika Ivana Koprivnika in prof. Frana Orožna. Vsi imenovani šolniki so bili odkriti prijatelji in duševni podporniki „Slovenske Šolske Matice“. Zborovalci so stoje poslušali besede, s katerimi je počastil predsednik spomin umrlih pisateljev.

II. Nato je predaval prof. dr. Karel Ozvald o temi „Pedagoško in psihologično izobraževanje bodočih učiteljev.“ Koncem izbornega predavanja je zahvalil predsednik g. predavatelja in ga prosil, naj dovoli, da izide predavanje v „Letopisu“. Predavanju je sledilo dolgotrajno ploskanje.

III. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju. Tajnik dr. Ljudevit Pivko je poročal o delovanju „Slovenske Šolske Matice“ v četrti upravni dobi, t. j. v letih 1910, 1911 in 1912. Govoril je predvsem o volitvah na IV. občnem zboru in kako se je v 1. seji konstituiral odbor. Poverjeniki so bili marljivi agitatorji za Matico in njihova je glavna zasluga, da je naše delo napredovalo.

Odbor se je shajal redno po trikrat na leto. Zapisniki posameznih sej se objavljajo v Letopisu, vsled tega lahko društveniki tam zasledujejo odborovo poslovanje.

Pri izdajanju knjig je moral odbor v četrti upravni dobi zelo varčno postopati. Zlasti v zadnjih dveh letih se je trudil odbor, da bi se rešil znatnega deficita, ki je nastal vsled nekaterih obsežnih publikacij prejšnjega triletja in vsled velike naklade „Spominskih listov“.

Vse knjige so se tiskale v 2500 iztisih. Na leto je dajala Matica svojim članom po 4 knjige, in sicer leta 1910:

1. Pedagoški Letopis, X. zvezek,
2. Luka Lavtar, Ukoslovje računanja, 2. snopič,
3. Alfons Vales, Kemični poizkusi,
4. Dr. Ljud. Pivko, Zgodovina Slovencev, 2. snopič.

Za leto 1911. so izšle naslednje knjige:

1. Pedagoški Letopis, XI. zvezek,
2. Luka Lavtar, Ukoslovje računanja, 3. snopič,
3. Dr. Ljud. Pivko, Zgodovina Slovencev, 3. snopič,
4. Jakob Zupančič, Zrakoplovstvo.

Za leto 1912. izidejo knjige:

1. Pedagoški Letopis, XII. zvezek,
2. Kukovec, Domovinoslovje,
3. Julij Glowacki, Botanika,
4. Fran Hauptmann, Metodika fizike.

Dve knjigi za leto 1912 sta že tiskani, „Botanika“ bo pripravljena za tisk šele sredi januarja 1913 in vsled tega se bodo zakasnila letošnje knjige za poldrugi mesec.

Stari letniki so članom na razpolago po 4 K, posamezni snopiči pa za polovično tržno ceno. Dijaki dobivajo društvene publikacije po znižani ceni 2 K.

Vse knjige razen Vatesovih „Kemičnih poizkusov“ je tiskala „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani, vezavo pa oskrbuje Bonačeva knjigoveznica.

„Spominskih listov“ je založil odbor drugo lepšo izdajo in sicer 20.000 izvodov za dečke in toliko za deklice.

Število članov je poskočilo v prvem letu zadnjega triletja za 170 in jih je bilo torej 1910. leta 1792, v zadnjih dveh letih pa je ostalo približno na isti višini.

Število poverjenikov se je pomnožilo precej izdatno, kakor razvidijo društveniki iz imenika članov. Odbor je stremil po dogovoru s poverjeniki velikih okrajev, da se okoliši zmanjšajo, ker se tako olajša nabiranje članarine in razdeljevanje knjig.

Razen članarine nima Slov. Šol. Matica skoro nobenih dohodkov. Podpore jo prejela samo od mariborske „Posojilnice“ (50 K) in od g. prof. Orešca v Gorici (50 K). Hranilnicam in posojilnicam ni pošiljal odbor prošenj za podporo, pač pa je vložil prošnji za redno podporo c. kr. deželnega odbora kranjskega in c. kr. ministrstva za uk in bogočastje. Ti prošnji doslej nista rešeni.

Knjige se pošiljajo v zameno mnogim knjižnim organizacijam, s katerimi je Matica v knjižni zvezi, v oceno pa vsem slovenskim šolskim in učiteljskim listom, revijam in dnevnikom.

Število slovenskih naročnikov publikacij „Hrv. ped. knjiž. zbora“ nekoliko pojema. Priporočati je, da se slovensko učitelstvo bolj zanima za hrvatsko pedagoško književnost, saj dobivajo Slovenci

po Matičnem posredovanju letne publikacije „Hrv. ped. knjiž. zbornica“ za neznatni prispevek I K.

Razen predavanj v počitniškem tečaju sta predavala v raznih štajerskih učiteljskih društvih tajnik in prof. L. Lavtar, predsednik pa na XXIII. glavni skupščini „Zaveze“ v Trstu (1911).

O počitniškem tečaju, pripravah za potovanje na jug in knjižnih načrtih glej sejne zapisnike.

Občni zbor je vzel tajnikovo poročilo odobrilno na znanje.

K tajnikovemu poročilu omenja g. Luznar, da letos ni bilo učiteljskih konferenc, ki so bile doslej najprikladnejši dan za pobiranje članarine. Nekateri poverjeniki letos niso mogli pravočasno opraviti svojega posla. Zato predlaga, naj bi pošiljali člani prispevke po c. kr. poštni hranilnici. — Predsednik je pojasnil, da je Matica pri čekovnem prometu in da bo gotovo rada ustregla tudi posameznim članom s položnicami. Vsekako bo treba pomnožiti število poverjenikov.

Prof. Wester omenja, da bo šolske klasike izdajala Družba sv. Mohorja.

IV. Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik Jakob Dimnik je poročal naslednje:

A. Računski zaključek

za IX. upravno dobo; a) za čas od 1. januarja 1909 do 13. februarja 1910.

Dohodki	K 7055.40
Troški	„ 6022.71
Prebitek	K 1032.69

Pokritje:

1. V poštni hranilnici	K 270.30
2. V Mestni hranilnici	„ 400.—
3. Dolg pri „Navodilu“	„ 105.—
4. Dolg pri Hrv. knj. zboru	„ 26.37
5. Gotovina	„ 231.02
Skupaj	K 1032.69

V Ljubljani, 13. februarja 1910.

A. Senekovič l. r.
odstopivši blagajnik.

J. Dimnik l. r.
novi blagajnik.

B. Računski zaključek

za X. upravno dobo; b) za čas od 13. februarja do 31. decembra 1910.

Št.	D o h o d k i	K	h
1	Prebitek iz IX. upravne dobe do 13. febr. 1910 Tu je všteta samo vloga v poštni hranilnici (270·30 K) in pa gotovina (231·02 K)	501	32
2	Članarina od 13. febr. do 31. dec. 1910	6745	—
3	Dvig iz Mestne hranilnice	100	—
4	Darilo	10	—
5	Za prodane knjige	401	70
		<u>7758</u>	<u>02</u>

Št.	I z d a t k i	K	h
1	Vnanjim odbornikom potnina k sejam	270	10
2	Knjigovezov račun	498	48
3	Učiteljski tiskarni za l. 1909	1274	—
4	Hribarjevi tiskarni za l. 1909	1000	—
5	Blasnikovi tiskarni za Spominske liste na račun	1800	—
6	Na račun nagrad	262	50
7	Upravni stroški	39	37
		<u>5144</u>	<u>45</u>

Bilanca:

Dohodki	K 7758·02
Izdatki	<u>5144·45</u>
Prebitek	K 2613·57
V Mestni hranilnici	„ 338 50
Ustanovnina	<u>2329·68</u>
Imetje	K 5281·75

V Ljubljani, 31. decembra 1910.

J. Dimnik l. r.,
t. č. blagajnik.

C. Računski zaključek

za XI. upravno dobo od 1. januarja do 31. decembra 1911.

Št.	D o h o d k i	K	h
1	Prebitek X. upravne dobe	2613	—
2	Članarina	5512	—
3	Izkupiček za Spominske liste	268	94
4	Dvig iz Mestne hranilnice	300	—
5	Za prodane knjige	235	70
6	Posojilo iz „ustanovnine“	1970	—
		<u>10899</u>	<u>64</u>
Št.	I z d a t k i	K	h
1	Vnanjim odbornikom potnina (§ 15. dr. pr.)	189	90
2	Knjigovezu	366	24
3	Hrv. ped. književnemu zboru v Zagrebu	94	34
4	Učiteljski tiskarni za l. 1910	3374	22
5	Učiteljski tiskarni za l. 1911	1000	—
6	Upravni stroški	78	60
7	Blasnikovi tiskarni za Spominske liste	600	—
8	Pisateljske nagrade	2001	48
		<u>7704</u>	<u>78</u>

Bilanca:

Dohodki	K 10899·64
Izdatki	„ 7704·78
Prebitek	K 3194·86
V mestni hranilnici	„ 43·38
Ustanovnina z obrestmi	„ 405·70 ^v
Imetje	K 3643·94

V Ljubljani, 31. decembra 1911.

J. Dimnik l. r.,
t. č. blagajnik.

To poročilo je vzel občni zbor odobrilno na znanje in računi se na predlog pregledovalcev računov odobre.

* Iz ustanovnine se je izposodilo 2530 K za „Spominske liste“. Ta svota se bo iz izkupička zopet vrnila ustanovnini.

V. Pregled in odobrenje letnih računov.

V imenu računskih presojevalcev poroča ravnatelj Ivan Macher, da so vsi računi v najlepšem redu. Na njegov predlog se računi odobravajo in g. blagajniku se daje absolutorij.

VI. Določitev pisateljskih nagrad.

Na predsednikov predlog je sklenil občni zbor, da naj se plačujejo tudi zanaprej nagrade vobče kakor doslej (po 40 K za polo). V izjemnih slučajih sme nakazati odbor tudi višje nagrade.

VII. Volitve.

Po kratkem odmoru je volil občni zbor po vzkliku:

a) predsednikom: ravnatelja Henrika Schreinerja; odbornike za Kranjsko: 1. nadučitelja Jakoba Dimnika, 2. vadniškega učitelja Ivana Kruleca, 3. c. kr. okr. šolskega nadzornika Frana Gabršeka; 4. učiteljico v gluhonemnici gđč. Vito Zupančičevo; za Štajersko: 1. učit. profesorja Matijo Pirca, 2. nadučitelja Ljudevita Černeja v Grižah; za Primorsko in Koroško: 1. ravnatelja Viktorja Bežeka, 2. prof. Franca Finžgarja;

b) odbor. namestnike: za Kranjsko prof. dr. Fr. Ilešiča, za Štajersko prof. dr. Ljudevita Pivka, za Primorsko in Koroško Pavla Koschierja, učitelja v Velikovecu;

c) računske presojevalce: učitelja Alojzija Kecelja, ravnatelja Ivana Macherja, kanonika dr. Ivana Svetino.

IX. Nasveti in sklep.

Pismenih nasvetov ni bilo.

Predsednik je zahvalil poročevalce in vse navzoče ter zaključil ob 5. uri občni zbor z željo, naj bi nahajala Slov. Šol. Matica v članstvu in občinstvu obilo podpore tudi v prihodnjem triletju.

V. „Slovenske Šolske Matice“ upravni odbor in imenik društvenikov.

(Uredil Jakob Dimnik.)

A. Upravni odbor

za triletno upravno dobo 1913—1915.

Predsednik: **Schreiner Henrik.**

Podpredsednik: **Bežek Viktor.**

Tajnik: **Pirc Matija.**

Blagajnik: **Dimnik Jakob.**

Knjižničar: **Krulec Ivan.**

Odborniki: **Černej Ljudevit.**

Finžgar Fran.

Gabršček Fran.

Koschier Janko.

Zupančič Vita.

Odborniška

namestnika: **Ilešič dr. Fran.**

Pivko dr. Ljudevit.

Računski

presojevalci: **Kecelj Alojzij.**

Macher Ivan.

Svetina dr. Ivan.

B. Imenik društvenikov za leto 1912.

(Sestavil *Jakob Dimnik*.)

Ustanovniki in letniki.¹

I. Koroško.

Poverjenik: *Koschier Pavel*, učitelj v Velikovcu.

Aichholzer Fran, učitelj v Maloščah. — *Doberšek Drago*, učitelj v Žvabeku pri Pliberku. — *Dobrovc Josip*, kanonik v Velikovcu. — *Fenič Ivo*, šolski voditelj v Tunelu pri Pliberku. — *Gabruč Andrej*, učitelj v Št. Ilju pri Vrbi. — *Jekl Josip*, šolski voditelj v Apačah. — *Koschier Pavel*, učitelj v Velikovcu. — *Kovač Zdravko*, šolski voditelj na Strmcu. — *Kovačič Anton*, c. kr. vadniški učitelj v Celovcu. — *Kovačič Jaka*, nadučitelj v Št. Vidu pod Juno. — *Mencin Rudolf*, učitelj v Libeličah. — *Neimenovan*. — *Pilgram Janko*, učitelj v Wolfsbergu. — *Podboj Štefan*, c. kr. profesor v Celovcu. — *Primožič Ludvik*, šolski voditelj v Št. Jakobu pri Rožu. — *Šola družbe sv. Cirila in Metoda* v Št. Rupertu pri Velikovcu. — *Šimon Rudolf*, učitelj v Globasnici. — *Singer Štefan*, župnik, Logaves ob Jezeru. Št. 18.

II. Kranjsko.

1. Šolski okraj Črnomelj.

Poverjenik: *Lovšin Fran*, nadučilej na Vinici.

Ljudska šola na Vinici. — *Ljudska šola na Stari Lipi*. — *Okrajna učiteljska knjižnica v Črnomlju*. — *Alojzij Lušin*, učitelj v Božakovem (2 izvoda). Št. 5.

2. Šolski okraj: Kamnik.

Poverjenik: *Letnar Lovro*, nadučitelj v Mengšu.

Gerkman Emilija, učit., Mengeš. — *Hiti Matija*, nadučit., Dob. — *Iglič Kornelij*, učit., Sv. Trojica. — *Jordan Fr.*, nadučit., Ihan. —

¹ Ustanovniki so tiskani z ležečimi črkami. Letni člani so tiskani v tistem redu, kakor so se priglasili. Kdor svojega imena ne najde v svojem okraju, naj zahteva knjige od prejšnjega poverjenika. Kolikor nam je bilo le mogoče, smo se pri sestavi imenika ozirali na izpremembe, oziroma preselitve članov med letom.

Letnar Lovro, nadučit., Mengeš. — Pirce Peter, učit., Mengeš. — Šole: Brdo, Dob, Dol, Dolsko, Št. Gotard, Jarše, Kamnik deška, Kamnik dekliška, Krtina, Moravče, Repnje, Št. Vid pri Lukovici (2 izvoda), Trzin, Vodice, Zalog. — Toman Janko nadučit., Moravče. Št. 23.

3. Šolski okraj: Kočevje.

a) *Kočevje-Ribnica-Velike Lašiče.*

Poverjenik: Štefančič Franc, nadučitelj v Vel. Lašičah.

Bergant Joško, učit.-voditelj, Turjak. — Blahna Marija, nadučit., Ribnica. — Klun Nežika, učit.-voditeljica, Kuželj. — Koprivec Alojzij, učit.-voditelj, Rob. — Novak Josip, c. kr. okr. šol. nadzornik, Kočevje. — Okrajna učit. knjižnica Ribnica-Vel. Lašiče. — Peterlin, Alojzij, učit. voditelj. Fara-Vas. — Somrak Ana, učit., Vel. Lašiče. — Šole ljudske: Fara-Vas, Kuželj, Poljane Velike, Ribnica deška, Ribnica dekliška, Rob, Struge, Turjak, Vel. Lašiče. — Štefančič Franc, nadučit., Vel. Lašiče. — Štrukelj Ivan, nadučit., Dobropolje — Trošt Mirko, nadučit., Dolenja vas. — Zupanec Stanislava, učit., Vel. Lašiče. — Grčar Viktor, učit., Ribnica. Št. 22.

b) *Sodražica.*

Poverjenik: Vrbič Mihajl, nadučitelj v Sodražici.

Šole v Sodražici, v Loškem Potoku, na Gori in pri Sv. Gregorju. — Vrbič Mihajl, nadučitelj v Sodražici. Št. 5.

4. Šolski okraj Kranj.

Poverjenik: Rus Vilibald, učitelj v Kranju.

Perne dr. Franc, c. kr. gimn. profesor v Kranju (1900).

Ciuha Franc, nadučitelj, Smlednik. — Dolar dr. Simon, c. kr. gimn. profesor, Kranj. — Ferjan Leopold, učitelj, Olševek. — Ivanc Franc, nadučitelj, Kranj. — Jugović Franja, nadučiteljica, Kranj. — Kovačič Terezija, učiteljica, Goriče. — Krek Vinko, učitelj, Trboje. — Lapajne Josip, nadučitelj, Cerklje. — Mally Ana, učiteljica, Primskovo. — Miklavčič Janja, učiteljica, Kranj. — Okrajna učiteljska knjižnica, Kranj. — Perko Lovro, nadučitelj, Poljane. — Petrovčič Ana, učiteljica, Smlednik. — Pipan Ivan, nadučitelj, Trata. — Pipan Marija, učiteljica, Javorje. — Pirnat Makso, c. kr. gimn. profesor, Kranj. — Pokorn Franc, župnik, Besnica. — Rooss Marija, učiteljica, Kranj. — Rus Vilibald, učitelj, Kranj. — Sepaher Anton, učitelj, Kranj. —

Šola ljudska deška, Kranj. — Šola ljudska deška, Škofja Loka. — Šola nunska notranja, Škofja Loka — Šola nunska vnanja, Škofja Loka. — Šole ljudske: Dražgoše, Duplje, Goriče, Kokra, Križe, Malenski vrh, Naklo, Preddvor, Predoslje, Primskovo, Rateče pri Škofji Loki, Št. Jurij, Tržič, Voklo. — Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj. — Simon Karel, c. kr. okr. šolski nadzornik. Št. 1+40 = 41.

5. Šolski okraj Krško.

Poverjenik: Stiasny Ljudevit, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem.

Pedagoško društvo v Krškem (1901).

Benedičič Ivan, nadučit., Škocijan. — Demšar Ivan, nadučit., Šmarjeta. — Gantar Ivan, učit., Št. Jernej. — Golob Janko, nadučit., Raka. — Lomšek Anton, učit., Cerklje. — Namorš Leopold, učit., Št. Jernej. — Pavšič Anton, nadučit., Kostanjevica. — Povh Mira, učit., Krško. — Romih dr. Tomaž, ravnatelj, Krško. — Stiasny Ljudevit, c. kr. okr. šolski nadzornik, Krško. — Škulj Andrej, nadučit., Tržišče. — Vohinc Edvard, nadučit., Cerklje. — Okrajna učit. knjižnica. — Šola meščanska. — Šole ljudske: Boštanj, Bušeča vas, Cerklje, Čatež, Dobovec, Kostanjevica, Krško, Kal, Radeče, Raka, Sludenec, Svibno, Škocijan (2 izt.), Šmarjeta, Št. Janž, Št. Jernej, Št. Rupert, Tržišče, Vel. Podlog. — Krajni šolski svet v Leskovcu. — Šola v Mokronogu. — Pirnat Ivan, nadučit., v Mokronogu. — Krajni šolski svet v Černečavasi. — Šola v Čadražah. — Šola v Zameškem pri Raki. — Šola v Vel. Trnu. — Šola v Telčah. Št. 1 + 42 = 43.

6. Šolski okraj Litija.

Poverjenik: Rigler Fran, učitelj v Hotiču pri Litiji.

Šole: Sv. Gora, Izlake, Polica, Prežganje, Veliki Gaber, Hotič, Vače, Zagorje ob Savi, Žalna. — Breindl Hermina, učiteljica v Litiji. Št. 10.

7. Šolski okraj Ljubljana (mesto).

a) Poverjenik: Dimnik Jakob, nadučitelj v Ljubljani.

Hribar Ivan, predsednik Ljubljanske kreditne banke. *Ljudska šola na Barju.*

P. n. g. ekscelenca T. bar Schwarz, c. kr. dež. predsednik. — Bele Ivan. — Bernot Ivan. — Bonač Ivan. — Bulovec Mihael. —

Dimnik Jakob. — Društvo slovensko deželno učiteljsko. — Furlan Jakob. — Gabršek Fran. — Jelenc Luka. — Jerina Marija. — Kalan Andrej. — Kecejl Alojzij. — Knjižnica okrajna učiteljska. — Knjižnica Simon Gregorčičeva. — Krulec Ivan. — Lesar dr. Josip. — Legat Evgen. — Likar Janko. — Marout Marija. — Pirc Avgust. — Pretnar Jakob. — Renzenberg pl. Pavla. — Režek Juraj. — Sadar Adolf. — Sadar Vendelin. — Stroj Alojzij. — Šola I. mestna deška. — Šola III. mestna deška. — Šola IV. mestna deška. — Šola mestna nemška deška. — Šola Lichtenturnska. — Šola Marianiška. — Šola mestna slovenska dekliška. — Šola uršulinska vnanja. — Šola Rakovniška. — Učiteljišče uršulinsko. — Vrhovnik Ivan. — Wider Karel. — Zemme Franja. — Zupančič Vita. — Žerjav Ema. — Slovensko deželno učiteljsko društvo. Št. 2 + 43 = 45.

b) Poverjenik: Wester Josip, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

C. kr. dež. šolski svet: Belar Albin, c. kr. dež. šol. nadz. — Hubad Franc, c. kr. dež. šol. nadzornik. — Levec Francišek, c. kr. dež. šol. nadzornik. — I. drž. gimn.: Debevec dr. Josip. — Dolenc Ivan. — Korun dr. Valentin. — Lederhas Ludov. — Levičnik dr. Alf. — Novak Fran. — Požar dr. L., ravn. — Prebil Andr. — Reisner Josip. — Sodnik Alojzij. — Svetina dr. Iv. — Žmavec dr. Jak. — Učit. knjižnica I. drž. gimn. — II. drž. gimn.: Ilesič dr. Fran. — Pipenbacher dr. Jos. — Sajovic dr. Gv. — Štritof Ant., ravn. — Tertnik dr. Iv. — Učit. knjižnica II. drž. gimn. — Wester Jos. — Velika realka: Mazi Josip. — Pajk Milan. — Tavčar Alojzij. — Nemška gimnazija: Jerše dr. Josip. — Učiteljišče: Črnivec Ant., ravn. — Kržič Ant. — Kušar dr. Valent. — Orožen Fran. — Verbič Jos. — Učit. knjižnica na m. in ž. učiteljišču. — M. dekliški licej. Berce Joža. — Jug Anton. — Macher Iv., ravn. — Mlakar Janko. — Molé dr. Rud. — Wessner Mar. — Wirgler Mar. — Učit. knjižnica m. dekl. liceja. — Detela dr. Fran, c. kr. vlad. svetnik. — Perušek Rajko, prof. — Senekovič Andr., c. kr. vlad. svetnik. — Sinkovič Davorin, c. kr. šolski svetnik. — Maselj Ivan. — Zalar Albina. — Tršan Jakob. Št. 48.

8. Šolski okraj Ljubljanska okolica.

Poverjenik Fran Lavtižar, nadučitelj v Sp. Šiški.

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu. — Rebol Francišek, profesor v Št. Vidu. — Okrajna učiteljska knjižnica v Sp. Šiški. — Lavtižar Fran, Sp. Šiška. — Kump Rudolf, učitelj v Št. Vidu. — Šole: Št. Vid, Preska,

Sv. Jakob ob Savi, Ig, Šmartno p. Šmarno goro, Črnuče, Zgornja Šiška, Spodnja Šiška, Ježica, Preserje, Bevke. — Majer Ivana, učiteljica pri D. M. v Polju. — Šole: Blatna Brezovica, Rudnik, Drenovgrič, Sv. Peter v Ljubljani, Borovnica. — Janko Žirovnik, nadučitelj in Marija Antončič, učiteljica. Št. 24.

9. Šolski okraj Logatec.

a) *Cerknica-Logatec-Lož.*

Poverjenik: Punčuh Leopold, nadučitelj v Gor. Logatecu.

Okrajna učiteljska knjižnica Logatec. — Ljudska šola Gorenji Logatec. — Ljudska šola Stari trg. — Smolik Rupert, učitelj, Stari trg. — Vončina Josipina, učiteljica, Stari trg. — Semen Pavla, učiteljica, Stari trg. — Valenčič Frančiška, učiteljica, Stari trg. — Ljudska šola, Dolenji Logatec. — Ljudska šola, Unec. — Repič Peter, nadučitelj na Uncu. — Ljudska šola pri Sv. Duhu. — Vižin Antonija, učiteljica, Sv. Trojica. — Ljudska šola na Blokah. — Ljudska šola, Gorenje jezero. — Ljudska šola, Rovte. — Kobal Josip, učitelj v Grahovem. — Šola v Grahovem. — Šola v Igavasi. — Šola v Begunjah pri Cerknici. — Kraigher Helena, učiteljica na Rakeku. — Šola v Ceknici. Št. 21.

b) *Sodni okraj Idrija.*

Poverjenik: Novak Alojzij, c. kr. šol. ravnatelj v Idriji.

Dekliška šola v Idriji. — Marija Tušar, učiteljica v Idriji. — Davorina Dežela, učiteljica v Idriji. — Novak Alojzij, šolski ravnatelj v Idriji. — M. Kavčič, šolska ravnateljica v Idriji. Št. 5.

10. Šolski okraj Novo mesto.

Poverjenik: Josip Turk, c. kr. okr. šolski nadzornik v Rudolfovem.

C. kr. gimn. knjižnica v Rudolfovem. — Okrajna učiteljska knjižnica v Rudolfovem. — Tiller dr. Viktor, c. kr. gimn. prof. — Gorjanc dr. Martin, c. kr. gimn. prof. — Turk Josip, okr. šol. nadzornik. — Horvat Urban, trgovec. — Matko Martin, nadučitelj, Toplice. — Vrhovec Stanko, nadaučitelj, Hinje. — Zupančič Josip, nadučitelj, Prečna. — Prosen Peter, c. kr. gimn. prof. — Šole: Ajdovec, Birčna vas, Brusnice, Čatež, Dobrniče, Dol. Nemška vas, Dol. Karteljevo, Hinje, St. Lovrenc, Mirna, Mirna peč, Orehovica, Podgrad, Prečna, Št. Peter, Rudolfovo dekl., Rudolfovo deška, Sela, Soteska, Stopiče, Šmihel de-

kliška, Šmihel deška, Šmihel pri Žužemberku, Toplice, Trebnje, Valta vas, Zagradec. Žužemberk, Žvirče. Št. 39.

11. Šolski okraj Postojna.

a) *Sodni okraj Ilirska Bistrica.*

Poverjenik: Zarnik Martin, nadučitelj v p. v Trnovem.

Bisail Bibijana. — dr. J. M. Kržišnik, dekan v Trnovem. — Lampret Fortunat, učitelj v Trnovem. — Šola^vdeška v Trnovem. — Šolske sestre de N. D. v Trnovem. — Zarnik Martin, nadučitelj v p. v Trnovem. Št. 6.

b) *Sodna okraja Postojna in Senožeče.*

Poverjenik: Juvánc Ferdinand, šolski voditelj v Postojni.

Brinar Josip, ravnatelj mešč. šole, Postojna. — Carnelli Amalija, učiteljica, Hrenovice. — Čenčič Julij, nadučitelj, Št. Peter na Krasu. — Dereani Ivana, učiteljica, Postojna. — Dolgan Josip, nadučitelj, Studeno. — Dovgan Marija, učiteljica, Zagorje. — Hlebec Karel, učitelj, Ubeljsko. — Juvanc Ferdinand, šolski voditelj, Postojna. — Kenič Andrej, nadučitelj, Zagorje. — Kunasz Klotilda, učiteljica, Suhorje. — Lampe Pavla, učiteljica, Hruševje. — Meščanska šola, Postojna. — Miselj Ema, učiteljica, Košana — Okrajna učiteljska knjižnica, Postojna — Suhadolnik Andrej, učitelj, Postojna. — Sušelj Katarina, učiteljica, Zagorje. — Šole ljudske: Bukovje, Dolenja vas, Hrenovice, Hruševje, Kal, Matenja vas, Nadanje selo, Ostrožno brdo, Palčje, Št. Peter na Krasu, Postojna, Razdrto, Senožeče, Slavina, Studeno, Suhorje, Šmihel pri Hrenovicah, Trnje, Ubeljsko, Vreme, Zagorje. — Thuma Ivan, ravnatelj, c. kr. okr. šolski nadzornik, Postojna. — Verbič Francišek, nadučitelj, Slavina. — Vilhar Katarina, učiteljica, Št. Peter na Krasu. — Vilhar Pavla, učiteljica, Kal. — Volk Viktor, učitelj Postojna. Št. 42.

c) *Sodni okraj Vipava.*

Poverjenik: Skala Anton, nadučitelj v Vipavi.

Skala Anton, nadučitelj v Vipavi. — Mrcina Fran, učitelj v Vipavi. — Grum Fran, učitelj v Vipavi. — Borštner Ljudmila, učiteljica v Vipavi. — Šole: Vipava, Št. Vid., Vrabče, Podraga, Goče, Lože, Planina, Ustija, Šturija, Budanje, Col, Vrhpolje. Št. 16.

12. Šolski okraj Radovljica.

Poverjenik: Zavrl Valentin, nadučitelj v Begunjah.

Droll Katinka, učit.-vod., Zasip. — Kranjec-Legat Zora, učiteljica, Rateče. — Okrajna učiteljska knjižnica v Radovljici. — Oman Ernestina, učiteljica, Begunje — Predstojništvo c. kr. ženske kaznilnice v Begunjah. — Šole: Begunje, Bled, Bohinjska Bela, Bohinjska Bistrica, Breznica, Dobrava pri Bledu, Dobrava pri Kropi, Dovje, Gôrje, Koroška Bela, Lesce, Leše, Ljubno, Mošnje, Ovsiše, Radovljica, Rateče, Ribno, Srednja vas. — Zavrl Valentin, nadučitelj, Begunje. — Zevnik Ana, učiteljica, Gôrje. — Žagar Ivan, nadučitelj, Kamna gorica. — Pogačnik Franjica, učiteljica v Ribnem. Št. 28.

III. Štajersko.

1. Šolski okraj Brežice.

Poverjenik: Knapič Janko, nadučitelj na Vidmu.

Bračič Herma, učiteljica, Dobova. — Gajšek Šimen, nadučitelj, Dobova. — Gomilšek Ljudmila, učiteljica, Videm. — Piller Jenny, učiteljica, Videm. — Supan Ignacij, učitelj, Brežice — Šole: Globoko, Sromlje, Dobova, Videm. — Tramšek Mavro, nadučitelj, Sromlje. — Černele Fran, nadučitelj v Artičah. — Knapič Janko, nadučitelj, Videm ob Savi. — Pečnik Josip, nadučitelj, Kapele p. Brežice. — Knapič Emilija, učiteljica, Artiče p. Brežice. — Tominc Blaž, nadučitelj, Globoko. — Novak Vincencija, učiteljica, Globoko. — Tomič Avgust, učitelj, Globoko. — Kene Terezija, učiteljica, Globoko. — Povlovič Ivan, učitelj, Videm. — Črnej Ivan, učitelj, Videm. Št. 20.

2. Šolski okraj Celje (mesto in okolica).

Poverjenik: Fran Krajnc, učitelj v Celju.

Južnoštajerska hranilnica v Celju (1905). — *Posojilnica* v Celju (1902).

Bizjak Franciška, učiteljica, Gornja Ponkva. — Bračko Ivan, c. kr. gimn. profesor, Celje. — Brinar Fran, nadučit., Gotovlje. — Črnej Ljudevit, šol. voditelj, Griže. — Čitalnica, Celje. — Eksel Feliks, učit. v Vojniku. — Gosak Josip, pom. učitelj za celjski okraj. — Gradišnik Armin, naduč., Celje. — Karničnik Hinko, nadučitelj, Nova cerkev. — Klemenčič Josip, nadučit., Galicija. — Klešnik Hinko, c. kr. gimn. profesor, Celje. — Klub naprednih akademikov, Celje. — Kordisch Tere-

zija, učiteljica, Žalec. — Koklič Ljudmila, učiteljica, Šmartno. — Kovačič Terezija, učiteljica, Pletrovče, — Kožuh Josip, c. kr. gimn. prof., Celje. — Krajnc Fran, učit., Celje. — Kvac Ivan, nadučit., Šmartno v rož. dol. — Kveder Karl, učit., Št. Jurij ob juž. žel. — Petriček Anton, nadučit., Žalec. — Pristovšek Fran, učit., Žalec. — Samostojni c. kr. gimnazijski razredi, Celje. — Schreiner Ljudmila, nadučiteljica, Št. Jurij ob juž. žel. — Slanc Ernst, nadučit., Pletrovče. — Strigl Anton, učit., Frankolovo. — Suhač Anica, učit., Griže. — Supanek Josip, c. kr. okr. šol. nadzor., Celje. — Šah Lovro, nadučit., Teharje. — Šola Ljubečno. — Šolske sestre, Celje. — Učiteljska knjižnica, Griže. — Učiteljsko društvo, Celje. — Vizjak Karel, nadučitelj, Ljubečno. — Voglar Fran, učit., Celje. — Vrečer Rajko, učit., Žalec. — Wudler Rudolf, nadučit., Liboje. Št. 2 + 36 = 38.

3. Šolski okraj Gornja Radgona.

a) *Gornja Radgona.*

Poverjenik: Mihelič Ivan, učitelj v Negovi.

Korošec Josip, učitelj, Negova (p. Ivanjci). — Okrajna učiteljska knjižnica v Gornji Radgoni. — Mihelič Ivan, učit., v Kapeli (Radence). Št. 3.

b) *Okraj Gornja Radgona.*

Poverjenica: Kocmut Marija, učiteljica pri Sv. Jurju ob Ščavnici.

Ljudska šola pri Sv. Duhu (1901).

Bernard Linda, učiteljica, Sv. Juri. — Cihova Anica, učiteljica, Sv. Duh. — Farkaš Josip, trgovec, Sv. Juri. — Fürst Marica, učiteljica, Negova. — Kocmut Marija, učiteljica, Sv. Juri. — Kosi Josip, učitelj, Sv. Juri. — dr. Kreft Lev, zdravnik, Sv. Juri. — Lah Avgust, učitelj, Sv. Duh. — Luknar Fran, učitelj, Sv. Juri. — Mahorčič Hermina, učiteljica, Kapela. — Mihalič Josip, nadučitelj, Sv. Juri. — Pušenjak Marica, učiteljica, Kapela. — Ratej Miroslav, kaplan, Sv. Juri. — Šola ljudska, Kapela. — Schuller Kristina, učiteljica, Sv. Duh. — Zencovich Ema, učiteljica, Sv. Juri. — Vreča Milan, nadučitelj, Negova. Št. 1 + 17 = 18.

4. Šolski okraj Gornji Grad.

Poverjenik: Kocbek Fran, nadučitelj v Gornjem Gradu.

Ljudska šola v Šmartnem. — Ivan Burdian, nadučit., Šmartno. — Fr. Kocbek, nadučitelj, Gornji Grad. — Ljudska šola v Gornjem

Gradu. — Okrajna učiteljska knjižnica. — Ljudska šola v Novi Štifi. — Ljudska šola na Gorici. — Ljudska šola v Lučah. — Ljudska šola v Ksaveriju. — Ljudska šola, Bočna. — Sotlar Martin, učitelj, Ljubno (Sav. dolina). — Vole Kristina, učiteljica, Šmartno (Mozirje). — Pirc Nežika, učiteljica, Sv. Frančišek. — Fran Hribernik, učitelj v Mozirju. — Šola v Mozirju. — Šola v Ljubnem. — Pušenjak Ivan, učitelj v Šmihelu pri Mozirju. — Ignacij Strmecki, učitelj pri Sv. Frančišku.

Št. 18.

5. Šolski okraj Gradec.

Poverjenik: Šolski svetnik Fran Hauptmann, c. kr. prof. v p.

G. Kaspret Ant., šol. svetnik, c. kr. prof. v p. — Kokalj Anton, strokovni učitelj v pok. v Voitsbergu. — Košan Janko, c. kr. gimnaz. prof. — Dr. Murko Matija, c. kr. vseučiliški prof. — Dr. Štrekelj Karel, c. kr. vseučiliški prof. († 7. jul. 1912). — Hauptmann Fran, c. kr. prof. v pok. — Cizelj Mihael, c. kr. učitelj v Korlavi.

Št. 7.

6. Šolski okraj Konjice.

Poverjenik: Stanko Šnuderl, učitelj v Konjicah.

Časl Janko, nadučitelj v Špitaliču (1906). — Posojilnica v Konjicah (1903).

Bobič Ferdo, nadučit. v Stranicah. — Golež Fran, učit. pri Sv. Kunigundi na Poh. — Koser Rudolf, učit. v Vitanju. — Pavlič Marija, učit. v Tepanju. — Kr. šol. sv. Prihova. — Ravbar Ivan, šolski vodja v Črešnjicah. — Režabek Antonija, učit. na Prihovi. — Serajnik Lovro, nadučit. na Prihovi. — Šnuderl Stanislav, učit. v Konjicah. — Žgajner Matko, nadučit. pri Sv. Kunigundi na Poh. — Petrič Ludvik, učitelj v Konjicah. — Brumen Anton, nadučit. v Oplotnici. — Vomer Ivan, učit. v Oplotnici. — Mravljak Karel, učit. v Zrečah. — Schell Henrik, nadučitelj v Zrečah. — Bregant Henrik, nadučitelj v Koblju.

Št. 2 + 16 = 18.

7. Šolski okraj Kozje.

Poverjenik: Moric Emerik, nadučit. v Št. Petru pod Sv. Gorami.

Štauffer Fran, učitelj, Pilštanj. — Grmovšek Miloš, nadučitelj, Pilštanj. — Lovše J., nadučitej, Zogorje-Pilštanj. — Potočnik Anton, nadučitelj, Podsreda. — Šola v Podsredi. — Josip Krohne, župnik v Podsredi. — Šola v Olimju. — Fran Lovrec, nadučitelj v Podčetrtku.

— Šola v Podčetrtku. — Šola v Virštanju. — Šola v Prevojah. — Šola v Pilštajnu. — Kristina Berthold, učiteljica v Pilštajnu. — Anton Gmajnar, učitelj v Pilštajnu. — Moric Emerih, nadučitelj v Št. Petru pod Sv. gorami. — Pulko Valentin, Bitenc Ana in Podlesnik Fran iz Dobjega. — Pečnik Alojzij iz Buč. — Gradišnik Anton iz Polja. — Ivan Lovše iz Zagarja. Št. 21.

8. Šolski okraj Laško.

a) *Desni Savinjski breg.*

Poverjenik: Gustav Vodušek, učitelj, Trbovlje.

Roš Miloš, učitelj, Hrastnik. — Lebar Fran, učitelj, Hrastnik. — Gnus Anton, nadučitelj, Dol p. Hrastniku. — Valenčič Josip, učitelj, Lidani most. — Učiteljsko društvo za laški okraj. — Fran Brglez, učitelj pri Sv. Jederti. — Josip Topolovšek, učitelj v Turjah. — Fran Zupančič, nadučitelj v Št. Rupertu. — Gustav Vodušek, učitelj v Trbovljah. — Josipina Drstvenšek, učiteljica v Št. Rupertu. — Fran Zupančič, nadučitelj v Št. Rupertu o. j. ž. Št. 11.

b) *Levi Savinjski breg.*

Poverjenik: Riko Pestevšek, učitelj na Laškem.

Kračman Antonija, učiteljica, Št. Lenart-Laško. — Fabjan Zinka, učiteljica, Št. Lenart-Laško. — Farkaš Jan, nadučitelj, Št. Lovrenc-Jurkloster. — Starec Svitko, učitelj, Sv. Kancijan. Št. 4.

9. Šolski okraj Sv. Lenart v Slov. goricah.

Poverjenik: Josip Klemenčič, učit. pri Sv. Trojici v Slov. goricah.

Berlic Henrieta, učit., Sv. Trojici. — Čuček Fran, učit., Sv. Anton. — Fabijan Antonija, učit., Sv. Benedikt. — From Alojzij, učitelj, Sv. Lenart. — Ješovnik Simon, naduč., Sv. Rupert. — Klemenčič Josip, učit., Sv. Trojica. — Kocmut Ivanka, učit., Sv. Lenart. — Kopič Jakob, nadučit., Sv. Lenart. — Kovačič Jakob, učit., Sv. Trojica. — Kranjc Fran, nadučit., Sv. Barbara. — Kristl Alojzij, učitelj, Sv. Barbara. — Lendovšek Ljudmila, učit., Sv. Barbara. — Lorber Ljuba, učit., Sv. Anton. — Lorber Slavka, učit., Sv. Benedikt. — Majhen Ivan, učitelj, Sv. Rupert. — Maurič Josip, nadučit., Sv. Trojica. — Scheligo Irma, učit., Sv. Rupert. — Schweiger Katarina, učit., Sv. Barbara. — Škerjanc Feliks, učit., Sv. Rupert. — Šola Sv. Benedikt. — Trošt Viktorija, učit., Sv. Anton. — Vogrinec Anton, naduč., Sv. Anton. — Okrajna

učiteljska knjižnica v Št. Lenartu. — Valenčak Marija, učiteljica pri Sv. Jurju. — Pavlin Peter, nadučitelj pri Sv. Jurju. — Zabukovšek Anton, učitelj v Št. Lenartu. Št. 26.

10. Šolski okraj Ljutomer.

Poverjenik: Fran Zacherl, učitelj v Ljutomeru.

Baukart Ivan, učitelj, Ljutomer. — Dr. Chloupek, zdravnik, Ljutomer. — Cilenšek Fran, učitelj, Sv. Križ. — Cvahte Simon, nadučit., Mala Nedelja. — Cvetko Fran, nadučitelj, Vučja ves. — Čeh Fran, učitelj, Ljutomer. — Herzog Anton, nadučitelj, Sv. Križ. — Herzog Leonida, učiteljica, Ljutomer. — Ivančič-Deu Nina, učit., Ljutomer. — Hayne Josipina, učiteljica, Sv. Križ. — Jandl Franica, učiteljica, Mala Nedelja. — Jastrobnik Milada, učiteljica, Ljutomer. — Kocuvan Mara, učiteljica, Cven. — Kos Mihael, kaplan, Ljutomer. — Kryl Ivan, real. učitelj, Ljutomer. — Lovrenc Andrej, kaplan, Ljutomer. — Mavrič Karel, učitelj, Sv. Križ. — Mihalič-Kaučič Matilda, učiteljica, Ljutomer. — Mursa Marija, učiteljica, Cven. — Prelog Janko, učitelj, Mala Nedelja. — Pušenjak Tomo, nadučitelj, Cven. — Robič Janez E., šolski ravnatelj, Ljutomer. — Okrajna učiteljska knjižnica, Ljutomer. — Osterc Jožica, učiteljica, Mala Nedelja. — Schneider Fran, nadučitelj, Cezanjevci. — Šole ljudske: Cezanjevci, Cven, Sv. Križ, Stara cesta, Veržej. — Šprager Ferd., nadučitelj, Veržej. — Tomažič Ivan, nadučit., Stara cesta. — Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj. — Velnar Josip, učitelj, Cezanjevci. — Velnar Marica, učiteljica, Sv. Bolfenk. — Wesner Josipina, učiteljica, Ljutomer. — Zacherl Fran, učitelj, Ljutomer. Št. 37.

11. Šolski okraj Marenberk.

Poverjenik: Hren Anton, nadučitelj na Muti.

Hauptman Ulrik, učitelj, Ribnica na Pohorju. — Hren Anton, nadučitelj, Muta. — Kavčič Josip, učitelj, Remšnik. — Robič Janko, učitelj, Vuhred. — Štibler Janez, šolski vodja, Sv. Anton na Pohorju. — Vollmayer Karol, šolski vodja, Pernice. — Ljudska šola družbe sv. Cirila in Metoda, Muta. — Ljudska šola v Ribnici na Pohorju. — Ljudska šola v Trbonjah. — Ljudska šola v Vuzenici. — Glaser Anton, nadučitelj v Remšniku. Št. 11.

12. Šolski okraj Maribor (mesto).

Poverjenik: dr. Ljudevit Pivko, e. kr. prof. v Mariboru.

Dr. Turner Pavel (1900). — Ivan Vreže (1903).

Dr. Ivan Arneje. — Vekoslav Bahovec. — Dr. Anton Dolar. — Hinko Druzovič. — Dr. Fran Firbas. — Julij Glowacki. — Dr. Josip Hohnjee. — Dr. Anton Jerovšek. — Dr. Viktor Kac. — Dr. Anton Korošec. — Dr. Fran Kovačič. — Luka Lavtar. — Dr. Fran Lukman. — Stanko Marin. — Dr. Anton Medved. — Dr. Ivan Mlakar. — Dr. Adolf Pečovnik. — Martin Petelinšek. — Matija Pirc. — Dr. Ljudevit Pivko. — Dr. Leopold Poljanec. — Marija Rapoc. — Josip Schmoranzler. — Henrik Schreiner. — Dr. Josip Somrak. — Dr. Avg. Stegenšek. — Miro Šijanec. — C. kr. učiteljske (2 izt.). — Alfons Vales. — Dr. Karel Verstovšek. — Zavod šolskih sester — Josip Zidanšek. [±] Gojenci in gojenke učiteljske (51 ist.).

Št. 2 + 84 = 86.

13. Šolski okraj Maribor (okolica).

a) *Desni Dravski breg.*

Poverjenik: Stani Tomislav, učitelj v Rušah p Mariboru.

Šola ljudska v Framu (1905).

Serbinek Leopold, učitelj, Fram. — Lasbacher Josip, nadučitelj, Ruše. — Lesjak Davorin, učitelj, Ruše. — Skrbinšek Nace, učitelj, Planica-Fram. — Gobec Rudolf, učitelj, Šmiklavž-Hoče. — Mejovšek Radovan, učitelj, Reka (Hoče). — Pestevšek Karel, nadučitelj v Slivnici. — Ženko Avgust, učitelj v Slivnici. — Zevnik Terezija, učiteljica v Slivnici. — Ambrusch Ana, učiteljica v Rušah. — Lichtenwallner Matija, učitelj v Rušah. — Stani Tomislav, učitelj v Rušah. — Grösslinger Ognjeslav, učitelj pri D. M. v Puščavi.

Št. 1 + 13 = 14.

b) *Levi Dravski breg*

Poverjenik: Pučelik Miroslav, učitelj v Krčevini pri Mariboru.

Hauptman Filip, učitelj v Svičini. — Kotzbek Cecilija, učiteljica v Dobrovcah. — Krajni šolski svet Sv. Jakob v Slovenskih goricah. — Lichtenwallner Franc, učitelj, Krčevina. — Pernet Slava, učiteljica, Št. Jakob v Slov. goricah. — Pučelik Miroslav, učitelj, Krčevina. — Ravnihar Helena, učiteljica, Št. Ilj. — Stupca Antonija, učiteljica, Krčevina. — Puc Fani, učiteljica, Št. Jurij ob Pesnici. — Čoč Josip, učitelj, Jarčina. — Vodenik Simon, učitelj, Lembach. — Črnko Jernej, nadučit.

Sv. Marjeta ob Pesnici. — Skrbinšek Ljudmila, učiteljica, Sv. Marjeta. — Hauptmann H., nadučitelj, Sv. Križ. — Šolske sestre v Št. Petru pri Mariboru. — Majcen Alojzij, nadučitelj pri Sv. Duhu. — Ledenik Josip, učitelj pri Sv. Duhu. Št. 17.

14. Šolski okraj Ormož.

Poverjenik: Rajšp Josip, nadučitelj Ormož (okolica).

Canjko Fran, nadučitelj, Sv. Bolfenk. — Gabršček Lucija, učit., Velika Nedelja. — Großmann Karolina, učiteljica, Svetinje. — Karbaš Fran, učitelj, Sv. Miklavž. — Knez Roza, učiteljica, Sv. Bolfenk. — Kocmut Lojzka, učiteljica, Središče. — Košar Robert, učitelj, Sv. Bolfenk. — Lebar Lujza, učiteljica, Velika Nedelja. — Pinterič Drago, učitelj, Sv. Miklavž. — Poplatnik Fran, učitelj, Sv. Tomaž. — Porekar Anton, nadučitelj, Hum. — Preindl Jakob, učitelj, Velika Nedelja. — Presker Micika, učiteljica, Ormož-okolica. — Rajšp Josip, nadučitelj, Ormož-okolica. — Rosina Adolf, učitelj, Ormož-okolica. — Serajnik Domicijan, učitelj, Ormož-okolica. — Serajnik Olga, učiteljica, Središče. — Šalamun Martin, nadučitelj, Sv. Miklavž. — Šijanec Ludovik, nadučitelj, Svetinje. — Trstenjak Ana, učiteljica, Sv. Miklavž. — Valentinčič Julija, učiteljica, Hum. — Žolnir Ivan, nadučitelj, Velika Nedelja. — Kosl Anton, nadučitelj v Središču. — Bezjak S., nadučitelj pri Sv. Tomažu. Št. 24.

15. Šolski okraj Ptuj.

a) *Desni Dravski breg.*

Poverjenik: Sel Janko, učitelj pri Sv. Lovrencu na Drav. polju.

Klemenčič Ivan, učitelj, Ptujška gora (1902).

Golob Josip, učitelj, Št. Janž na Drav. polju. — Gobec Marta, učiteljica, Št. Janž na Drav. polju. — Bezjak Anica, učiteljica, Št. Vid n. Ptuja. — Dostal Alojzija, učit. na Ptujski gori. — Duller Marija, učit. Sv. Vid n. Ptuja. — Gaberc Anton, uč. in šol. vodja v Narapljah. — Hrovatin Ema, učiteljica, Sv. Janž na Dr. p. — Kahl Irena, učiteljica, Hajdina. — Kavčič Peter, nadučitelj, Nova cerkev. — Kladnik Josip, učitelj, Nova cerkev. — Korenjak Fran, učitelj, Sv. Andraž pr. Leskovcu. — Kocmut Rudolf, naduč., Sela. — Lovrenc Josip, naduč., Majšperk. — Lukežič Avgust, učit. in šol. v. v. Cirkoveah. — Milčinski Angela, učiteljica, Hajdina. — Požar Anica, učiteljica v Cirkoveah. — Sel Janko, učitelj, Sv. Lovrenc na Dr. p. — Šircelj Marica, učiteljica, Cirkoveah. — Wislak Josip, nadučitelj, Hajdina. — Osenjak Minka, učiteljica, Sv.

Lovrenc Dr. p. — Planer Karl, učitelj v Cirkoveah. — Kožuh Mirko, nadučitelj pri Sv. Duhu v Halozah. Št. 1 + 22 = 23.

b) *Levi Dravski breg.*

Poverjenik: Kajnih Valentin, učitelj v Ptuj.

Marinič Friderik, nadučitelj, Sv. Bolfank Slov. gor. — Strelec Ivan, nadučitelj, Sv. Andraž. — Gorup Josip, učitelj, Polenšak, Juršinci. — Belšak Josipina, učiteljica, Sv. Bolfank. — Bratanič F., učiteljica, Juršinci. — Bratkovič Kazimir, notar, Ptuj. — Čeh Ivan, učitelj, Sv. Marjeta. — Hranilno in posojilno društvo Ptuj — Heric Matija, c. kr. okrajni šolski nadzornik, Ptuj. — Jurtela dr. Franc, odvetnik, Ptuj. — Kajnik Valentin, učitelj, Ptujška okolica. — Kaukler Ivan, nadučitelj, Ptujška okolica. — Kolarič Anton, dež. prof. veronauka, Ptuj. — Komljanec dr. Josip, dež. prof., Ptuj. — Lebar Antonija, učit., Polenšak. — Lešnik Janko, učitelj, Vurberg. — Luknar Marija, učiteljica, Ptujška okolica. — Machnitsch Adele, učiteljica, Ptujška okolica. — Pollak Fran, magister farm., Ptuj. — Runove Albina, učiteljica, Juršinci. — Schalda Leopold, učitelj, Juršinci — Schreiner Stanka, učit., Ptujška okolica. — Šola ljudska, Sv. Andraž v Slov. gor. — Šola ljudska v Ptujski okolici. — Trstenjak Marija, učiteljica, Ptujška okolica. — Učiteljsko društvo za ptujski okraj. — Wankmüller Albin, nadučitelj na Bregu pri Ptuj. Št. 27.

16. Šolski okraj Rogatec.

Poverjenik: Sotošek Martin, nadučitelj v Žetalah.

Auernik Franc, nadučitelj, Sv. Florijan. — Cenčič Josip, naduč., Sv. Rok. — Glinšek Ivan, učitelj, Sv. Jurij. — Grile Franica, učiteljica, Sv. Florijan. — Sekirnik Sim., nadučitelj, Sv. Jurij. — Senčar Zora, učiteljica, Sv. Križ. — Sotošek Mart., nadučitelj, Žetale. — Trafenik Cvetko, učitelj, Žetale. — Verk Miloš, učitelj, Sv. Križ. — Zrimšek Fran, učitelj, Žetale. — Šola Sv. Rok. Št. 11.

17. Šolski okraj Sevnica.

Poverjenik: Mešiček Josip, nadučitelj, Sevnica.

Rismal Melhior, učitelj, Rajhenburg. — Rauter Franc, nadučit., Planina, — Gersetič Ana, učiteljica, Rajhenburg. — Schelligo Štefi, učiteljica, Rajhenburg. — Piuk Amalija, učiteljica, Rajhenburg. — Mešiček Josip, nadučitelj, Sevnica. — Srebernič Fran, nadučitelj, Zabu

kovje. — Sušnik Frid., učitelj, Rajhenburg. — Ljudska šola v Sevnici. — Ljudska šola na Blanci. — Pirc-Gbbrič Ana, učiteljica v Zabukovji. — Judnič Marija, učiteljica v Zabukovju.

18. Šolski okraj Slovenska Bistrica.

Poverjenik: Feigl Otilija, učiteljica, Slov. Bistrica.

Sabati Josip, nadučitelj, Zgornja Poljskava. — Kovačič Martina, učiteljica, Venčeslav, Slov. Bistrica. — Kocl Josip, nadučitelj, Studenci. — Rainer Josip, učitelj v Zg. Polskavi. — Kukovič Anton, nadučitelj v Črešnjevcu. — Varl Ludovik, učitelj v Polčanah. — Kolletnig Fran, nadučitelj v Slov. Bistrici. — Lercher Marija, učiteljica v Slov. Bistrici. — Gobec Rudolf, učitelj v Venčeslu. — Šola v Makolah. — Šola v Šmartnem. — Šola v Laporju. — Stegnar Marija, učiteljica v Črešnjevcu. — Seršak Amalija, učiteljica v Črešnjevcu. Št. 14.

19. Šolski okraj Slovenji Gradec.

Poverjenik: Vrečko Fran, šolski ravnatelj v Slovenjem Gradcu.

Arnečič Alojzij, šolski voditelj, Pameče. — Barle Karol, učitelj, Sv. Martin pri Slov. Gradcu. — Čížek Alojzij, mestni župnik, Slovenji Gradec. — Grum Franja, učiteljica, Sv. Florijan-Dolič. — Korže Ivan, učitelj, Slov. Gradec (okolica). — Šola v Št. Ilju pod Turjakom. — Leskovšek Andrej, okr. pom. učitelj, Slov. Gradec. — Mithans Minka, učiteljica, Št. Ilj pod Turjakom. — Pečnik Fran, župnik, Podgorje. — Peitler Josip, šolski voditelj, Šmiklavž. — Rozman Fran, učitelj in veleposestnik, Št. Ilj pod Turjakom. — Šalamun Simon, nadučitelj, Sv. Martin pri Slov. Gradcu. — Schechel Alojzij, c. kr. šolski nadzornik, Slov. Gradec. — Šmid Matija, nadučitelj, Podgorje. — Šmid Matilda, učiteljica, Podgorje. — Šenigoj Fran, šolski voditelj, Sele-Vrhe. — Vranjek Marica, učiteljica, Sv. Martin pri Slov. Gradcu. — Vrečko Fran, šolski ravnatelj, Slov. Gradec (okolica). — Mlinšek Fran, učitelj, Slov. Gradec. Št. 19.

20. Šolski okraj Šmarje.

Poverjenik: Šumer Hinko, učitelj v Šmarju.

Blazinšek Henrik, učitelj, Zibika. — Cociancig Karla, učiteljica, Loka. — Debelak Dora, učiteljica, Sv. Vid. — Debelak Ivan, učitelj, Šmarje. — Dobnik Josip, nadučitelj, Ponikva. — Ferline Fran, učitelj, Šmarje. — Hotschewar Leopoldina, učiteljica, Šmarje. — Kurbus Tomo,

nadučitelj, Slivnica. — Lecker Tilka, učiteljica, Slivnica. — Plhak Huguon, nadučitelj, Sladka gora. — Pogačnik Fran, učitelj, Sv. Vid. — Purkhardt Josip, nadučitelj, Zibika. — Rošker Fran, nadučitelj, Loka. — Šola Sv. Vid. — Šumer Hinko, učitelj, Šmarje. — Zajc Dragica, učiteljica, Zibika. — Zidar Fran, nadučitelj, Lemberg. — Zopf Fran, nadučitelj, Pristava. — Zupančič Iva, učiteljica, Šmarje. — Kotnik Ivan, učitelj pri Sv. Štefanu. — Zavašnik Albina, učiteljica v Št. Petru.

Št. 21.

21. Šolski okraj Šoštanj.

Poverjenik: Koropec Ivan, učitelj v Šoštanju.

Armič Josip, učitelj, Velenje. — Brence Berta, učiteljica, Velenje. — Cink Slavka, učiteljica, Št. Andraž. — Fister Julči, učiteljica, Šmartno ob Paki. — Hergouth Ivan, učitelj, Šmartno ob Paki. — Jankovič Alojzij, nadučitelj, Št. Ilj. — Jurkovič Milica, učiteljica, Šoštanj. — Koropec Ivan, učitelj, Šoštanj. — Kosar Agneza, učiteljica, Škale. — Košutnik Silvester, šolski vodja, Topolšica. — Krajni šolski svet, Šoštanj. — Krošelj Fran, kaplan, Šoštanj. — Lukman Ivan, učitelj, Šoštanj. — Okrajno učiteljsko društvo, Šoštanj. — Pokeržnik Ferdo, učitelj, Škale. — Pue Mira, učiteljica, Šmartno ob Paki. — Stopar Vinko, učitelj, Št. Ilj. — Tajnik Miloš, učitelj, Šoštanj. — Trobej Alojzij, nadučitelj, Šoštanj. — Viher Leopold, nadučitelj, Št. Janž. — Skasa Fran, učitelj, Velenje. — Vrečko Martin, učitelj, Šoštanj. Št. 22.

22. Šolski okraj Vransko.

Poverjenik: Ivan Zotter, nadučitelj na Gomilskem.

Kramar Ivan, nadučitelj, Vransko. — Jakše Ivan, učitelj, Vransko. — Senica Robert, učitelj, Št. Jur ob Taboru. — Urek Ivan, učitelj, Vransko. — Miklič Minka, učiteljica, Gomilsko. — Brišnik Anica, učiteljica, Orla vas. — Šola Št. Pavel pri Preboldu. — Šola Orla vas. — Zotter Ivan, nadučitelj, Gomilsko. — Farčnik Anton, nadučitelj, Polzela. — Leparnik Peter, učitelj, Polzela. — Tušak Fran, učitelj, Polzela. — Čater Fran, učitelj, Braslovče. — Ješovnik Marica, učiteljica, Braslovče. — Šola Braslovče. Št. 15.

IV. Primorsko.

A) Goriško.

1. Šolski okraj Gorica (mesto).

Poverjenik: Plohl Franc, šolski svetnik, c. kr. profesor v pokoju
(Via Ponte nuovo 30).

Tuma dr. Henrik, odvetnik v Gorici, ustan. (1901). — *Žnidarčič Rudolf*, učitelj voditelj na Narodni šoli. (1907). — *Orešec Franc*, c. kr. prof., voditelj c. kr. priprav., ustan. (1910).

Bajec Alojzij, c. kr. učitelj. — Berbuč Ivan, c. kr. prof. v pok., dež. poslanec in odbornik. — Bezjak dr. Janko, vladni svetnik, c. kr. gimn. ravnatelj. — Bežek Viktor, c. kr. učitelj, ravnatelj, član dež. š. sveta. — Čitalnica goriška v Gorici. — Črnigoj Vekoslav, učitelj na Š. Domu. — Dominko Viljem, predsednik vinarske zadruge. — Fistravec Josip, c. kr. učitelj, prof. — Fras Anton, šolski svetnik, c. kr. prof. v pok. — Gabršček Andrej, tiskarnar, knjigotržec. — Gilčvrt Drago, veleposestnik. — Gregorčič dr. Anton, bogosl. prof., drž. in dež. poslanec. — Gvaiz Anton, c. kr. učit. prof., akadem. slikar. — Ipavec Andrej, c. kr. gimn. prof. — Klavžar Zora, c. kr. vadn. učit. — Knjižnica bogoslovnice. — Knjižnica c. kr. gimnazije. — Knjižnica c. kr. realke. — Knjižnica c. kr. mošk. učitelj. — Knjižnica c. kr. žensk. učitelj. — Knjižnica študijska. — Knjižnica Šolskega Doma. — Don Kokošar Ivan, župnik pri sv. Ignaciju. — Komac Adolf, c. kr. vad. učit. — Koršič Lavoslava, c. kr. vad. učit. — Koršič, učit. na Š. Domu in c. kr. učit. — Kos dr. Franc, šolski svet., c. kr. prof. v pok. — Košnik Ivan, c. kr. real. prof. — Križnič Štefan, vlad. svet., c. kr. učit. ravnatelj v pok. — Lazar Marija, učit. — Makuc Eliza, učit. voditelj. na Š. Domu. — Marija Avgustina, v zavodu De Notre Dame. — Mastnak Martin, c. kr. gimn. prof. — Mašera Franc, c. kr. učit. prof. — Mercina Ivan, c. kr. vadn. učitelj. — Narodna Prosveta v Gorici. — Obizzi markiza Teodora, učit. — Ozvald dr. Karl, c. kr. gim. prof. — Pavlin dr. Josip, c. kr. gim. prof., okr. š. nadzornik. — Pirjevec Irma, c. kr. vad. učit. — Plohl Franc, š. svet., c. kr. prof. v pok. — Povšič Franc, c. kr. gim. prof. — Prijatelj Josip, c. kr. učitelj. — Schaupt Ema, c. kr. vad. učit. — Sivec Franc, c. kr. vad. učit. — Šantel Anton, š. svet., c. kr. prof. v pok. — Širca Ernest, voditelj c. kr. priprav. — Šubic Albert, c. kr. učit. prof. — Tabaj Andrej, c. kr. vad. katehet. — Treo dr. Dragotin, odvetnik v Gorici. — Vazzaz Ludvik, c. kr. učit. prof. — Zorn Hilarij, c. kr. real. prof., član dež. š. sveta. — Zupančič

Jakob, c. kr. real. prof. — Žigon dr. Franc, bogosl. prof. — Žilih Josip, c. kr. real. prof. — Žnideršič Franc, c. kr. učit. ravnatelj. — Carcovich Nikolina, učiteljica. — Gerčer Mehtilda, šol. voditeljica pri Uršulinkah. — Slovenska Čitalnica v Gorici. — Kandidatinje na c. kr. žen. učiteljskišči. I. tečaj: Bolčina Marija, Buda Ana, Cigoj Marica, Černe Milka, Gaberšček Marija, Justin Polda, Kamenšek Anica, Kavs Ana, Kundič Anka. II. tečaj: Bevk Matilda, Čuček Valerija, Godina Justina, Klančič Josipina, Mozetič Zora, Pahor Marija, Pečar Pavla, Vyzourek Marija, Weber Joška, Žejn Berta. III. tečaj: Češčut Zora, Drobnič Marija, Hvala Danica, Kemperle Elka, Kosiša Marija, Lapanje Marija, Okroglič Ksaverija, Povšič Olivija, Simčič Emilija, Vinšek Dora. IV. tečaj: Čučat Roza, Markič Rozalija, Pertot Srečka, Šček Frida, Stepančič Marija, Torkar Julija, Urh Cvetka. — Kandidatje na c. kr. moškem učiteljskišči: I. tečaj: Daneu Ernest, Flajs Andrej, Karče Milan, Komar Ludvik, Lazar Anton, Lulik Avgust, Petejan Miha, Sancin Josip, Skočir Franc, Spazzapan Josip, Uršič Adolf. II. tečaj: Duje Mirko, Gravner Mirko, Lenardič Miha, Sancin Franc. III. tečaj: Benčič Iv., Jakopec Karl, Močnik Anton, Vižin Anton, Žnidarčič Iv. IV. tečaj: Birsa Jos., Čopič Venceslav, Gabršček Ivan, Gerdol Julij, Hvala Anton, Komel Franc, Koršič Anton, Meršek Jakob, Miklavčič Mirko, Močnik Hubert, Radinja Ant., Štrukelj Alfonz, Požar Ladislav, Sancin Cezar, Turk Ant.

Št. 3 + 130 = 133.

2. Šolska okraja Gorica (okolica) in Gradišče.

Poverjenik: Finžgar Franc, c. kr. profesor v Gorici.

Baša Franc, nadučitelj v Črničah (1907). — *C. kr. okrajni šolski svet za Goriško okolico* (1900). — *Doljak Kristina*, učiteljica, Solkan (1902). — *Faganelj Anton*, učitelj, Podgora (1911). — *Finžgar Franc*, c. kr. okrajni šolski nadzornik, Gorica (1900). — *Kersnik-Rott Leopoldina*, učiteljica, Pevma (1902). — *Križman Ignacij*, nadučitelj, Dornberg (1900). — *Nemec Peter*, učitelj, Podgora (1911). — *Poniž Ambrož*, nadučitelj v pok, Rihemberg (1902). — *Prinčič Edvard*, nadučitelj, Pevma (1902). — *Urbančič Alojzij*, nadučitelj, Vogersko (1904). — *Vižintin Rudolf*, nadučitelj, Renče (1900). — *Zgonik Viktor*, učitelj, Št. Tomaž (1910). — *Zorn Franc*, učitelj, Št. Andrež (1907). — *Žnidarčič Rudolf*, učitelj, Gorica (1907).

Ribičič Josip, učitelj v Korminu. — Marija König, učiteljica v Črničah. — Budal Josip, učitelj v Podgori. — Albert Rajer, učitelj v Tevčah pri Ajdovščini. — Filip Podgornik, učitelj v Gornji Tribuši. — Ivan Zorn, nadučitelj v Vrtojbi. — Janko Kavs, nadučitelj v Ajdovščini.

Št. 15 + 7 = 22.

3. Šolski okraj Sežana.

a) *Sodni okraj Komen.*

Poverjenik: Macarol Alojzij, nadučitelj v Šempolaju.

Okrajna učiteljska knjižnica v Komnu (1904).

Del Cott Olga, učiteljica, Šempolaj. — Furlan Janko, šol. vod., Temnica. — Grabli Ivan, nadučitelj, Štanjel. — Ingerl Ernesta, učiteljica, Komen. — Ipavec Herman, učitelj, Nabrežina. — Ipavec Peter, šol. vod., Sveto. — Ličar Pavla, učiteljica, Brestovica. — Macarol Alojzij, nadučitelj, Šempolaj. — Anton Macarol, nadučitelj. — Gorjansko. — Peternel Olga, učiteljica, Komen. — Rojc Andrej, šolski vodja, Veliki Dol. — Sardoč Adam, učitelj, Komen. — Slokar Angela, učiteljica, Gorjansko. — Stipanič Franica, učiteljica, Gorjansko. — Ščuka Gojko, šolski vodja, Lipa. — Šinigoj Josip, šolski vodja, Sesljan. — Štrekelj Josip, nadučitelj, Komen. — Tauce Avgust, učitelj, Nabrežina. — Terpin Antonija, učiteljica, Nabrežina. — Tomšič Franc, nadučitelj, Nabrežina. — Vodopivec Franc, nadučitelj, Brestovica. — Fakin Anton, nadučitelj v Kostanjevici. — Furlan Albin, učitelj v Tomaševici. — Leban Anton, šol. ravnatelj v Komnu. Št. 1 + 24 = 25.

b) *Sodni okraj Sežana.*

Poverjenik: Kantè Matko, c. kr. okr. šol. nadzornik v Sežani.

Okrajna učiteljska knjižnica v Sežani (1902).

Arko Lavoslav. — Baša Anton. — Bekar Alojzij. — Benko Ivan. — Berginec Anton. — Bolle Franc. — Caharija Ivan. — Černe Franc. — Čopič Venceslav. — Fakin Marija. — Fakin Vinko. — Gaspari Jožica. — Gregoretič Anton. — Hrešček Alojzij. — Kantè Matko. — Kenda Ferdo. — Kenda Marija. — Kosovel Anton. — Mahorčič Josip. — Macarol Anica. — Mercič Anton. — Orel Angela. — Pahor Jožef. — Peček Avguštin. — Pečenko Danilo. — Poljšak Albert. — Ravbar Jožef. — Šonc Alojzij. — Štrekelj Albin. — Tomšič Jožef. — Toroš Josip. — Turšič Hermina. — Vendramin Franc. — Wilfer Hermina. — Žagar Milena. — Živec Franja. — Medič Pavel. — Elizabetišče v Tomaju. — Mirko Klanjšek, učitelj v Škofljah.

Št. 1 + 39 = 40.

4. Šolski okraj Tolmin.

a) *Sodni okraj Bovec.*

Poverjenik: Bratina Kristijan, nadučitelj v Bovcu.

Bratina Kristijan, nadučitelj v Bovcu. — Grželj Ivan, učit. vod. na Plužnah. — Gvanin Josip, učit. vod. v Strmcu. — Kalan Josip,

učitelj v Bovecu. — Koch Izidor, učit. vod. v Logu. — Logar Miroslav, učit. vod. v Soči. — Mlekvič Olga, učiteljica v Bovecu. — Pagon Alberta, učiteljica v Bovecu. — Stres Milena, učiteljica v Bovecu. — Trebše Andrej, nadučitelj na Srpenici. — Uršič Frančišek, nadučitelj na Žagi. Št. 11.

b) *Sodni okraj Cerčno.*

Poverjenik: Gruntar Anton, nadučitelj v Cerknem.

(Nismo prejeli imenika.)

4. Šolski okraj Tolmin.

c) *Sodni okraj Kobarid.*

Poverjenik: Bogataj Fran, nadučitelj v Kobaridu.

Ivančič Josip, učitelj, Poljubin-Tolmin. — Matelič Ivan, učitelj, Kobarid. — Sattler Andrej, nadučitelj, Ljubinj, Tolmin. — Bogataj Fran, nadučitelj, Kobarid. — Bogataj Vilma, učiteljica, Kobarid. — Černe Blaž, učit. vod., Vrsno. — Ivančič Albert, učit. vod., Kamno. — Kogoj Julij, učit. vod., Smast. — Miklavič Albin, učit. vod., Idrsko. — Miklavič Fran, učit. vod., Livek. — Miklavič Olga, učiteljica, Idrsko. — Ločniškar Fran, nadučitelj, Drežnica. — Perin Ana, učiteljica, Breginj. — Simčič Ana, učiteljica, Dreženca. — Stres Frančiška, učiteljica, Kobarid. — Trebše Ivan, nadučitelj, Trnovo. Št. 18.

č) *Sodni okraj Tolmin.*

Poverjenik: Mikuž Matej, učitelj v Tolminu.

Hranilnica in posojilnica v Tolminu (1905). — *Kenda Matija*, nadučitelj v Volčah (1903). — *Kutin Anton*, voditelj c. kr. pripravljalnice v Tolminu (1902). — *Lasič Andrej*, c. kr. okr. šolski nadzornik v Tolminu (1903). — *Okrajna učiteljska knjižnica v Tolminu (1903).*

Bravničar Alojzij, učitelj v Stržišču pri Hudi Južini. — Berta Pavliček, učiteljica v Tolminu. — Justina Silič, učiteljica v Tolminu. — Ana Sedej, učiteljica v Tolminu. — Matej Mikuž, učitelj v Tolminu. — Fr. Sivec, učitelj v Čadrgu. — Faganelj Cvetko, učitelj v Dol. Tribuši.

Št. 5 + 7 = 12.

B) *Istra.*

1. Šolski okraj Koper.

Poverjenik: Dominco Henrik, c. kr. krajni šolski nadzornik v Kopru.

Šole: Klanec, Krvavi potok, Črnotič in Podgorje, vsaka po 2 iztisa. Št. 8.

2. Šolski okraj Volosko.

a) *Kastav.*

Poverjenik: Jurinčić Bruno, učitelj v Kastvu.

Kotarska učiteljska knjižnica v Kastvu.

Knjižnica c. kr. učiteljske šole v Kastvu. — Baf Fran, nadučitelj, Kastav. — Jelušić Fran, učitelj, Kastav. — Jurinčić Bruno, učitelj, Kastav. — Kinkela Marija učiteljica, Kastav. — Pribil Dragutin, c. kr. profesor, Kastav. — Ryšlavý Ante, c. kr. vadn. učitelj, Kastav. — Saršon Rudolf, c. kr. vadn. učitelj, Kastav. — Ujčić Fran, učitelj, Jurdani, Kastav. — Pajalić Niko, nadučitelj, Berseč. — Dubrović Slavan, učitelj, Berseč. — Sepić Jelisava, učiteljica, Rukavac. — Hajdinger Marija, učiteljica, Sv. Matej. — Marušić Valburga, učiteljica, Sv. Matej. — Jurinčić Robert, učitelj, Brežča. — Dugar Marija, učiteljica, Brežča. Št. 1 + 16 = 17.

b) *okraj.*

Poverjenica: Erna Jakac-Thaller, učiteljica v Herpeljah.

Čeh-Kljun Štefanija, učiteljica, Boršt. — Christof Pavla, učiteljica, Hrušica. — Ivanovič Anton, voditelj, Tatre. — Jereb Fran, nadučitelj, Dolina. — Jakac-Thaller Erna, učiteljica, Herpelje. — Leonardis Gregor, nadučitelj, Krv. potok. — Marčelja Anton, nadučitelj, Hrušica. — Maslo Anton, voditelj, Pasjak. — Omahen Iva, učiteljica, Podgrad. — Petaros Janko, voditelj, Golac. — Sikošek Terezija, učiteljica, Materija. — Šisković Štefan, nadučitelj Herpelje. — Urbančić Anton, nadučitelj, Predloka. — Venturini Fran, nadučitelj, Boršt. — Žagar Mijo, nadučitelj, Klanec. Št. 15.

c) *Trst z okolico.*

Poverjenik: Nekerman Ivan, c. kr. okr. šol. nadzornik v Trstu (Via Caserma 7).

Humplik Marija, učiteljica, Barkovlje. — Krašević Ivan, voditelj, Barkovlje. — Sedenčić Olga, učiteljica, Barkovlje. — Scheimer Ana, učiteljica, Barkovlje. — Starec Ferdo, učitelj, Barkovlje. — Gorkič Josip, voditelj, Bazovica. — Gruntar Karol, učitelj, Bazovica. — Pahor Alojzija, učiteljica, Bazovica. — Pakiž Antonija, učiteljica, Bazovica. — Vodopivec Ernest, učitelj, Bazovica. — Birsa Josipina, učiteljica, Sveti Ivan. — Daneu Ivan, voditelj, Sveti Ivan. — Gerdol Kristina, učiteljica, Sveti Ivan. — Germek Anton, učitelj, Sveti Ivan. — Kosovel Rafael, učitelj, Sveti Ivan. — Košir Valerija, učiteljica, Sveti Ivan. —

Peternel Milka, učiteljica, Sveti Ivan. — Sabadin Ivanka, učiteljica, Sveti Ivan. — Širok Karol, učitelj, Sveti Ivan. — Trobec Vinko, učitelj, Sveti Ivan. — Bukavec Alojzij, učitelj, Katinara. — Čok Amalija, učiteljica, Katinara. — Čok Josip, učitelj, Katinara. — Čok Marija, učiteljica, Katinara. — Valentič Ciril, voditelj, Katinara. — Daneu Antonija, učiteljica, Opčine. — Ferluga Ferdinand, učitelj, Opčine. — Ferluga Štefan, voditelj, Opčine. — Sorč Josip, učitelj, Opčine. — Sosič Viktor, učitelj, Opčine. — Vatovec Josipina, učiteljica, Opčine. — Cibic Karol, učitelj, Prosek. — Čok Irma, učiteljica, Prosek. — Furlan Davorin, učitelj, Prosek. — Leban Henrik, c. kr. učitelj, Prosek. — Martelanc Amalija, učiteljica, Prosek. — Martelanc Fran, voditelj, Prosek. — Nekerman Ivan, okr. šol. nadzornik, Prosek. — Posega Josipina, učiteljica, Prosek. — Sosič Edvard, učitelj, Prosek. — Bole Viktorija, učiteljica, Rojan. — Španger Alojzij, učitelj, Rojan. — Stubel Vojteh, učitelj, Rojan. — Švagelj Ana, učiteljica, Rojan. — Učiteljsko društvo za Trst in okolico, Rojan. — Križman Nazarij, učitelj, Sveti Križ — Pakiž Emil, voditelj, Sveti Križ. — Požar Ljudmila, učiteljica, Sveti Križ. — Sorrè Amalija, učiteljica, Sveti Križ. — Grbec Ivan, učitelj, Škedenj. — Sancin Avrelija, učiteljica, Škedenj. — Sancin Fran, učitelj, Škedenj. — Sancin Ivanka, učiteljica, Škedenj. — Kraševic Milena, učiteljica, Trebče. — Rodé Silvester, učitelj, Trebče. — I. Zavodi družbe sv. Cirila in Metoda v ulici Giuliani, Trst. — Dimnik Ivan, c. kr. učitelj, Trst. — Katnik Zdravko, učitelj, Trst. — Šeme Anton, c. kr. učitelj, Trst. — Delkin Josipina, učiteljica, Trst. — Engelman Mira, c. kr. učiteljica in voditeljica, Trst. — Zamejic Ema, c. kr. učiteljica, Trst. — Goli Rozalija, c. kr. učiteljica in voditeljica na Acquadottu. — Posamezni člani: Matejčić Fran, c. kr. deželni šolski nadzornik. — Betriani Božidar, c. kr. učitelj. — Dimnik Slavoj, c. kr. učitelj. — Marinček Fran, učitelj na slov. trgovski šoli. Št. 66.

V. Razni kraji.

Šorli Ivan, c. kr. namestniški svetnik v Pazinu. — Vajda Fran, profesor na c. in kr. mornarski akademiji v Reki. — Prof. Žjc Nikola, c. kr. kotarski šolski nadzornik na Krku (Istra). — Dr. B. Krek, Hof- und Gerichtsadvokat, Wien XV./1, Mariahilfergürtel 29/I.

C. Imenik umrlih ustanovnikov.

1. *Krek dr. Gregor*, c. kr. dvorni svetnik, vseučiliški profesor v pok. itd. v Ljubljani (1901, umrl dne 2. avgusta 1905).

2. *Strmšek Vekoslav*, nadučitelj v Št. Petru na Medvedjem Selu, (1900, umrl dne 6. septembra 1907).

3. *Ciperle Josip*, meščanski učitelj na Dunaju (1900, umrl dne 21. novembra 1908).

Č. Člani Hrvatskega pedagoško-književnega zbora v Zagrebu za l. 1912.

- Radovljica*: Okr. učit. knjižnica. — Šole: Begunje, Dovje, Lesce. Št. 4.
- Celje*: Wudler Rudolf. — Šolske sestre. — Krajnc Fran. Št. 3.
- Gornji grad*: Šola na Gorici. Št. 1.
- Gornja Radgona*: dr. Kreft. — Mihalič Josip. — Lah Avgust. Št. 4.
- Vreča Milan. Št. 4.
- Konjice*: Mravljak Karol. — Šnudri Stanko. Št. 2.
- Ljutomer*: Baukart Ivan. — Kryl Ivan. — Mavrič Karol. — Okr. učit. knjižnica. — Pušenjak Tomo. — Schneider Fran. — Okrajno učit. društvo. — Velnar Marica. — Zacherl Fran. Št. 9.
- Ormož*: Poplatnik Fran. — Serajnik Domicijan. Št. 2.
- Ptuj*: Gorup Josip. — Polenšak I. — Planer Karol. Št. 3.
- Brežice*: Supan Ignacij. Št. 1.
- Maribor*: Skrbinšek Ignacij. — Majcen Alojzij. — Lichtenwallner Št. 3.
- Matija. Št. 3.
- Sv. Lenart*: Klemenčič Josip. — Kovačič Jakob. Št. 2.
- Šmarje*: Šumer Henrik. — Ferlinc Fran. — Rošker Fran. Št. 3.
- Rogatec*: Verk Miloš. Št. 1.
- Šoštanj*: Hergout Ivan. Št. 1.
- Kobarid*: Miklavčič Albin. Št. 1.
- Gornja Radgona (okraj)*: Dr. Kreft Lev. — Mihalič Josip. — Lah Avgust. — Vreča Milan. Št. 4.
- Trst*: Kraševic Ivan. — Germek Anton. — Sabadin Ivanka. — Leban Henrik. — Nekerman Ivan. — Stubel Vojteh. — Učiteljsko društvo za Trst in okolico. — Grbec Ivan. Št. 8.
- Koper (okraj)*: Ivanović Anton. — Jakac-Thaller Erna. — Leonardis Gregor. — Maslo Anton. — Omahen Iva. — Siškovič Štefan. Št. 8.
- Urbančič Anton. — Žagar Mijo. Št. 8.
- Komen*: Macarol Alojzij, nadučitelj v Šempolajni. Št. 1.
- Kozje*: Pulko Valentin. Št. 1.
- Slovenska Bistrica*: Krkovič Anton, nadučitelj v Črešnjevcu. Št. 1.

VI. Zaznamek

dozdaj izdanih in založenih knjig „Slovenske
Šolske Maticice“.

Uredil *Jakob Dimnik*

1901.

Prodajalna cena.

1. **Pedagoški Letopis**, I. zvezek¹ K 1'60
2. **Ilešič dr. Fr., O pouku slovenskega jezika.** Njega dose-
danje smeri in bodoča naloga „ 2'—
3. **Apih J.-Bežek, Zgodovinska učna snov za ljudske šole,**
1. snopič. (Realna knjižnica. Zbirka učne snovi za pouk
v realijah na ljudskih šolah. Pomožna knjiga za ljudsko-
šolske učitelje. I. del.) „ 2'—

1902.

1. **Pedagoški Letopis**, II. zvezek¹ K 3'—
2. **Učne slike k ljudskošolskim berilom**, I. del: Učne slike k
berilom v Začetnici in v Abecednikih „ 2'40
3. **Apih J.-Bežek, Zgodovinska učna snov za ljudske šole,**
2. snopič. (Realna knjižnica. Zbirka učne snovi za pouk
v realijah na ljudskih šolah. Pomožna knjiga za ljudsko-
šolske učitelje. I. del.) „ 2'20

1903.

1. **Pedagoški Letopis**, III. zvezek¹ K 3'—
2. **Učne slike k ljudskošolskim berilom**, II. del, 1. snopič:
Učne slike k berilom v Schreiner - Hubadovi Čitanki
za občje ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v
Josin-Ganglovem Drugem berilu „ 2'40
3. **Schreiner H., Analiza duševnega obzorja otroškega in**
dušeslovni proces učenja. Nauk o formalnih stopnjah „ 2'—
4. **Apih J.-Bežek, Zgodovinska učna snov za ljudske šole,**
3. snopič. (Realna knjižnica. Zbirka učne snovi za pouk
v realijah na ljudskih šolah. Pomožna knjiga za ljudsko-
šolske učitelje. I. del.) „ 2'20

¹ Razprodano.

1904.

Prodajalna cena.

1. **Pedagoški Letopis**, IV. zvezek K 3—
2. **Učne slike k ljudskošolskim berilom**, II. del, 2. snopič:
Učne slike k berilom v Schreiner-Hubadovi Čitanki za
občne ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v
Josin-Ganglovem Drugem berilu " 2:40
3. **Apih J.-Bežek, Zgodovinska učna snov za ljudske šole**,
4. snopič. (Realna knjižnica. Zbirka učne snovi za pouk
v realijah na ljudskih šolah. Pomožna knjiga za ljudsko-
šolske učitelje. I. del.) " 2:20

1905.

1. **Pedagoški Letopis**, V. zvezek K 2:50
2. **Učne slike k ljudskošolskim berilom**, II. del, 3. snopič:
(Učne slike k berilom v Schreiner-Hubadovi Čitanki za
obče ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v
Josin-Ganglovem Drugem berilu " 2—
3. **Majcen Gabriel, Nazorni nauk za prvo šolsko leto**, I. snopič.
(Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni
nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. I. del.) " 2—
4. **Apih J.-Bežek in Potočnik dr. M., Zgodovinska učna snov
za ljudske šole**, 5. snopič. (Realna knjižnica. Zbirka učne
snovi za pouk v realijah na ljudskih šolah. Pomožna
knjiga za ljudskošolske učitelje. I. del.) " 2:20

1906.

1. **Pedagoški Letopis**, VI. zvezek K 3—
2. **Bezjak dr. J., Posebno ukoslovje slovenskega učnega je-
zika v ljudski šoli**, 1. snopič. (Didaktika [Obče in po-
sebno ukoslovje] I. del.) " 2:20
3. **Druzovič Hinko, Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli**.
(Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] II. del.) " 2:50
4. **Majcen Gabriel, Nazorni nauk za prvo šolsko leto**, 2. snopič
(konec I. dela). (Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje.
Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk.
I. del.) " 2—
5. **Potočnik dr. Matevž, Zgodovinska učna snov za ljudske
šole**, 6. snopič (konec). (Realna knjižnica. Zbirka učne
snovi za pouk v realijah na ljudskih šolah. Pomožne
knjige za ljudskošolske učitelje. I. del.) " 2—

1907.

1. **Pedagoški Letopis**, VII. zvezek K 3—
2. **Bezjak dr. J., Posebno ukoslovje slovenskega učnega je-
zika v ljudski šoli**, 2. snopič (konec). (Didaktika. [Obče
in posebno ukoslovje.] I. del.) " 3—
3. **Černej Ljudevit, Stupica B. in Schreiner Ljudmila, Nazorni
nauk za drugo in tretje šolsko leto**, 1. snopič. Pomožne

Prodajalna cena.

- knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. II. del) K 2—
4. Pribil Dragotin, Šola in dom s posebnim ozirom na roditeljske večere, I. Teoretični del „ 2—

1908.

1. Pedagoški Letopis, VIII. zvezek K 2:50
2. Gabršek Fr., Dimnik J. in Heric Jos., Nazorni nauk za drugo in tretje šolsko leto. 2. snopič. (Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. II. del.) „ 2—
3. Pribil Dragotin, Šola in dom s posebnim ozirom na roditeljske večere, II. Praktični del „ 2—
4. Lichtenwallner M., Prosto spisje v ljudski šoli, 1. snopič. „ 2—
5. Poljudoznanstvena knjižnica, I. zvezek. (Čadež dr. Fran, Skrivnost radioaktivnosti) „ 1:50

1909.

1. Pedagoški Letopis, IX. zvezek K 2:50
2. Nazorni nauk za drugo in tretje šolsko leto, 3. snopič. (Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. II. del) „ 2:50
3. Lavtar Luka, Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli, 1. snopič. (Navodilo „Računicam za ljudske šole. Spisal Luka Lavtar.“) — (Didaktika [Obče in posebno ukoslovje] III. del.) „ 2:50
4. Lichtenwallner M., Prosto spisje v ljudski šoli, 2. snopič „ 2—
5. Poljudoznanstvena knjižnica, II. zvezek. (Pivko dr. Ljudevit, Zgodovina Slovencev, 1. snopič.) „ 2—

1910.

1. Pedagoški Letopis, X. zvezek K 2:50
2. Lavtar Luka, Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli, 2. snopič. (Navodilo „Računicam za ljudske šole: Spisal Luka Lavtar.“) — (Didaktika [Obče in posebno ukoslovje] III. del.) „ 2:50
3. Vales Alfons, Kemični poizkusi s preprostimi sredstvi „ 2—
4. Poljudoznanstvena knjižnica, III. zvezek. Pivko dr. Ljudevit, Zgodovina Slovencev, 2. snopič „ 2—

1911.

1. Pedagoški Letopis, XI. zvezek K 2:50
2. Ukoslovje računanja, 3. snopič, spisal prof. L. Lavtar. „ 2—
3. Zgodovina Slovencev v 19. stoletju, spisal dr. Ljudevit Pivko „ 2—
4. Zrakoplovstvo, spisal prof. J. Zupančič „ 2—

1912.

Prodajalna cena.

1. Pedagoški Letopis, XII. zvezek	K 2:50
2. Posebno ukoslovje prirodoslovnega pouka. Spisal šolski svetnik prof. France Hauptmann	" 2:—
3. Domoznanstveni pouk v ljudski šoli. Sestavila Eliza Kukovec	" 2:—
4. Flora slovenskih dežel. Sestavil Julij Glowacki, uredil dr. L. Poljanec	" 2:—

Da se hitreje razpečajo prejšnje knjige, ki jih je razen razprodanih Pedagoških Letopisov, (I, II in III. zv.) še veliko v zalogi, se oddajajo stalnim članom tudi prejšnji celotni letniki za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljiščniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) določeno prodajalno ceno.

Posebej je izdala in založila „Slovenska Solska Matica“:

1. Navodilo k I. zvezku „Računice za občje ljudske šole, sestavil A. Črnivec“. — Priredili A. Črnivec, dr. Fr. Ilešič in J. Janežič. V Ljubljani 1902. Po znižani ceni	K 1:—
2. Spominski list za učence, oziroma učenke, 1905	" —20
3. Javen telovadni nastop za ljudske šole višje stopnje ali meščanske šole, sestavil in ilustroval I. Kren, poslovenil I. Bajželj. V Ljubljani, 1906. (Ponatisk iz „Pedagoškega Letopisa“, VI. zv., 1906.)	" —60
4. Staršem šolske mladine, nemški spisal H. Trunk, slovenski priredil J. Dimnik. V Ljubljani, 1907	" —20

Odbor.

VII. Naznanilo.

Vsak društvenik „Slovenske Šolske Matice“ dobi za leto 1912 čvetero knjig, ki so:

1. Pedagoški Letopis, XII. zvezek.
2. Posebno ukoslovje prirodnoslovnega pouka. Spisal šolski svetnik prof. France Hauptmann.
3. Domoznanstveni pouk v ljudski šoli. Sestavila Eliza Kukovec.
4. Flora slovenskih dežel. Sestavil Julij Glowacki, uredil dr. L. Poljanec.

Te knjige prejmejo društveniki po svojih poverjenikih.

Po § 7. društvenih pravil plačajo stroške za pošiljanje knjig društveniki sami; zato pa naj p. n. poverjeniki te stroške primerno razdele na svoje člane in jih izterjajo od njih.

Vsakemu zavoju so pridejane nabiralne pole za leto 1913.

Po § 5. društvenih pravil je plačati letnino v prvi polovici vsakega leta. Zato naj p. n. poverjeniki poskrbe, da pošljejo nabiralne pole in letnino odboru vsaj do 31. julija 1913., in sicer za vse svoje člane skupno, ker povzročajo posamezne pošiljatve odboru preveč posla. Na nabiralnih polah naj se označijo člani v abecednem redu in s takim naslovom (ime, značaj in kraj) kakor v predstoječem imeniku.

Na naročbo brez denarja se odbor ne ozira.

Vsa pisma, denarne in druge pošiljatve naj se pošiljajo pod naslovom: Slovenska Šolska Matica v Ljubljani.

V Ljubljani, meseca decembra 1912.

Odbor.